

Møte fredag den 5. oktober 2012 kl. 09

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden:

Sakene på gårsdagens kart (nr. 3)

Presidenten: Representanten Trine Skei Grande vil framsette et representantforslag.

Trine Skei Grande (V) [09:01:34]: På vegne av representanten Borghild Tenden og meg sjøl vil jeg fremme forslag om endringer i offentlighetslova for å styrke offentlighetsprinsippet i forvaltninga.

Presidenten: Representanten Robert Eriksson vil framsette to representantforslag.

Robert Eriksson (FrP) [09:02:00]: Jeg har gleden av på vegne av representantene Per Sandberg, Laila Marie Reiertsen, Vigdis Giltun og meg selv å fremme forslag om at offentlige etater kan utveksle informasjon seg imellom for å avdekke kriminalitet.

Så har jeg gleden av å fremme et forslag på vegne av representanten Ketil Solvik-Olsen og meg selv om fritak for formuesbeskatning for formue som forvaltes av Overformyndieret.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Man fortsatte behandlingen av

Sak nr. 1 [09:02:35]

Hans Majestet Kongens tale til det 157. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring (trontaledebatt)

Statsminister Jens Stoltenberg [09:03:14]: I den offentlige debatten er det som oftest mest oppmerksomhet om det som ikke fungerer i samfunnet vårt. Det er bra, fordi formålet med politikk er å definere de uløste oppgavene og deretter løse dem. Da trenger vi kunnskap om det som ikke fungerer, det som svikter.

Samtidig må vi passe oss for å miste helhetsbildet, for ikke å se de lange linjene. I så fall risikerer vi å velge feil samfunnsretning. Det vil jeg advare mot.

Hovedbildet er at Norge utvikler seg i riktig retning. Vi er et land i vekst, med rekordhøy sysselsetting, økt verdiskaping og en befolkning som vokser. Dette er gledelige utviklingstrekk ved landet vårt.

Vekst i befolkningen er et uttrykk for framtidstro og noe positivt. I Norge skyter veksten fart. Det er flere grunner til at befolkningen aldri før har vokst så raskt i Norge. Vi lever lenger. Vi føder flere barn, og flere flytter til Norge. Alt dette er uttrykk for noe grunnleggende godt.

Et annet oppløftende uttrykk for vekst er at verdiskapingen øker. Nye bedrifter kommer til. Antallet arbeidsplasser øker.

I dag er vi 2,7 millioner nordmenn som går på jobb. Aldri før har så mange nordmenn vært i arbeid.

Det viser at vi har lyktes med det viktigste: å trygge norsk økonomi. Det er skapt over 300 000 nye arbeidsplasser siden 2005 – to av tre i privat sektor. Dette er symbolet på at landet beveger seg i riktig retning.

Denne uken meldte Aftenposten at fjoråret ble et jubelår for 3 308 norske selskaper. De økte omsetningen betydelig, hadde vekst i antallet ansatte og en positiv egenkapital.

Optimisme utløser entreprenørskap, skaperkraft og vilje til å satse egne penger på egen virksomhet. Det er bra.

Neste år skal vi videre. Forskingen styrkes. Det skal bygges enda mer vei og bane, og det skal bli enda enklere å starte og drive bedrift i Norge. Vi tar nye skritt mot målet om å forenkle for 10 mrd. kr for norske bedrifter.

At utviklingen går i riktig retning, betyr ikke at alle problemer er løst. Fortsatt faller mange utenfor det vanlige arbeidslivet. Vi trenger arbeidsplasser som er tilpasset dem.

Regjeringen vil bidra til det, bl.a. gjennom å følge opp avtalen om inkluderende arbeidsliv, og nå går sykefraværet markert ned. Vi vil følge opp kvalifiseringsprogrammet for langtidsmottakere av sosialhjelp, og vi innfører tilskudd til arbeidsgivere som ansetter personer med nedsatt arbeidsevne.

Et tredje uttrykk for vekst er at vi blir et mer mangfoldig og tolerant samfunn. Mennesker flytter til Norge. Vi reiser ut. Nye impulser, andre inntrykk beriker det opprinnelige norske. Vi vokser som nasjon. Dette gir seg bl.a. uttrykk i høy tillit – tilliten mennesker imellom og til samfunnets institusjoner. Tillit er det fremste uttrykket for samfunnets sosiale kapital.

Høy tillit øker muligheten for at hver og en av oss lykkes i livene våre. Høy tillit øker fellesskapets evne til å takle kriser. Vi bygger tillit og øker vår sosiale kapital på trygghet og deltakelse, f.eks. ved at alle får en barnehageplass til en pris de kan betale.

Hver dag siden 2005 er det opprettet 27 nye barnehageplasser i Norge – hver eneste dag! Nå skal vi heve kvaliteten i barnehagene. Vi skal innføre en ny barnehagelærerutdanning, og vi vil legge fram en egen stortingsmelding om framtidens barnehage.

Høy deltakelse er en annen premiss for tillit i samfunnet.

Vi har en stor og levende frivillig sektor i Norge. Den omfatter om lag 90 000 lag og organisasjoner. Nesten enhver nordmann bidrar – i idrettslag, gjennom kulturlivet og ved religiøst arbeid. Norge er i verdenstoppen i frivillighet. Regjeringens mål er å stimulere til økt deltakelse. Derfor trapper vi neste år opp støtten til frivillighet ytterligere.

Vi skal glede oss over at Norge grunnleggende sett er et godt samfunn, og at landet utvikler seg i riktig retning. Men jeg vil advare så sterkt jeg kan mot å tro at

dette kommer av seg selv, at det er en selvfølge at Norge lykkes – fordi vi har oljen. Slik er det ikke.

Norge utvikler seg i riktig retning fordi vi har forvaltet mulighetene klokt, tenkt langsiktig og handlet ansvarlig. Dette dreier seg om en rekke viktige politiske retningsvalg, som f.eks. at vi eier de mest verdifulle naturressursene i fellesskap, at de ikke privatiseres, at inntektene fra olje og gass tilfaller fellesskassa – høye skatter sikrer det – at oljemilliardene forvaltes til fellesskapets beste, handlingsregelen sikrer det, eller at vi har en stor offentlig sektor, et organisert arbeidsliv, et tungt statlig eierskap og en aktiv næringspolitikk.

Dette er eksempler på politiske veivalg som har vært og er omstridte.

Vi har alltid valgt fellesskapets interesser. Motkreftene har vært å finne på høyresiden.

Det er vår oppgave å lære av historien – som forteller at det er i gode tider man gjør feil, velger feil retning, som i neste omgang utløser tilbakeslag og problemer. En stor utfordring for Norge er økonomisk uro og tilbakeslag i Europa.

Vår viktigste oppgave er å holde orden i økonomien, ikke gamble med oljepengebruken. Det er å gamble med norske arbeidsplasser og nordmenns boligrente. Denne regjeringen har vist at den står for langsiktighet og ansvarlighet. Vår retning ligger fast.

Jeg er urolig over tendenser til vakling i spørsmålet om oljepengebruk, selve fundamentet i den økonomiske politikken. Fremskrittspartiet har aldri akseptert handlingsregelen. Partiet ønsker å styre den økonomiske politikken i en annen retning og satser på en egenkonstruert handlingsregel. Talsmenn for Høyre har omtalt dette i positive ordelag og krever ingen avklaring av spørsmålet om oljepengebruk før valget. Dette skaper usikkerhet, og usikkerheten ble ikke mindre i løpet av debatten i går. Slik usikkerhet fortjener ikke norske bedrifter. De fortjener langsiktighet og forutsigbarhet, ikke usikkerhet og eksperimenter.

I gode tider kan det være veldig fristende å velge løsninger som er populære på kort sikt, å overse utfordringer i framtiden og å gi etter for krav om mer til alle gode formål. Dette er å overlate regningen til neste generasjon. Det er å føre landet i feil retning. Regjeringens retning er å trygge framtiden ved å investere i kunnskap og arbeid. Vi ønsker utdanning og forskning over hele landet. Ideer skal blomstre, frie tanker tenkes og nye grenser sprenges. Slik stimulerer vi til nyskaping og nyetablering. Slik oppmuntrer vi neste generasjons gründere og entreprenører.

Nøkkelen til kvalitet i skolen er gode, kvalifiserte lærere. I mange år ble læreryrket snakket ned, og søkningen til yrket falt. Nå satser vi på kunnskap, og søkningen til læreryrket går kraftig opp. Kommunene har igjen råd til å ansette lærere. Vi har økt kompetansekravene for lærerne, og vi satser på etter- og videreutdanning av lærere. Vi er i ferd med å gjenreise læreryrket. Neste år tar vi kvalitetsarbeidet i skolen videre. Urovekkende mange unge faller ut av skolen. For flere av dem betyr det at dører inn til framtiden lukkes. Det er en hovedsak for regjeringen å skape en skole som flere unge fullfører.

I dag er det verdens lærerdag. Jeg vil gratulere alle lan-

dets lærere med dagen og takke hver og en av dere. Med innsats, kunnskap og engasjement former dere framtidens nordmenn. Dere kan feire dagen med stolthet.

For to år siden startet vi en systematisk nasjonal kartlegging av skader og feil ved norske sykehus. Ingen land i verden har gjort dette før oss på samme systematiske måte. I dag er Norge et foregangsland. Vi har full åpenhet om pasientskader ved alle våre sykehus. Det er nødvendig for at færre skal bli skadet eller dø som følge av feil. Heldigvis ser vi en utvikling i riktig retning. Samtidig må vi vokte oss for at åpenhet om det som går galt, overskygger alt som fungerer i helsevesenet.

Nylig fikk vi nok et eksempel på at våre leger og sykepleiere – norske sykehus – er i verdensklasse. Det ledende medisinske tidsskriftet The Lancet sammenliknet dødsfall etter operasjoner i 28 europeiske land, og plasserte norske sykehus blant de aller tryggeste. Dette harmonerer med det store bildet. Aldri før har så mange blitt behandlet ved våre sykehus. Samtidig går ventetidene ned, og kvaliteten på behandlingen går opp.

Likevel: Vi skal aldri glemme smerten en mor eller far, en sønn eller datter, opplever når deres kjære ikke får den hjelpen de trenger. Vi skal alltid lære av feil.

Vi må fornye, forbedre og forsterke offentlig sektor. Den norske modellen er selve grunnmuren i samfunnet vi er glad i og stolt av. Gode vilkår for næringslivet og trygge fellesløsninger bærer den norske modellen. Derfor må vi som er garantister for denne modellen, også være pådrivere for fornyelse av offentlig sektor. Vi er i gang med krevende omstillinger: pensjonsreform, uførerreform, sykehusstruktur og samhandlingsreform. Vi skal i gang med omfattende digitalisering for å gi bedre service og effektivisere. I tillegg viste 22. juli-kommisjonen at vi må bygge et lederskap i forvaltningen som skaper stolthet om beredskap og sikkerhet, et lederskap som får gjennomført vedtak, et tydelig lederskap. Dette har justis- og beredskapsministeren og jeg redegjort for tidligere, og regjeringen vil følge opp med en egen stortingsmelding.

Norsk politikk preges av bred enighet om sentrale spørsmål. Det skaper stabilitet i styringen av landet. Samtidig ser vi at stortingsvalget neste år blir et retningsvalg. Denne regjeringen står for en ansvarlig oljepengebruk, vi mener velferd er viktigere enn skatteuttak. Vi satser på fellesskolen og vil ikke privatisere den. Vi sikrer arbeidstakernes rettigheter, tar klimatrusslene på alvor og står opp for internasjonal solidaritet. Andre partier gjør motsatte valg. Av respekt for velgerne håper jeg opposisjonspartiene i god tid før valget avklarer hvilken retning de vil ta Norge i.

La oss ved innledningen til den siste sesjonen i denne perioden ikke glemme verdens store utfordringer. Vi har nylig fått alarmerende nyheter fra Nordpolen. Isen smelter i et omfang selv ikke de verste pessimister var forberedt på. Dette er en kraftig vekker. Verden må handle før det er for sent. Norge skal være en utålmodig pådriver for nye verktøy i den globale klimakampen.

Når det gjelder fattigdom, får vi både gode og dårlige nyheter. FNs tusenårs mål om å halvere andelen mennesker som lever i ekstrem fattigdom, er allerede nådd, før tiden. Færre mødre og barn dør i forbindelse med fødsel. Sam-

tidig ser vi trekk av økende sosial ulikhet i rike land. Nylig kom det tall fra USA som viser at hvite amerikanere uten utdanning i gjennomsnitt lever fire år kortere i 2008 enn i 1990. Dagens unge vil dø yngre enn sine foreldre. Det har knapt skjedd tidligere.

I flere land i Europa faller mennesker utenfor som følge av den økonomiske krisen. Dette er skremmende forvring i rike land rundt oss. Samtidig er det en advarsel til oss mot å ta goder for gitt. Det er ikke slik at rettigheter er vunnet én gang for alle, ikke i USA, ikke i Europa og ikke i Norge. Vi må hele tiden vokte retningen for samfunnsutviklingen og stå opp for de verdiene som gjør Norge til et godt land å bo i. Jeg ser fram til et konstruktivt samarbeid med Stortinget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Siv Jensen (FrP) [09:18:47]: Det er ikke slik at ting blir mer ansvarlig bare man gjentar dem mange nok ganger. Det er viktig å fylle ord som «trygghet» og «ansvar» med innhold, særlig i en tid hvor stadig flere stiller spørsmål om hva handlingsregelen og oljepengebruken faktisk handler om. Jeg skal be statsministeren om å klargjøre dette noe mer. Kan han forklare Stortinget hvorfor statlige samferdselsinvesteringer skaper inflasjon, mens statlige oljeinvesteringer ikke påvirker økonomien på samme måte? Kan han forklare hvorfor det er ansvarlig økonomisk politikk å låne ut norske oljepenger i form av lavrentelån til utlandet, f.eks. til Tyskland, mens norske veiprosjekter må låne penger fra utlandet til den dobbelte rente? Det fremstår for veldig mange som ikke særlig ansvarlig. Det gjenstår å få en god forklaring på hvorfor det er slik.

Statsminister Jens Stoltenberg [09:19:50]: Fremskrittspartiet gjentar dette gang på gang, og det er feil det de påstår at vi mener. All aktivitet, både investeringer i oljeplattformer og investeringer i veiprosjekter, bidrar til aktivitet i økonomien og kan virke inflasjonsdrivende. Sånn sett er det ingen forskjell. Det er slik at når vi bestemmer hvor mye penger vi skal bruke over statsbudsjettet, tar vi hensyn til hvordan det går i resten av økonomien. Er det høye investeringer i private bedrifter, oljesektoren og i andre deler av det private næringsliv, tar vi hensyn til det når vi dimensjonerer statsbudsjettet. Det kalles motkonjunkturpolitikk, og det er Arbeiderpartiet for, for da bruker vi budsjettene til å jevne ut svingninger i økonomien.

Så har vi ført en politikk som gjør at det er rom både for investeringer i privat næringsliv og for historisk høye investeringer i vei og bane, men vi gjør det på en ansvarlig måte og ser ting i sammenheng. Det er den politikken vi står for.

Når det gjelder bompengeselskapene, er det riktig at vi stiller som krav at de må kunne forsvare en rente på 6 pst., fordi vi er opptatt av at de ikke skal gå konkurs, men de låner til rundt 2 pst., bl.a. i Kommunalbanken.

Siv Jensen (FrP) [09:20:57]: Det er jo ikke riktig. Jeg står for øvrig her med Finansdepartementets eget svar på spørsmål fra Fremskrittspartiet, nettopp om de manglende

sammenhenger mellom oljeinvesteringer og budsjett. Der sier departementet dette rett ut. Det er noe helt annet enn det statsministeren nettopp sa. Men fordi dette fortsatt er litt uklart for meg, skal jeg stille et annet spørsmål som kanskje kan gjøre dette klarere for de fleste av oss.

Hvorfor er det ansvarlig økonomisk politikk å skyve veiinvesteringer ut i tid, for i mellomtiden å spare i oljefondet, når regjeringens egne beregninger viser at veikostnadene øker raskere enn oljefondets avkastning? Med andre ord: Det blir dyrere og dyrere å bygge veier, og det blir også dyrere i forhold til hvor mye penger vi faktisk sparer. Det fremstår for meg som om vi overlater mindre til kommende generasjoner enn det som kommer frem i alle festtalene. Kan ikke statsministeren forklare oss det?

Statsminister Jens Stoltenberg [09:21:58]: Først ber du meg om å forklare noe jeg ikke mener. Så forklarer jeg at det mener jeg ikke, og så gjentar du at jeg mener det jeg ikke mener. Poenget er at jeg mener akkurat det samme som Finansdepartementet, og de mener det samme som meg, nemlig at vi skal ta hensyn til totaløkonomien når vi bestemmer utgiftene på statsbudsjettet. All aktivitet kan bidra til å øke inflasjonen, derfor ser vi på totaløkonomien. Derfor må vi rydde plass i økonomien, og det er det vi gjør gjennom statsbudsjettet. Det er punkt 1.

Punkt 2: Vi har mange samferdselsprosjekter vi ønsker å gjennomføre – noen av dem er lønnsomme, mange av dem er ulønnsomme. Men det avgjørende er at vi må ta hensyn til hva totaløkonomien tåler. Vi har ryddet rom til tidenes satsing på samferdsel – 100 mrd. kr mer til vei og bane. Det bygges over hele landet i et omfang vi ikke har sett maken til. Det gjør vi uten å sette norsk økonomi over styr, fordi vi har ført en ansvarlig politikk og faset det inn – prosjekt for prosjekt og milliard for milliard. Vi ligger nå på 12 mrd. kr mer i året, hvert år, i investeringer til vei og bane enn det vi gjorde under den forrige regjeringen.

Siv Jensen (FrP) [09:23:03]: Det er ganske mange mennesker som sitter og følger med på dette ordskiftet, og som faktisk lurer genuint på disse sammenhengene. Statsministeren kan godt velge å latterliggjøre disse spørsmål som tusenvis av nordmenn faktisk lurer på, eller han kan prøve å gi en forklaring som gjør at folk forstår hva det handler om. Derfor skal jeg stille nok et spørsmål.

NRK Dagsrevyen kunne i september fortelle at Norge har gitt 230 mill. kr til Polen for å ruste opp det polske politiet. Det er kjøpt inn datautstyr som effektiviserer deres kommunikasjon, og i den polske byen Lublin har den gjennomsnittlige responstiden på få år gått ned fra 15 til 6 minutter. Det er kjempebra. Men samtidig fortviler norske politifolk, som drømmer om et slikt utstyr, og som sitter med ti år gamle mobiltelefoner. I økonomisk terminologi har det like stor pressvirkning – hvis man skal tro Finansdepartementet – om de 230 mill. kr brukes på utstyr i Polen eller om de brukes i Norge. Forklar den sammenhengen til det norske folk.

Statsminister Jens Stoltenberg [09:24:10]: Jeg latterliggjør ikke at folk stiller spørsmål om kompliserte øko-

nomiske sammenhenger, men jeg mener at det er en spesiell situasjon å få påstander om at jeg mener noe jeg ikke mener – og så måtte argumentere for det.

Det jeg mener, er at vi må se totaløkonomien i en sammenheng, og at vi skal føre en politikk som både gir rom for betydelige investeringer i offentlig infrastruktur og samtidig gir rom for betydelig vekst i privat sektor. Vi har så langt lyktes med begge deler.

Det er riktig at vi bruker en del penger til ulike prosjekter i flere EU-land, det er en del av EØS-avtalen. Man kan på mange måter si at det er en del av vår betaling for å delta i det markedet. Vi ønsker selvfølgelig å forhandle de beløpene så lave som mulig. Vi har kommet fram til enighet med EU om beløp som gjør at vi overfører en god del penger. Det brukes på ulike ting.

Det er heller ikke riktig at vi ikke skiller mellom ulike utgifter. Vi gjør det i våre makroøkonomiske beregninger. Det redegjøres det for i statsbudsjettet hvert eneste år, og man klargjør hvordan ulike deler av statens utgifter kan påvirke økonomien på ulike måter. Men det grunnleggende her er at uavhengig av hvor mange spørsmål du stiller meg, så handler det om at representanten Jensen ønsker å bruke mer penger – og det er egentlig enklere å diskutere det.

Siv Jensen (FrP) [09:25:20]: Jeg har vel hatt noen dueller med statsministeren hvor han også har beskyldt Fremskrittspartiet for å komme med uansvarlige kutt, så det er vel sånn at argumentasjonen tilpasses det debatten handler om.

La meg si: Jeg er enig i at vi skal se totaløkonomien i en sammenheng. Da handler det også om hele tiden å ha et kritisk blikk på hvordan man bruker skattebetalernes penger. Da er det gjerne lurt ikke å ta noen dumme investeringer for å bøte på manglende investeringer. Et eksempel på det er det som nå skjer i forbindelse med Samhandlingsreformen, hvor 70 pst. av landets kommuner mangler tilfredsstillende datautstyr. For å imøtekomme Samhandlingsreformen, som kom litt brått på dem, har man altså måttet gå til anskaffelse av faksmaskiner. En sykepleier sa at de nå er hundre år tilbake i tid, fordi de også må bruke personell til å stå og vokte denne faksmaskinen. Den type innkjøp og investeringer gjør man, til tross for at nye IKT-investeringer vil måtte komme. Er det klok økonomisk politikk? Er det å se totaløkonomien i en sammenheng?

Statsminister Jens Stoltenberg [09:26:24]: Jeg mener at Internett er bedre enn faks. Jeg mener også at vi skal gjøre mye for å få norske sykehus til å ta i bruk digitale verktøy enda mer – vi gjør det i stor grad, men vi skal investere i mer. Men jeg har lyst til å føye til følgende: Det viktigste nå er at sykehus og kommunetjenesten snakker sammen. Det har vært altfor dårlig kommunikasjon. Samhandlingsreformen gjør nå at mange flere pasienter får behandling nær der de bor, at vi bruker sykehusene til det som er det viktigste, nemlig å behandle de syke, og så blir de ferdigbehandlet og kan tas hånd om av kommunen. Da er det viktigste at de snakker sammen. Så er det bedre at de snakker sammen ved bruk av digitale løsninger enn på faks, men før snakket de i mange tilfeller ikke sam-

men overhodet, og det var i hvert fall en dårlig løsning for pasientene.

Samhandlingsreformen gjør at vi både får behandlet flere, at vi får brukt innsatsen der den gir mest nytte, og at flere kan bo hjemme eller nær hjemmet, istedenfor å oppta de dyreste sengene i Helse-Norge uten å ha behov for det.

Erna Solberg (H) [09:27:44]: 22. juli-kommisjonen problematiserte betydelig avstand mellom hva politikkere/regjeringen vedtar, og hva man faktisk klarer å få satt ut i livet – hvilke resultater man får, altså det man kan kalle gjennomføringskraften i det norske styringssystemet. Da er det ofte interessant å tenke gjennom: Hvordan arbeider man og tenker man for å skape god gjennomføringskraft?

I de referatene som nå er offentliggjort, står det en interessant opplysning – i intervjuet med Knut Storberget – hvor kommisjonen refererer til at statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, som har et ansvar for å hjelpe statsministeren med å koordinere regjeringen, peker på at regjeringen er et beslutningsorgan og ikke et oppfølgingsorgan.

Mitt spørsmål er: Er ikke dette kjernen til hvorfor man får dårlig gjennomføringskraft, hvis man ikke mener at regjeringen er et oppfølgingsorgan?

Statsminister Jens Stoltenberg [09:28:52]: Det viktigste målet på om man har gjennomføringsevne er i hvilken grad man når sine mål. Denne regjeringen når mål på veldig mange områder. Så er det noen områder hvor vi ikke er fornøyd – og beredskap er åpenbart et slikt område. Derfor har vi bedt om rapporten, fått den og fått på bordet det som sviktet – og så skal vi gjøre noe med det. Men det helhetlig, overordnede bildet er jo at vi når mål i stort omfang her i landet.

Vårt mål er å trygge norske arbeidsplasser. Det er skapt over 300 000 arbeidsplasser – ti ganger så mange som i forrige periode. Vårt mål var full barnehagedekning – vi sikret full barnehagedekning. Vårt mål var tidenes satsing på vei og bane. Vi har lagt 100 mrd. kr ekstra på bordet – 12 mrd. kr mer per år. Vårt mål har f.eks. vært en betydelig satsing på investering i framtid – forskning og utdanning. Vi ser at vi nå skårer bedre på de internasjonale lærer- og kunnskapsundersøkelsene, og vi bevilger mye til forskning. Slik kan vi gå gjennom felt etter felt – Kulturløftet og bistandsmål. Så den overordnede beskjeden er at vi når våre mål, men så er vi selvfølgelig ikke fornøyd, og vi skal gjøre noe med det.

Erna Solberg (H) [09:29:59]: Jeg er glad for at statsministeren sa at man skal måles på sin måloppnåelse. La meg da stille noen spørsmål om gjennomføringskraften og måloppnåelsen til regjeringen. Det viktigste valgkamploftet til Arbeiderpartiet i 2007, i 2009 og faktisk også i 2011 var bygging av flere sykehjemsplasser. I 2007 sa man klart i valgkampen at man skulle bygge nye sykehjem- og omsorgsplasser – 12 000. I 2009 skrev statsministeren selv at man skulle sørge for 12 000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger, eller mer dersom behovet var større. Fasiten er at ved utgangen av 2011 har det kommet, ifølge den beste måten å regne dette på, 944 nye omsorgsplasser – på

det viktigste løftet som statsministeren har gitt de tre siste valgkampene. Hvordan vurderer han gjennomføringskraften til denne regjeringen når man altså mangler over 11 000 plasser på å nå målet for 2015?

Statsminister Jens Stoltenberg [09:31:00]: Også når det gjelder eldreomsorg, har vi vist gjennomføringsevne og kraft. Vi har to viktige målsettinger. Den ene er 12 000 nye årsverk – der ligger vi foran skjema. Når det gjelder 12 000 nye plasser, ligger vi omtrent akkurat på skjema. Halvgått løp – omtrent halvveis.

Jeg har understreket i denne salen flere ganger at når vi snakker om behov for nye plasser, snakker vi om vekst, men vi snakker også om å erstatte gamle, nedslitte plasser uten bad, uten enerom, og om å erstatte slitne bygg med nye bygg. Så en del av dette er at vi erstatter slitne, dårlige sykehjemsplasser og aldershjemsplasser med nye omsorgsboliger eller nye sykehjemsplasser. Vi er i rute. Det er gitt endelig tilsagn til rundt 6 000 plasser når vi har gått omtrent halvgått løp. Men det er både omsorgsboliger og sykehjemsplasser – der regner ofte mange feil – man snakker både om det ene, og det er vekst, og i tillegg om erstatning for gamle, nedslitte, for å sikre enerom, dusj og god standard på omsorgsboligene og sykehjemsplassene.

Erna Solberg (H) [09:32:05]: Jeg er ikke i tvil om at det regjeringen har god kraft på, er omformuleringskraften sin – den er betydelig bedre enn gjennomføringskraften. Det var ikke det som ble lovd i 2007, i 2009 og i 2011 – å gi tilsagn – det var faktisk å bygge nye omsorgsboliger og sykehjem.

Men la meg ta et annet spørsmål som også er viktig i forhold til gjennomføringskraft, nemlig: Hva gjør denne regjeringen med pålegg den får fra Stortinget? Det er godt dokumentert at legevaktjenesten er underbemannet og dårlig. Det ble dokumentert for regjeringen i 2008. Stortinget tok fatt i dette. Under behandlingen av Samhandlingsreformen sa regjeringen at den skulle komme tilbake igjen og fikk et enstemmig pålegg fra Stortingets helse- og omsorgskomite om å komme med dette i Nasjonal helseplan. I Nasjonal helseplan kom det ikke. Det skulle komme i forskriften til Samhandlingsreformen. Nå har forskriften vært på høring – det står ikke et ord om å styrke bemanningen på det viktigste førsteleddet i norsk akuttberedskap, legevaktjenesten. Er det en god gjennomføringskraft når det gjelder vedtak fattet i denne sal?

Statsminister Jens Stoltenberg [09:33:14]: Både storting og regjering har vært opptatt av å ha god legevaktjeneste i hele landet, og både storting og regjering har vært opptatt av at det er et kommunalt ansvar. Det at vi har tilført kommunene 60 mrd. kr ekstra, har også gjort dem bedre i stand til å ta vare på denne viktige kommunale oppgaven, som alle partier på Stortinget mener er et kommunalt ansvar.

For det andre har vi styrket, gjennom Samhandlingsreformen, fastlegeordningen, og også gjort at man kan bruke mer tid på legevaktordning, og vi har tilført økte midler til flere fastleger. Det gir grunnlag for å styrke legevaktord-

ningen rundt omkring i Norges land. Helseministeren har sagt at han går gjennom de forskriftene som gjelder for å se om de skal stille ytterligere kompetansekrav, ytterligere kvalitetskrav. Så vi har gjort flere ting, og vi ønsker å se om vi skal gjøre enda mer.

Knut Arild Hareide (KrF) [09:34:14]: «Det står ikke til troende når Arbeiderpartiet igjen og igjen og igjen snakker i store bokstaver om at de akter å gjøre noe med de høye lederlønningene». Det er ikkje Kristeleg Folkeparti som seier dette, det er Dagsavisen som seier det i sin leiar i dag, på bakgrunn av bl.a. det spørsmålet eg stilte Helga Pedersen, parlamentarisk leiar i Arbeidarpartiet, i går. Eg synest Pedersen svarte ærleg og godt. Ho sa det var uakseptabelt, og at lønnsnivået i Entra er for høgt.

Vidare i leiaren i Dagsavisen står det: «Kan ikke Arbeiderpartiet gjøre jobben gjennom formelle kanaler, så får noen snakke sammen». Det er ein arbeidsmåte som Arbeidarpartiet er vel kjent med. Etter at regjeringa går inn i sitt åttande år – når vi ser ei utvikling – da er mitt spørsmål til statsministeren: Kva er framgangsmåten nå for å få gjort noko med dette, og for at dei orda regjeringa kjem med, skal bli reelle?

Statsminister Jens Stoltenberg [09:35:21]: Først gleder det meg at representanten Hareide refererer til Dagsavisen som om det var et godt, gammelt partiorgan. Jeg er blant dem som savner Arbeiderbladet, og som syntes det var flott da Arbeiderbladets redaktør satt i sentralstyret og vi kunne se hardt på ham, og han skrev det vi ville. Dessverre er det ikke slik nå lenger. Nå skriver også Dagsavisen ting vi ikke er helt enige i.

Men det er et alvorlig spørsmål representanten tar opp. Jeg reagerer også på utviklingen i lederlønninger i mange selskaper, inklusiv selskaper der staten er tung eier. Vi har gjort mye; vi har strammet inn reglene når det gjelder opsjoner, bonuser og lederlønninger. Det har gitt noen resultater, så vidt jeg forstår, også i dette selskapet ved at lønnen, eller godtgjørelsen, er redusert fra over 5 mill. kr til under 4 mill. kr ifølge media – jeg har ikke fått de tallene på annen måte. Men jeg mener det fortsatt er for mange eksempler på gal lederlønnsutvikling.

Jeg er veldig imot at noen snakker sammen, hvis man med det mener at vi skal gjøre ting som ikke er i henhold til boka. Boka er at det er styret som bestemmer. Vi må være tydelige i våre styringssignaler til selskapene. Og Stortinget har vært opptatt av at ikke staten skal blande seg inn i ting som er styrets oppgaver.

Presidenten: I og med at det ikke er anledning til å gi replikk til presselosjen, går neste replikk til representanten Dagfinn Høybråten.

Dagfinn Høybråten (KrF) [09:36:41]: Siden statsministeren uttrykte så stor glede over Dagsavisen, har jeg tatt den med her. Der insisterer hans ferske helseminister på å friskmelde Helse-Norge. Nå er vel denne regjeringen kommet i en fase hvor den betegner det meste av den kritikk som reises mot den, som svartmaling. Men statsministe-

ren sa noe som er fornuftig – kunnskap om det som ikke svikter, er grunnlaget for å handle.

I går skrev Aftenposten om en fersk rapport fra Statens strålevern som viser at det svikter i norsk kreftomsorg. Sykehusene mangler kreftleger. Flere av de stråle-maskinene som brukes ved kreftbehandling, er gått ut på dato. Det fører til dårligere behandling, dårligere diagnostisering, lengre ventetider. Og statsministeren har jo hatt brave løfter tidligere om ventetid når det gjelder kreft. Når kommer det krafttaket mot kreft som dette landet trenger, og som Bondevik I-regjeringen satte i gang – som har gitt oss «gode» dødelighetstall – men som nå er i ferd med å stoppe helt opp?

Statsminister Jens Stoltenberg [09:37:50]: For det første er jeg glad for at representanten Høybråten sier at jeg sa noe fornuftig – det er sjenerøst, jeg takker for det. Det andre er at vi driver nå en salgskampanje for Dagsavisen, så kjøp Dagsavisen – så får vi helt sikkert invitasjon til julebordet.

Men – alvorlig: Det er et krafttak på kreftområdet. Det gjør at vi også der ser resultater. Vi var middels; nå er vi i verdenstoppen når det gjelder overlevelse. Når det gjelder brystkreft, livmorhalskreft, tarmkreft er vi absolutt de beste – med størst sannsynlighet for å overleve. Men vi er ikke fornøyd med det, fordi det er mager trøst for den som ikke får god nok behandling, ikke får rask nok behandling, at flertallet får god og rask behandling. Derfor må vi anstrenge oss enda mer.

Vi utdanner flere, vi går løs på flaskehalsen, og vi gjør mer for bedre organisering. Vi ser at noen sykehus, bl.a. Stavanger sykehus og Ahus, er veldig gode på rask behandling av kreft, og da må andre sykehus som har de samme økonomiske forutsetningene, kunne lære av dem. Og så må vi fortsette med en spesialisering og arbeidsdeling som gir verdens beste kreftleger i Norge.

Trine Skei Grande (V) [09:39:13]: I går fikk vi beskjed om at norske universiteter raser på rangeringene – det betyr at hvileskjæret fungerer. Men i overskriften på departementets sider står det at norske universiteter hevder seg internasjonalt. De fremste ekspertene innen legevakt sier at legevakta sliter, helseministeren sier at det gikk fint, da han var der sist. Vi får varsko om sammen-slåingsprosessen i Oslo, helseministeren sier det fungerer godt og har tillit til ledelsen. På NHOs landskonferanse står statsministeren og sier at man skal være nøktern når det gjelder lederlønninger, mens han sjøl lønner sine egne helt i toppsjiktet. I festtaler sier statsministeren at han er for åpenhet, mens vi opplever lukkethet, og at man drives fra skanse til skanse når det gjelder åpenhet. Man ansetter kompiser, og man leter etter kompetanse bare blant sine egne.

Statsministeren vil ha tydelig ledelse, men det er bare retorikk, og man snakker seg bort fra garantiene sine. Hvorfor er det slik at når Arbeiderpartiet har hatt makt en stund, så står de alltid for en slik arrogant overfor sitt eget folk?

Statsminister Jens Stoltenberg [09:40:23]: Jeg har stor respekt for velgerne. Vi møter velgerne hvert annet år i Norges land, og vi ber om tillit. Arbeiderpartiet har fått tillit, og vi forvalter den tilliten med stor respekt overfor velgerne. Det viktigste vi gjør, er hver dag å strekke oss for å nå de målene vi har satt oss. Hovedbildet er at Norge når sine mål bedre enn de aller, aller fleste andre land, noe Arbeiderpartiet har bidratt vesentlig til gjennom et langt politisk liv.

En utfordring vi alle har, tror jeg, er kontrasten mellom de store linjer, helhetsbildet, og enkeltmenneskers skjebne. Det har vi sett spesielt i helsevesenet. Internasjonale sammenligninger viser at vi er blant verdens beste. Likevel er det slik at det svikter for mange enkeltmennesker. Vi har f.eks. nå tall som viser at vi sannsynligvis er blant verdens beste når det gjelder trygghet på operasjoner, men vi har et nivå av feilbehandling som fører til død på 0,3 pst. Det er en lav prosent – etter alt å dømme – internasjonalt, men det er likevel mange mennesker. Det er nesten 3 000 mennesker som dør på grunn av feiloperasjoner, feilbehandling. Selv om det er internasjonalt lavt, er det 3 000 enkeltskjebner, og det er dramatisk.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Martin Kolberg (A) [09:41:55]: Jeg mener at vi nå på dette tidspunktet kan slå fast at denne debatten viser veldig tydelig at den rød-grønne regjeringen er samlet, og at den har vilje og energi til å gå videre. Allikevel opplever vi at det retorisk blir spurt: Hva er det dere nå kan klare på tolv år som dere ikke har klart på syv? Svaret på det mener jeg det er viktig at kommer fram i denne debatten, fordi de resultatene som denne regjeringen kan vise til, vil jeg påstå – kanskje noen smiler av det, men da vil jeg gjerne ta en debatt rundt det – har ført til en gullalder for Norge, først og fremst som resultat av en veldig sterk og tydelig politisk styring, som har hatt ett mål, og det er å sikre det enkelte menneskes sosiale trygghet i hverdagen. Jeg vil påstå – og det kan det hende det også smiler av – at Stoltenberg-regjeringene har styrket Norges sosialdemokratiske utvikling på en slik måte at vi står bedre rustet enn noen gang til å kunne si at vi trygger velferden for den neste generasjonen.

De resultatene som regjeringen kan framvise, legger jeg merke til at opposisjonens fremste talspersoner i denne debatten ikke tør å si at er feil. Det er ikke slik at høyrepartiene sier at disse resultatene er noe som har skadet oss, eller er en gal utvikling. Nei, man trykker resultatene til sitt bryst og så sier man: Men allikevel er Norge ikke dynamisk nok og ikke sterkt nok til å møte de utfordringene vi står overfor. Det vil jeg si er en politisk brist i en argumentasjon fra en opposisjon som nå tar mål av seg til å overta regjeringmakten i Norge. For hva er det vi ser på den andre siden? Det har denne debatten tydelig vist, det var den sjansen de hadde her i denne sal til fundamentalt å kunne si at vi står samlet. Nei, det andre hovedtrekket i denne debatten er det motsatte: Opposisjonen er ikke samlet. Den spriker på alle vesentlige områder når den nå tar mål av seg til å bytte ut vår regjering med en tydelig høyre-

dominert regjering. Hva er det alvorligste? Jo, det er selvfølgelig spriket innenfor den økonomiske politikken. Det har vært snakket mye om det.

Det er et element i dette som jeg vil bruke det siste minuttet mitt til å kommentere, og det er dette forsøket fra høyrepartiene spesielt – og nå snakker jeg om høyrepartiene spesielt, Fremskrittspartiet og Høyre – på å late som om skattelettelser er en gratissak, at du bare kan kjøre på med skattelettelser uten at det koster noe annet sted. Alle undersøkelser og vitenskapelig forståelse av samfunnsutvikling viser nemlig at det er to måter å håndtere velferdsfinansiering på: Den ene er å ha et tilstrekkelig høyt skattenivå, den andre er å ha et lavt skattenivå så folk kan betale selv. Men det siste fører nemlig til en skjevfordeling i samfunnsutviklingen, slik at samfunnets økonomiske og sosiale stabilitet blir undergravd. Dette er det vesentligste spørsmål vi står overfor, og jeg sier: Er det virkelig nødvendig at Norge, med dette utgangspunktet, skal starte en slik samfunnsutvikling – som er helt unødvendig? Det er saken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [09:47:31]: Nå har vi nettopp hørt statsministeren påstå en masse ting rundt den økonomiske politikken til regjeringen, men som finansministeren ikke på noen skriftlige spørsmål fra Fremskrittspartiet har klart å dokumentere. Det blir en interessant statsbudsjetttrunde vi får de neste månedene.

På samme måten kommer representanten Kolberg med påstander om opposisjonen som er stikk motsatt av det representanten Micaelsen fra Arbeiderpartiet sa i går, for da var plutselig opposisjonen svært samlet og ville føre en uansvarlig politikk. I dag er opposisjonen svært splittet og vil føre en uansvarlig politikk. Her henger ikke argumentene sammen med virkeligheten.

Jeg vil også minne om at skatteøkninger heller ikke er gratis; noen må betale for dem, og det er folk flest og norsk næringsliv. Da er spørsmålet: Ser ikke representanten Kolberg at det å ha høye skatter på inntekter, høye skatter på bedriftenes overskudd, betyr noe for hva slags lønnsomhet det er for næringslivet i Norge, og at investeringene, når man har et sertifikatsystem med Sverige som gjør at vindkraften har dårligere betingelser i Norge enn i Sverige, kan gå ut av landet istedenfor å realiseres i Norge?

Martin Kolberg (A) [09:48:38]: Når det gjelder den økonomiske politikken, slik vi har hørt den, så viser jeg til hva statsministeren nettopp sa. Representanten Sanner beskytter ikke Fremskrittspartiets økonomiske forståelse. Hvorfor gjør han ikke det? Nei, for han vet at det er en umulig politikk å gjennomføre. Det er blitt demonstrert i denne salen og er en av de viktige tingene – som statsministeren helt riktig pekte på – det er nødvendig å avklare før vi går til valg. Det vil være det virkelig gode å gjøre, hvis dere klarer det – jeg tror ikke det. Det er det ene.

Så er det det med skatt. Nei, det er ikke gratis, og alle undersøkelser viser også at Fremskrittspartiets teori om at skattelettelser gjør velferdsstaten mer dynamisk, er

feil: Den blir dyrere. I USA er indeksen fra vugge til grav 23 pst. dyrere hvis man skal opprettholde de samme velferdsordningene. Det er Fremskrittspartiets modell.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [09:49:45]: Det er ikke vår politikk.

Arve Kambe (H) [09:49:56]: Det som Høyre, Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet og Venstre er enige om, er å slippe alle gode krefter til, enten det er i det private, kommunale eller statlige. Et eksempel på det ser vi i helsepolitikken. I 2012 er det 280 000 mennesker i helsekø. Det er 80 000 flere enn da den rød-grønne regjeringen overtok.

I dag får vi vite at Helse Vest har sagt opp en avtale med Curato – en avtale som gjorde at engstelige damer som hadde fått påvist mistanke om brystkreft, kunne gå ned dit rett etterpå – med én times eller en halv dags varsel. Men nå har regjeringens politikk ført til at de i stedet må vente i kanskje fire uker på grunn av privat allergi.

Regjeringen har manglende gjennomføringskraft når det gjelder tryggheten i folks hverdag. Arbeiderpartiet og de rød-grønne har snart hatt flertall i åtte år. Hvordan i alle dager skal dere klare å få ned helsekøene på fire år når dere ikke engang har vært i nærheten av det på nesten åtte?

Martin Kolberg (A) [09:50:56]: Utviklingen i helsevesenet er selvfølgelig alltid en utfordring. Det store bildet er jo at stadig flere behandles bedre, på en effektiv og god måte. Det er hovedbildet. Det betyr ikke at det ikke er tunge utfordringer knyttet til dette, men jeg tror ikke – i motsetning til min kollega her – at det er mulig å løse bare gjennom ideologisk privatisering. Det går et veldig viktig skille mellom oss og høyresiden på dette punktet, fordi høyresiden så fundamentalt – av ideologiske grunner – vil føre til privatisering. Og det finnes ingen eksempler fra land som har et privatisert helsevesen, på at byråkratiet er mindre, eller at effektiviteten er bedre. Tvert imot: Det blir dyrere for den enkelte, og det skaper sosiale og helsemessige klassesdelinger, som Norge ikke fortjener.

Der går det et veldig viktig skille mellom høyre- og venstresiden i norsk politikk, og jeg er glad for at jeg representerer venstresiden.

Øyvind Håbrekke (KrF) [09:52:15]: Det var store ord fra representanten Kolberg om de dramatiske forskjellene i de politiske alternativene han beskriver. Vi oppfatter mye om hva representanten Kolberg ikke ønsker, men veldig lite om hva hans alternativ egentlig ønsker selv, så jeg ønsker å spørre mer om det.

Man snakker om fellesskap, men hva er fellesskap? Den rød-grønne regjeringen har jo fjernet familiedepartementet, familieministeren. Ordet «familie» ble brukt null ganger i trontalen. Man angriper stadig ordninger som legger til rette for at familier kan bruke tid sammen, og man snakker til stadighet om at småbarnsforeldre jobber for lite og er for mye sammen med familien sin.

Så mitt enkle spørsmål til representanten Kolberg er: Er familie en del av de såkalte fellesskapsløsningene, eller er familieliv en trussel mot fellesskapsløsningene?

Martin Kolberg (A) [09:53:21]: For det norske sosialdemokratiet har det historisk, og i dag, vært veldig viktig at familien har det bra.

Svaret på spørsmålet er ja, familien er en veldig viktig del av hele vår tenkning om hvordan samfunnet skal være organisert og plassert, og det er veldig tette forbindelser mellom Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet i synet på familien. Derfor har jo Arbeiderpartiet brukt statsmakten og den politiske styringen for å styrke familiens situasjon og posisjon i samfunnet – med henvisning til alle de ordningene som er gjennomført her i denne salen, gjerne også sammen med Kristelig Folkeparti og andre. Men sosialdemokratiet har også her vært motor. Og det har også hatt den fine siden ved seg – ved siden av at det har skapt likestilling, trygghet for familien – at det har vært forutsetningen for den økonomiske utviklingen, én av de viktige basene. Det er det ikke alle som forstår, men det har vært en avgjørende forutsetning for å klare det, og det er ganske merkelig at høyresiden ikke har sett den dimensjonen.

Øyvind Håbrekke (KrF) [09:54:32]: Det er en interessant avklaring som Kolberg her kommer med, når han slår fast at familien er en del av fellesskapsløsningene. Det er også riktig som det blir sagt, at Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet har vært enige om oppbyggingen av deler av den familiepolitikken – ikke minst utbyggingen av full barnehagedekning. Der har vi for øvrig fortsatt en jobb å gjøre framover, for det er jo med på å gi familien fleksibilitet, mulighet og valgfrihet. Men hvis man skal ha den valgfriheten, må man også ha noe å velge mellom. For hvis man bare bygger opp barnehageplasser uten å gi mulighet for valgfrihet, ender vi opp med at familien svekkes fordi man får mindre tid sammen, selv når man mener at man har behov for det.

For å presisere mitt spørsmål vil jeg stille det på en annen måte: Er det en trussel mot samfunnet og fellesskapsløsningene hvis foreldre og familier bruker mer tid sammen, eller er det en positiv mulighet?

Martin Kolberg (A) [09:55:39]: Det er selvfølgelig bra hvis familiene kan bruke mer tid sammen. Men det som kommer til å utfordre det – i Norge og i hele den vestlige verden – er det kommersielle presset. Det er det som kommer til å bli utfordringen. Hvis du skal holde familien sammen, kommer presset på familien til å øke hvis du ikke har fellesskapsløsninger som skaper grunnlaget for den tryggheten.

Det var det jeg snakket om i innlegget mitt, og det er det som skiller denne salen i to, nemlig: Hva skal være hovedutviklingen i det norske samfunn når det gjelder forholdet mellom markedsstyring og politisk styring? Ingen skal klare å forklare for meg at ikke politisk styring er fundamentet for en god familiepolitikk. Markedet kommer aldri til å ta hensyn til familiens ve og vel og sosiale trygghet. Det er det bare politisk styring fra Stortinget som kan klare, og dessverre ser det ut som at Kristelig Folkeparti har valgt gal side på det punktet.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [09:56:55]: Jeg håper ikke alle går på grunn av meg! Men jeg tar det uansett til etterretning – er det ikke så det heter?

La meg starte med å gi regjeringen honnør fordi man i trontalen iallfall viser en retning for hvor man vil hen. Jeg regner også med at når vi kommer til mandag, når budsjettet legges fram, så vil ikke rammen der være noe lavere enn den er for inneværende år.

Samtidig forbeholder jeg meg retten til å være kritisk til enkelte av de retningene man tar. For et av de store spørsmålene må jo være: Hvor lang tid skal man ha på å gjennomføre det prosjektet man hadde da man overtok regjeringskontorene i 2005? Hva er evnen og gjennomslagsmuligheten som denne regjeringen har?

Et av de kontrollspørsmålene man må ha lov til å stille seg etter å ha hørt på Martin Kolberg – og statsministeren, for den saks skyld – er: Har vi løst problemene når det gjelder vebygging? Vi kan godt si at vi har kommet lenger. Det aksepterer jeg, men det skulle da visselig bare mangle med den økonomiske forutsetningen vi har i dag. Har vi løst utfordringene og etterslepet på offentlige bygg i Norge? Svaret også der er nei. Har vi løst problemene i hel-sevesenet? Atter en gang er svaret nei. Har vi løst utfordringene når det gjelder mangel på trygghet, når det gjelder oppfølging fra norsk politi? Vi har jo ikke det? Og det hadde vært fristende å spørre: Hvor lang tid trenger denne regjeringen på å rydde opp i disse tingene?

Vi ser fortsatt enkeltmennesker som sliter i hverdagen, i kampen mot systemene. En av mine bekymringer er at jeg oppfatter at vi i dag har en regjering som er mer opptatt av å sørge for at systemene tilfredsstiller, og der enkeltmenneskenes behov faktisk anses som et problem. Da går vi baklengs framover, og da har du ikke mye framskritt, for å si det enkelt. Paradokset er at vi har midlene til å gjøre jobben, men vi evner altså ikke å gjøre det vi bør gjøre.

La meg peke på en av de tingene som jeg synes er bra, og som fascinerer meg i Norge – vi har mange enkeltting som er bra. Kystvakten, og den jobben som Kystvakten gjør, står det stor respekt av. De har et multiverktøy for å ivareta norsk beredskap. De har ansvar for å ivareta suvereniteten vår, de har ansvar for å bidra i forhold til Schengen-kontroll, de har fiskerioppsyn, og de driver med søk og redning når det er behov for det. Og de gjør en fantastisk jobb. Spørsmålet er: Hvordan legger vi til rette for at de skal kunne gjøre jobben sin på en best mulig måte?

For noen dager siden var deler av utenriks- og forsvarskomiteen på tur med KV Svalbard. Der mangler man primærverktøyet sitt. Båten finnes, men helikoptrene, som skal øke rekkevidden, som på en måte er spydspissen for Kystvakten, finnes ikke. Da tenker jeg: Denne regjeringen som prater om handlekraft – hvor er handlekraften?

Norge inngikk en kontrakt i 2001, med leveranser fra 2005/2006. Vi har fått ett helikopter, men det er ikke engang det helikopteret vi skal ha. Og da stiller jeg spørsmålet: Hvor er gjennomføringsevnen? Hvor er evnen til å få ting på plass? Man prater retorisk, men man evner ikke å gjennomføre.

Så vil noen spørre: Hva er Fremskrittspartiets plan? Fremskrittspartiets plan nr. 1 er å gi enkeltmennesker

trygghet. Trygghet i hverdagen er en ekstremt viktig faktor for livskvalitet. Derfor ønsker vi gjennomgående å sørge for at man har på plass systemene i helsevesenet, at norsk politi er noe mer enn en diskusjon mellom tidligere og nåværende justisminister om hvem som bevilget mest og om opptak på Politihøgskolen. Det bekymrer ikke den personen som ringer og ber om hjelp, og som ikke får det. For hver gang noe sånt skjer, er det en skamplett på den norske velferdsstaten.

Fremskrittspartiet er også et parti som er opptatt av handlekraft, fordi vi over tid har sett at skiftende regjeringer i variabel grad har greid å skape store suksesser. Derfor mener vi at tiden nå er moden for at nettopp vi skal være en del av dem som bekler regjeringskontorene, for å vise at det er en forskjell på oss og andre. En del av de tingene som Fremskrittspartiet har slåss for i årevis, har andre flirt av og dummet ut. Men i etterkant har man vist at enkelte av disse ikke har vært så dumme, de har faktisk har vært med og bidradd til bedringer. Jeg tror at nettopp den kvaliteten Fremskrittspartiet har hatt, ved nettopp å stille spørsmål ved det vedtatte, har vært med og dradd ting framover.

Både trygghet og handlekraft er viktig. Det er selvfølgelig fordi vi ønsker at familien – som var et tema i det foregående replikkordskiftet – er en basisfunksjon i det norske samfunnet. Friheten til å velge løsninger som er optimale for den enkelte familie, er selvfølgelig et grunnlag i dette, og Fremskrittspartiet har en iboende tro på at folk flest faktisk selv vet aller best hva som tjener dem – hvor man ønsker å plassere garasjen sin, i hvilken barnehage man ønsker å ha barna sine, hva slags skole man ønsker å ha barna sine i, og hva slags omsorg foreldrene skal ha når man trenger det. Det er familien bedre til enn byråkrater utnevnt av Arbeiderpartiet og andre fra den rød-grønne regjeringen.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [10:02:22]: I vår relativt fredelige del av verden kan det ofte være vanskelig å ta inn over seg på hvilken måte krig og konflikter preger hverdagen til andre mennesker.

Det er mange områder i verden som er urolige. Vi ser i dag en humanitær katastrofe utspille seg i Syria, i et land der et brutalt regime har rettet våpen mot sin egen befolkning. Vi ser også angrep mot en av våre allierte i NATO, nemlig Tyrkia. I dag morges kom nyheten om at FNs høykommissær for flyktninger roper varsko om mangel på midler til å ta hånd om den store flyktningstrømmen som man opplever fra mange land. I Kenya er verdens største flyktningleir Dadaab med 500 000 mennesker, og det kommer stadig nye til. Dette er også et ansvar vi i vår del av verden har.

Vi er til stede i Afghanistan med hele spekteret av sivile, politiske og militære virkemidler. I disse dager forlater vi ikke Afghanistan, vi flytter i Afghanistan og får nye oppgaver. Fortsatt vil over halvparten av de soldatene som til nå har vært der, være til stede nå og i tida framover – om lag 260 soldater. Det er uhyre viktig at vi ikke slipper oppmerksomheten om vårt bidrag og vårt oppdrag i Afghanistan nå. Den fasen vi går inn i, er kanskje enda mer krevende enn den har vært på lenge.

I 2014 skal transisjon og overføring av makt og ansvar til afghanerne være slutført, og det skjer samtidig med at det skal være et presidentvalg i landet. Posisjoneringen har begynt, gamle krigsherrer, gamle makthavere og gamle klaner står nå mot hverandre og posisjonerer seg i et spill som potensielt sett kan gi mye uro.

Vi kommer fortsatt til å være tungt til stede når det gjelder bistand. Vi sendte nettopp ned et Hercules-fly som skal drive taktisk transport. Vi kommer til å ha medisinsk evakuering, som vi har hatt til nå. Vi har spesialstyrkene våre i Kabul, som trener opp afghanske spesialstyrker, og som ofte går i første linje i vanskelige og kompliserte operasjoner, og vi skal ha et politimentoreringsbidrag fra januar 2013. 2013 er sagt fra ISAF å være politiets år. Politiet er jo i dag det svakeste leddet i sikkerhetsstyrkene, og det er derfor det er uhyre viktig at man driver opptrening og mentorering av politiet.

Vi vil fortsatt ha soldater i Afghanistan som kommer til å risikere livet under vanskelige forhold. De tusenvis av soldater som har vært, som er, og som skal være i Afghanistan, fortjener vår takk, vår anerkjennelse, og ikke minst fortjener både de og oppdraget at vi fortsatt har oppmerksomhet. Tankene våre går også til alle dem som har blitt skadd, og til dem som sitter igjen etter å ha mistet sine kjære.

I trontalen fantes det ikke ett ord om oppdraget vårt i Afghanistan, ikke ett ord om alle de soldatene og familiene som på en eller annen måte er berørt av oppdraget vårt. Statsministeren hadde muligheten til å rette opp dette, men sa heller ikke ett ord i løpet av sin 15 minutters taletid her nettopp. Dette er ikke slutten på oppdraget vårt, men det er starten på en ny fase.

«Vi lever i et Europa som er preget av økonomisk ustabilitet, sosial uro og høy arbeidsledighet», sier regjeringa i trontalen. Det er riktig. Mot dette bakteppet er det derfor nokså uforståelig at regjeringa for en stund siden varslet at det nå kommer økte tollbarrierer mot landbruksvarer fra land i Europa som sliter betydelig tyngre økonomisk enn det vi gjør. Uforståelig mente også åpenbart daværende utenriksminister Jonas Gahr Støre at tollbarrierer og proteksjonisme var, da han i Genève i desember 2011 underskrev et opprop mot proteksjonisme, mot tollbarrierer, nettopp i den vanskelige fasen verden er i.

«Mens våre naboland sliter, opplever vi i Norge lav ledighet, nyskaping i næringslivet og høy yrkesdeltakelse», sier også regjeringa i trontalen. Desto mer uforståelig er det at vi da ikke ønsker å dele av det med våre nærmeste naboer, som sliter betydelig mer enn oss.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:07:34]: Regjeringens trontale er med rette kritisert for å mangle visjoner og nye ideer. En regjering som har hatt sjansen i snart åtte år og tar sikte på å kjøre videre det samme løpet i fire nye år, må overbevise sterkere enn det vi har sett i disse dagene, for å sikre seg fornyet tillit.

Hvilke visjoner er viktige for Norge, som sammenliknet med resten av Europa og store deler av verden er «ett land som flyter av melk og honning»?

For det første må vi ikke bli oss selv nok. «Rikdommen

fra olje og gass skal fortsatt komme alle i Norge til gode», erklærer regjeringen i trontalen. Det er vel og bra. Men det er altfor snevert i en tid da massearbeidsledighet og sosial nød omgir oss på alle kanter. Det blir for smått i en tid da vi vet mer enn noen gang hvordan vi skal gjøre fattigdommen til historie. Norge er rikt velsignet fra naturens side med ressurser. Det er et enormt historisk ansvar denne generasjonen som vi hører til, har for å forvalte disse ressursene. Da blir det for stusselig bare å tenke nasjonal fordeling. Det snakkes mye om at Norge skal være et foregangsland i ditt og datt. Men hvis vi ikke er et foregangsland i global solidaritet, vil både samtid og ettertid med rette kunne felle en knusende dom over et land som i sin rikdom glemte sin egen nære fortid som et fattig land og ble seg selv nok. Trontalen var kjemisk fri for visjoner på dette området. Det beklager jeg.

For det andre må vi ikke glemme hvor vi kommer fra. En nasjon uten bevissthet og kunnskap om eget verdigrunnlag kan tross sin materielle overflod være på vei inn i en åndelig og kulturell fattigdom som skaper utrygghet og forvirring. De rød-grønne har gjort sitt beste for å redusere kristendommens plass i skolen. Resultatene i form av kunnskapssvikt på disse sider av nasjonens identitet er allerede å spore. Forståelsen av hvordan språk og kultur er formet av Bibelens bilder og fortellinger, forvitrer. Uten kjennskap til hva tro betyr for flertallet av mennesker i verden, mister vi også viktige nøkler til å forstå og løse konflikter og til å leve sammen i et mangfoldig samfunn. Verdier som nestekjærlighet, tilgivelse og forsoning, respekt for liv og eiendom og uegennyttig omsorg vokser ikke fram av seg selv. De må plantes og dyrkes og hegnes om i hver eneste generasjon. Dette perspektivet var totalt utelatt i trontalen.

For det tredje må vi ikke bli et samfunn som forakter det svake i den grad at vi systematisk sorterer det bort. Et samfunn som ikke lenger har plass for barn med Downs syndrom, blir et samfunn preget av menneskelig fattigdom. Det er konsekvensen dersom det åpnes for en systematisk jakt på sykdom eller funksjonshemming hos fosteret – sykdom som ikke kan helbredes eller behandles, men som det er mulig å leve med i et samfunn som inkluderer alle.

Sterke krefter vil endre lovgivningen, slik at det ikke bare blir en rett til å velge om man vil ha barn, men også hva slags barn man skal ha. I stedet for å fokusere på barnets rettigheter står nå kampen om voksnes rett til å få barn – med ønskede egenskaper.

Vi står ved et alvorlig veiskille i debatten om bioteknologi. Denne saken var heller ikke nevnt i trontalen. Jeg håper det betyr at regjeringen og vår nye helseminister har tenkt å bruke tid og tenke seg grundig om. For meg er det et stort paradoks at det partiet som vil at alle skal med, fører an i utviklingen mot et sorteringssamfunn.

For det fjerde må vi som samfunn satse på familien som grunnmuren i trygghet og livskvalitet for både barn og voksne. Under rød-grønt styre er familiepolitikken nesten blitt borte. De fjernet familieministeren og familiedepartementet. De fjernet det meste av kontantstøtten, og et søk på ordet familie i trontalen gir null treff. Det er blitt mer og mer klart at der det før var et krav om at arbeidslivet tilpas-

set seg familiens behov, er nå kravet snudd trill rundt. Familiene må tilpasses samfunnets forventning om at barna plasseres i barnehage når ettårsdagen er passert. Foreldre som velger annerledes, straffes økonomisk og opplever ofte anklager om at deres valg ikke er til barnas beste.

Folk flest ønsker mer tid sammen i familien. Men det de får av denne regjeringen, er institusjonsløsninger, slik at de kan bruke mer tid i arbeidslivet. Det er mulig at dette bidrar til både økt verdiskaping og produktivitet, slik at vi får flere penger til å bygge flere institusjoner, men det gir oss et fattigere samfunn, hvor hjem og nærmiljø tømmes for det levende livet, som er så viktig for trygghet og livskvalitet.

Visjonene for Norge må være at vi skal være et land som leder an i solidaritet med dem som sliter med fattigdom, undertrykkelse og sykdom. Vi skal være en nasjon som kjenner sine røtter, og som er trygg i møtet med et økende mangfold, som inkluderer og ikke forakter svakhet, og som forstår å bygge familien som kilde til trygghet og livskvalitet. Da kan vi se våre barn og barnebarn i øynene med glad forventning.

Kjersti Toppe (Sp) [10:12:53]: Familieomsorg blir gjerne kalla den usynlege omsorga. Arbeidsinnsatsen blir knapt registrert i sakshandsaming, statistikkar, nasjonalrekneskap eller offentlege utgreiingar. Ho har kome i skuggen av det nødvendige fokuset på det offentlege velferdsansvaret. Familieomsorga blir sjeldan omtala i det offentlege ordskiftet og knapt nemnd i debattar som denne. Det skjer trass i at ho har ein årsverkinnatts med ein storleik som den offentlege. 100 000 omsorgsårsværk blir gjordede av familie og andre frivillige. Det er ein realitet at velferdssamfunnet ikkje ville gått rundt utan den frivillige, og i hovudsak familiebaserte, omsorga.

Senterpartiet vil vera ein pådrivar for ein meir tydeleg pårørandepolitikk – i tråd med Hagen-utvalet sine tilrådingar. Familieomsorga må bli synleggjord. Det må rettast eit systematisk politisk fokus på dei pårørande og dei frivillige sin innsats gjennom utforming av ein ny, nasjonal politikk på området. Pårørande og frivillige sin innsats og deira behov må synleggjerast i alle kommunale omsorgsplanar.

Ny pårørandepolitikk må byggja på likestilling mellom kvinner og menn. Utgangspunktet er godt. Statistikken viser at det no er nesten like mange søner som døtrer som gir regelmessig hjelp eller tilsyn med sine gamle foreldre. Ny pårørandepolitikk må sikra fleksibiliteten.

Ei omsorgsløn å kunna leva av og gode permisjonsordningar på heiltid eller deltid står sentralt. Vi må gjera det lettare å kombinera arbeid og omsorgsarbeid. Mykje har allereie skjedd. For eksempel har utviding av pleiepengar til nære pårørande ved livets slutt blitt utvida. Det skal ikkje vera slik at dei som sparar samfunnet for store utgifter, f.eks. i form av ein sjukeheimplass, sjølve blir økonomisk skadelidande.

Pårørande må sikrast rettleiing. Dei med behov må få rett til opplæring i den sjukdomen eller det funksjonstapet som brukaren har. Kompetente pårørande med fagleg innsikt vil vera eit uvurderleg viktig bidrag i eldreomsorga i åra framover.

Pårørande har rett til avlastning. Frå studiar av pårørande til menneske med demens veit vi at opp mot 50 pst. sjølv utviklar helseproblem. Ein ny pårørandepolitikk må sikra avlastningsordningar, slik at pårørande ikkje brenn seg ut og sjølve blir pasientar.

Pårørande sin innsats må bli sett og verdsett. Dei individuelle planane for brukar/pasient må kartleggja kva miljøet rundt brukaren kan og vil bidra med.

Ny pårørandepolitikk må vera kunnskapsbasert. Ved å ta i bruk ny velferdsteknologi og betre tilrettelagde bustader er potensialet for meir familiebasert omsorg stort.

Å leggja til rette for familiebasert omsorg betyr ikkje å nedprioritera den offentlege eldresatsinga – heller tvert om. Det er svært viktig å sikra kapasitetsvekst, med fleire hender, kompetanselyft, fleire tilrettelagde bustader og heildøgns omsorg i den offentlege eldeomsorga. Men vi skal ikkje einsidig fokusera på talet på nye bustader og sengeplassar, men òg på dei nær 90 000 eksisterande institusjonsplassane og bustadene som snart er modne for utskifting og ombygging. I framtida vil institusjonane i enda større grad enn i dag måtta vera tilpassa demente.

Det er eit kinesisk ordtak som lyder: Først formar vi husa. Så formar husa oss. For demente er det dokumentasjon på at små, tilrettelagde einingar, gjerne med maksimalt seks-åtte bebuarar, er det som er mest gunstig. Smått er godt. Fire av fem bebuarar av dei som bur på sjukeheim i dag, vil ha best utbytte av små einingar. Dette bør då bli regelen, ikkje unntaket. Dei store institusjonanes tid må vera forbi.

Vi brukar i dag mykje offentlege pengar på eldreomsorg, med stor oppbygging av nye årsverk og bustader. Det er positivt. Vår største utfordring no er det mange undersøkingar som peikar på, nemleg at daglegliv, måltid, aktivitet, sosiale og kulturelle forhold er dei største svakheitene ved omsorgstilbodet i dag. Det positive er at vi ikkje treng ny teknologi for å få dette til. Vi treng ikkje finna opp ei ny eldreomsorg. Eg vil seia at vi treng å nedfinna henne, ikkje oppfinna henne.

Dei som arbeider på institusjon og i heimesjukepleia, må finna tid til det viktigaste, nemleg møtet med pasient og brukar. Vi må få opp kvaliteten på dei basale tinga, som det at pasienten får i seg mat, har ein aktivitet kvar dag, har nokon å prata med og har ein meningsfull kvardag.

Papiromsorga må ikkje få overta i eldreomsorga. 10 000 årsverk til rapportering og papirarbeid, som Aftenposten rapporterte om denne veka, er for mykje. Noko rapportering er nødvendig for kvalitetssikring, men tidsbruken må effektiviserast. Helsefagarbeidarane, sjukepleiarane og legane må få tid til å gjera det dei er utdanna til – å møta pasientane og yta kvalifisert og profesjonell omsorg.

Borghild Tenden (V) [10:18:14]: En trontale skal og må selvsagt være svært overordnet – det sier seg selv. Men ofte tenker jeg at den kanskje burde spisses litt mer for å bli mer interessant. Jeg ventet f.eks. med stor spenning på hva regjeringen ville gjøre innenfor samferdselsområdet. Jo, regjeringen mener at det er viktig med et velfungerende transportsystem for økt verdiskaping og for livskvalitet og for å ta hele landet i bruk. Dette kan vel ingen være uenig

i. Det jeg hadde håpet på, var en konkretisering av hva som er det viktigste nå.

I hele sommer har det vært en debatt om boligpolitikk, dyre boligpriser i byene og fortetning i og rundt de store byene våre. Vi ser statistikker som viser en enorm tilstrømming til de store byene, og vi hører stortingspolitikere fra regjeringspartiene som mener at det må fortettes mye mer. Da er det imidlertid viktig at man ikke bare presser på for å få bygget flest mulig boliger, men at man samtidig legger til rette for en effektiv infrastruktur. Infrastrukturen må komme på plass først. Det er derfor store forventninger fra Venstre til statsbudsjettet og rulleringen av Nasjonal transportplan. Venstre har løftet fram samferdselsbehovene på bl.a. Østlandet en rekke ganger her i Stortinget.

Denne uken var det seminar på Stortinget om behovet for dobbeltspor i intercitytriangleret. Det var et seminar i regi av Høyre og Arbeiderpartiet sammen og dette i starten av en valgkamp. Det viser hvor viktig man tverrpolitisk mener at dette må prioriteres. Næringslivet presenterte tall på hvor mange milliarder det koster per dag å stå i kø inn mot de store byene våre.

Venstre har vært opptatt av å skape gode løsninger for at folk kan bruke den muligheten som Østlandet gir, med tilgang på et enormt arbeidsmarked og korte avstander. Folk må kunne bo og arbeide i og rundt hovedstaden vår, og da må intercitytriangelet sammen med Kongsvingerbanen og Ringeriksbanen bli en realitet – og det haster.

Det er flertallsregjeringen som må gjøre jobben, men etter å ha hørt trontalen er jeg usikker på om de har tatt det helt inn over seg. En av de mange budsjettlekasjene fra representanten Lysbakken er at Bergensbanen skal rustes opp. Det er Venstre selvsagt enig i og har ment lenge. Det Lysbakken derimot ikke sier noe om, men som han burde si noe om, er Ringeriksbanen som vil forkorte Bergensbanen med én time. SV ble rundlurt av Arbeiderpartiet i 1992 da SV støttet daværende statsråd Opseth i at E16 om Sogn skulle bli hovedvei til Bergen, mot at Ringriksbanen skulle bli framskyndet. Opseth og Arbeiderpartiet fikk det som de ville. Nå blir Ringeriksbanen og -tunnelen stadig skjøvet ut i tid. Senest i forrige uke kom det varsel om utsettelse. I tillegg har denne regjeringen, slik jeg ser det, hatt liten vilje til å ha fokus på de store byene våre i løpet av de siste årene. Det står i motsetning til de to samferdselsministrene fra Venstre i Bondevik-regjeringene. Det haster med å få på plass baneløsninger som Fornebubanen, Kolsåsbanen, banen til Ahus, forlengelse av Bybanen i Bergen, bybane i Stavanger og ny T-banetunnel under Oslo. Det er for dyrt til at kommunene kan håndtere dette alene, og regjeringen framstår uten vilje til å ta på seg denne jobben.

Avslutningsvis: Venstre mener at staten må påta seg halvparten av kostnadene ved bygging av dyre baneløsninger. Kollektivløsninger må ikke glemmes når man snakker om fortetning i og rundt de store byene våre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Truls Wickholm (A) [10:22:50]: Representanten Tenden er en engasjert samferdselspolitiker, men hun er jo også Venstres representant i finanskomiteen og ledende i

partiet nå. Hun er jo da med på å si at det er greit å samarbeide med Fremskrittspartiet i neste stortingsperiode. Én ting er at Venstre nå helt klart vil sluke ting som Fremskrittspartiets innvandrings- og integreringspolitikk, bistandspolitikken hvor de fattige skal få det verre, en leder som ikke kan svare på om hun tror klimaendringene er virkelige, og som mener det er viktigere å ta hensyn til bedriftene enn mennesker, miljø og framtid.

Men spørsmålet blir: Kan Venstre i det minste garantere at de vil stå ved handlingsregelen i en regjering hvor Siv Jensen eventuelt er finansminister?

Borghild Tenden (V) [10:23:48]: Svaret er ja.

Truls Wickholm (A) [10:23:53]: Da fikk vi vel også bekreftet fra representanten Tenden at hun gjerne slukte de andre kamelene som gjelder miljø, bistand og menneskesyn, så lenge den økonomiske politikken var på plass, siden hun valgte å ikke svare på det.

En annen ting som også interesserer meg med Venstre og Venstres styring der Venstre har makt, er f.eks i Oslo. Vi hørte tidligere Trine Skei Grande kritisere Arbeiderpartiet for manglende åpenhet. Men vi ser at Venstre i Oslo nekter ansatte å kritisere egne tjenestesteder i media. Ola Elvestuen nekter bystyret innsyn i vannverksskandalen. Elvestuen nekter også innsyn i Unibuss-skandalen. Så jeg er interessert i om vi får et Venstre som på en måte skal sluke kameler, som på en måte ikke er opptatt av innsyn og åpenhet, og som eneste garanti har handlingsregelen i et nytt regjeringalternativ.

Borghild Tenden (V) [10:24:57]: For det første svarte jeg representanten Wickholm om handlingsregelen. Det var det jeg svarte på. Så er det slik at Venstre går til valg på en ny regjering. For hvorfor skulle vi ikke gjøre det? Nå har vi sittet i opposisjon i sju og et halvt, nesten åtte år. Vi har blitt nedstemt på hvert eneste forslag vi har hatt her i salen. I dag har vi ti forslag liggende på bordet fra representanten Skei Grande – gode forslag som vi har kjempet for i alle de åtte årene her. Det som representanten Wickholm burde vært mer opptatt av, er det jeg nevnte i innlegget mitt, og som replikken burde dreie seg om, nemlig at denne regjeringen ikke satser på de store byene og det presset som er på hovedstaden. Det burde representanten Wickholm være mer opptatt av.

Geir-Ketil Hansen (SV) [10:25:59]: Venstre og SV har sammenfallende synspunkter i mange saker som går på skole, utdanning og miljø – ikke minst miljø. Når SV er en del av den rød-grønne regjeringen, er det fordi vi mener at vi får gjennomslag for veldig mye av denne politikken i regjeringen. Vi har rekordhøy satsing på skole, på forskning, rekordhøy satsing på lærere, etterutdanning og ikke minst rekordhøy satsing på jernbane og barnehager. Dette får vi til fordi vi har sammenfallende syn på bl.a. økonomisk politikk. Venstre går til høyrepartiene. Venstre vil føre en valgkamp for å bringe Fremskrittspartiet inn i regjering. Høyre og Fremskrittspartiet har lovet skattelette i størrelsesorden mellom 25 og 100 mrd. kr. Hvordan

skal Venstre finansiere satsing på skole og utdanning når disse skattelettene skal finansieres? Hvor vil Venstre kutte i budsjettene i årene som kommer?

Borghild Tenden (V) [10:26:57]: Representanten Hansen og jeg sitter i finanskomiteen begge to. Vi skal legge fram vårt alternative budsjett etter hvert.

Det som er viktig for Venstre og har vært det hele tiden, er at skattesystemet kan brukes aktivt og mer aktivt enn det vi føler f.eks. SV gjør, ved at vi kan vri skatt i mer miljøvennlig retning. Vi kan skattlegge forurensning og gi skattelette til miljøvennlig adferd. Vi kan legge til rette for en sunnere livsstil, skattlegge sukkerholdige varer og gi skattelette til sunne matvarer. Det er en politikk som jeg er veldig skuffet over at ikke SV ser verdien av.

Erling Sande (Sp) [10:27:58]: Representanten Tenden legg i mykje av innlegget sitt vekt på samferdsel, og det er bra. Senterpartiet deler store ambisjonar på samferdselsområdet, og under overskrifta situasjonen i storbyane snakkar ho om løysingane – ikkje i storbyane, men i Oslo. Dette har skjedd gjentekne gonger. Ingen av oss underkjenner at Oslo har utfordringar innanfor samferdsel, men det er jo sjølv sagt sånn at vi har fleire byar i landet enn Oslo. Vi har Bergen som slit stort, m.a. fordi dei har hatt eit byråd som ukritisk har valt løysingar heile tida som berre har auka biltrafikken inn til byen. Vi har Trondheim, og vi har andre byar i dette landet. Vi har også område utenfor byane – dei store byane – der investeringar i samferdsel kan utløyse verdiskapingspotensialet.

Mitt spørsmål til representanten Tenden: Kvifor dette ein-sidede fokus berre på Oslo og ikkje meir fokus på heile landet som eit område som treng investeringar i samferdsel?

Borghild Tenden (V) [10:29:03]: Med all respekt for representanten så tror jeg kanskje ikke han har fulgt godt med i innlegget mitt, for jeg nevnte f.eks. Bybanen i Bergen. Det var faktisk Torild Skogsholm som startet opp Bybanen i Bergen og la til rette for den. Det vi sier nå, er at nå må staten betale 50 pst. av de kostnadene som skal til for å forlenge den bybanen, for Bergen har ikke råd til å håndtere det alene. Jeg nevnte Stavanger – en bybane i Stavanger – så representanten må ha fulgt veldig dårlig med. Så er det intercity-triangelet. På det seminaret jeg snakket om, sa fylkesvaraordføreren i Sør-Trøndelag at intercitytriangelet kanskje er noe av det viktigste vi kan gjøre noe med akkurat her og nå – dette fordi transportnæringen fra distriktene står i kø sammen med de som bruker bil til og fra jobb, og det koster distriktene og næringslivet veldig mye penger.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Svein Roald Hansen (A) [10:30:14]: Den gamle kansler Konrad Adenauer sa en gang at vi lever alle under den samme himmel, men ikke alle har den samme horisont. Det viser jo denne debatten.

Det eneste opposisjonen egentlig står samlet om, er å stemple regjeringen som bare en administrator, at den er

uten handlekraft og uten gjennomføringskraft. Ja, representanten Sandberg tar som vanlig ekstra hardt i og kalte den museumsvokter.

Hvem er det som gjennom årene har tatt tak i de store fornyelsesbehovene i samfunnet: politireformen, omstillingen av Forsvaret, Nav-reformen, sykehusene, skattereformer, pensjonsreformen – reformer som har gått over mange år og flere regjeringer? Men det er når Arbeiderpartiet har sittet i regjering at reformene har startet. Ofte har det vært våre regjeringer som har bragt dem i havn. Hva er det Høyre kan vise til når det gjelder fornyelse av de store, tunge offentlige institusjonene og strukturene i vårt samfunn når de har sittet i regjering?

Fornyelse krever omstilling, omstilling er krevende. Men Arbeiderpartiet har aldri veket tilbake for å ta den jobben, fordi vi mener det har vært nødvendig for å fornye, forsterke og forbedre velferdssamfunnet. Høyre har aldri våget å gyve løs på de store oppgavene når de har hatt sjansen, og det skal vi kanskje være glade for.

Flere har vært inne på betydningen av å investere i framtiden, sikre innovasjon og fornyelse, utvikle et framtidrettet næringsliv. Ja, det er det ingen uenighet om nødvendigheten av. Det er jo derfor virksingen på forskning har økt med 25 pst. siden 2005. Virkemiddelapparatet er fornyet. Resultatene taler for seg selv. Det er over 300 000 flere arbeidsplasser i dag enn i 2005, to tredjedeler av dem i privat sektor. Aldri har så mange vært i arbeid her i landet. Denne regjeringen vil fortsette å investere i framtiden.

Det går godt i norsk næringsliv. Antall selskaper som vokser og tjener godt, økte med 50 pst. i fjor, skrev Aftenposten forleden.

Vi har stor økonomisk vekst. Den største trusselen mot denne gode utviklingen kommer fra den økonomiske krisen i Europa og andre steder i verden. At vi har klart oss godt til nå, skyldes klok økonomisk styring og strukturen på vår eksportindustri. Men vi har ingen garanti. Det viktigste vernet er å holde orden i eget hus.

Trygg økonomisk styring er ikke så sexy som slagord, men det er viktig og nødvendig om vi skal kunne bevare folks trygghet for arbeid og inntekt. Det er ikke nok å si at vi vil føre en ansvarlig økonomisk politikk, slik Fremskrittspartiet gjentar og gjentar, mens de hele tiden finner på finurlige veier rundt det som er helt grunnleggende: en ansvarlig forvaltning og bruk av oljeinntektene.

Høyres leder mente vi trenger en regjering med nye ideer og nye løsninger. Men hva er det partiet selv har å tilby? Høyre byr jo bare på sitt gamle jeg. Ta arbeidslivspolitikken, programutkastet er gjenkjennelig – arbeidstidsbestemmelsene skal liberaliseres, midlertidige ansettelser skal bli lettere. Alle som er bekymret for utviklingen i norsk arbeidsliv med hensyn til midlertidige ansettelser, arbeidstid og kampen mot sosial dumping, vil være klar over at den kampen står i september neste år.

Visst er det oppgaver som må løses i årene som kommer, det er derfor vi er så opptatt av å fortsette i regjering. Vi når aldri det samfunn hvor det ikke er behov for politikk, hvor det ikke lenger er skjevheter å rette på, forskjeller å utjevne, hvor det ikke er mennesker som ikke får de velferdstjenestene de har behov for. Det spørsmålet

velgerne vil stille seg, er jo om det er høyrepolitikk som er svaret. Blir det mer til jernbaneutbygging, bedre skoler, mer til behandling i sykehusene hvis skatteinntektene til fellesskapet skal kuttes ned med titalls milliarder?

Jeg tror folk forstår at det ikke er mulig å få mer og bedre velferd med mindre penger i felleskassa. Men det er det som er budskapet fra Høyre og Fremskrittspartiet. Du skal betale mindre skatt, men få mer igjen. Selv ikke Bunnpris eller Rema prøver seg på den.

Det som er bildet av denne debatten der ute, er reflektert i dagens media. De fire opposisjonspartiene er fortsatt rykende uenige om miljø, offentlig pengebruk og asyl- og flyktningpolitikk. De rød-grønne møtte ingen samlet front i trontaledebatten torsdag, skriver Norsk Telegrambyrå.

Representanten Skei Grande, Venstres leder, sa at Venstre vil ha en borgerlig regjering som er mer grønn og mer varm, Knut Arild Hareide ville ha en mer sentrumsorientert regjering, og Dagfinn Høybråten ville at vi skulle være et foregangsland i global solidaritet. Det siste er vi helt enig i, men hvordan skal man oppnå det med Fremskrittspartiet i regjeringskontorene? Det er det store ubesvarte spørsmålet.

Per Arne Olsen (FrP) [10:35:41]: Jeg overtar ingen skandalsektor, uttalte vår nye helsestatsråd den dagen han overtok sitt nye departement, Helse- og omsorgsdepartementet. Ja, han gjentok det som sitt mantra hele den dagen.

Jeg er faktisk helt enig i det, det er ingen skandalsektor, først og fremst takket være flinke leger og veldig flinke og hardt arbeidende sykepleiere og andre helsearbeidere i sektoren, som hver dag sørger for at vi ikke får flere skandaler enn det vi har. Selv om sektoren ikke er en skandalsektor, er det en sektor som dessverre er preget av mange skandaler. Da er det faktisk viktig å ta tak i skandalene.

Vår nye helseminister holdt sitt innlegg i salen i går, elegant fremført, flotte ord og gode betraktninger som vanlig, men ingen konkrete forslag, ingen konkret handling. På tv rett etter dette innlegget så vi en ny skandale: Oslo universitetssykehus kunne melde om at det så langt i år var 500 pasienter på hjernekirurgisk avdeling som var blitt sendt hjem etter at de var klargjort for å bli operert. Det er nesten 10 stykker i uken, og det er en skandale.

Vi har mange unødvendige dødsfall i sektoren. Tallene går ned, heldigvis, men 3 000 er fortsatt altfor mange. Vi sender journaler i taxi, vi kommuniserer med telefaks, vi feilmedisinerer i stor grad, og vi får masse reinnleggelser, noe som koster mange penger, ja, kanskje milliarder av kroner.

Nettopp derfor har Fremskrittspartiet foreslått å nedsette en kommisjon. Etter 22. juli var vi alle sammen enige om at vi må se på samfunnssikkerheten og samfunnsberedskapen i en helhet. Ja, dette ønsker Fremskrittspartiet også at vi skal gjøre på helsesektoren – se helheten, ikke bare de enkelttilfellene som Helsetilsynet og andre skal ta tak i.

Hvorfor behandler vi færre pasienter i Norge i forhold til antall leger enn de gjør i våre naboland som er ganske sammenliknbare? La oss se på det. La oss se på hvorfor vi har så høye tall når det gjelder mennesker som dør unød-

vendig på sykehus, hvorfor vi har lange ventelister og at de har økt nærmest kontinuerlig i syv år. Vi må tore å se på dette, og tore å se på det i et lengre perspektiv. Nettopp derfor bør vi ha en kommisjon som med et åpent sinn ser på hvordan vi kan gjøre ting bedre i norsk helsevesen.

Kreftomsorgen har vært nevnt også i dag. Det kom en rapport som ble publisert i aviser i går, som viser at det dessverre ikke står så bra til som vi hadde håpet. Ja, det er mange flere som blir behandlet i Norge enn tidligere, og mange flere overlever, og det er veldig bra. Men det er altså fortsatt slik at den eldste strålemaskinen på Radiumhospitalet er 19 år gammel – langt over forventet levetid og det man anbefaler. Det viser seg også av denne rapporten at investeringene i medisinteknisk utstyr i norsk helsesektor nærmest stoppet opp i 2006.

Det er altså på tide at vi ser mer helhet, og at vi er villige til å investere, både i utstyr og – ikke minst – i nye bygg. Når det gjelder kreftomsorgen, har jeg vært og besøkt leger som jobber på Radiumhospitalet som bruker dyner og puter til å ha i vinduskarmene for at det ikke skal trekke og at det ikke skal være for kaldt å sitte på kontoret. Dette er en av de fremste institusjonene vi har i landet. Vi vet at vi trenger nye sykehus, både på Ullevål og på Radiumhospitalet, vi trenger det i Molde, vi trenger nye byggetrinn i Vestfold og mange andre steder. Det krever handling og vilje, ikke bare ord og meldinger til Stortinget.

Vi trenger også datasystemer som kan snakke sammen, sånn at vi slipper å bruke taxier og telefaks som den mest effektive kommunikasjonsformen.

Vi har også sett at legevaktene ikke er slik de burde være. Det kunne det vært sagt mye om. Jeg deler det inntrykket som er skapt på tv om at det er mye å gjøre, og våre egne legevaktbesøk skal ikke være det som bestemmer at vi ikke skal handle. Jeg synes også vi trenger mer handlekraft. For å få tryggheten tilbake for norske pasienter, trenger vi rett og slett handlekraft.

Svein Flåtten (H) [10:41:00]: Mange rød-grønne talere, sist med representanten Kolberg i spissen, har i et par dager vært fornærmet over mangelen på hyllest til sine resultater fra opposisjonens side. De mener det er svartmalning når man peker på at det er utfordringer.

La meg understreke at mye går godt. Men det er et fravær av tre forhold når de rød-grønne holder sine innlegg. Det er at vi støtter oss på et betydelig pensjonsfond i Norge, det er den sterke olje- og gassnæringen som gir oss inntektene, og det er det veldig høye kostnadsnivået som skaper en tosporsøkonomi i Norge.

Der de rød-grønne ønsker å se bakover og bli hyllet, mener Høyre at man må ha noen ideer om hva som er utfordringen fremover. Det går først og fremst på å erkjenne at det er verdiskapingen i næringslivet som er grunnlaget for at velferdssamfunnet vårt kan opprettholdes og styrkes. Så må vi erkjenne at vi har et kostnadsnivå som er 50 pst. høyere enn hos konkurrentlandene våre, og at det har utviklet seg de siste fem–seks årene. Det må det kompenseres for.

Så må vi også erkjenne at hos europeerne, hvor 80 pst. av vår eksport går, er tidene dårlige. Deres kjøpekraft vil

bli redusert. Tosporsøkonomien vil bare øke. Tradisjonell industri sliter, mens olje- og gassindustrien går på høygir i lønnsomhet og investeringsnivå – og det er bra. Så gjelder det å erkjenne at når det gjelder innovasjon, ligger vi faktisk helt middelmådig an på de internasjonale målingene.

Hva er da løsningene? Vi mener at det er økt satsing på kunnskap gjennom skole, høyere utdanning og forskning. Det er humankapitalen som er den store ressursen på sikt. Så må man øke innovasjonen og omstillingen, dels gjennom mye mer spisset og målrettet bruk av offentlige virkemidler, men også ved å gi bedriftene selv mulighet til å bruke mer av sine egne penger inn i innovasjonen gjennom f.eks. skattelettelser. Så må bruken av de ekstra oljepenge-ene som fases inn i økonomien, vende tilbake til utgangspunktet. Vi må vri utgiftsveksten fra forbruk og tilbake over på investeringer i kunnskap, samferdsel og vekstskapende skattelettelser. Det er en bedre løsning og investering i fremtiden enn å smøre det økte handlingsrommet tynt ut- over, slik at man ikke får øye på det i verdiskapingsammenheng.

Nye løsninger i samferdsel vil gjøre at man kan bruke pengene bedre og på en mer effektiv måte. Bedriftene må som sagt gjøres sterkere ved at eierne ikke beskattes for aktiva og ressurser som ikke skaper inntekter. Det har også noe å gjøre med det offentlige holdninger til eierne og deres lyst og vilje til å investere – kanskje også deres lyst og vilje til å befinne seg i dette landet.

Så må offentlig forvaltning effektiviseres. Det vil kunne finansiere strukturendringer og skattelettelser. Man må selvsagt prioritere sterkere i de offentlige budsjetter.

Arbeidsmiljøloven var representanten Hansen nylig inne på her. Norsk arbeidsliv anno 2012 er noe annet enn det det var. Det er ikke «de» og «vi» lenger i norsk arbeidsliv – det er «oss». Konkurransen er hard, og man må stå samlet.

La meg til slutt bruke noen få ord til representantene Kolberg og Hansen, som angriper Høyre for deres skattelettelser. Representanten Kolberg sier det slik at skattelettelser har en motpost i sosial ubalanse. Da vil jeg si det på den måten at det å la være å stimulere norsk næringsliv også gjennom skattelettelser, har en motpost i at man får et dårligere grunnlag for velferdssamfunnet ved at veksten uteblir. Det er i de enkelte bedrifter at velferden skapes gjennom den verdiskapingen som skapes der.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [10:46:29]: I juni vart 3215 varmerecordar tangerte i USA aleine. Mai var månad nummer 327 i rekkja av månader der den globale gjennomsnittstemperaturen oversteig snittet i det førre hundreåret.

Forskning frå det siste året viser at det som før har vore teoriar, med stor grad av sannsyn no har vorte sikker kunnskap. Det er ein samanheng mellom menneskeskapte klimaendringar og det auka ekstremvêret vi kan oppleve rundt omkring i verda.

For få veker sidan vart det òg sett ein ny negativ botnrekord: isen i Arktis er to gonger Noregs landareal mindre enn den førre botnrekorden. Dei som har vore på Svalbard det siste halvåret, har fått sjå at i område som før har vore prega av tjukk is, er isen no borte.

Dei menneskeskapte klimaendringane er den største miljøutfordringa i vår tid. Det er testen for vår generasjon. Dei vil ramme oss tungt her i nord. Aukinga i den globale gjennomsnittstemperaturen på to gradar vil nemleg vere ujamnt fordelt, og i nord vil ho vere særleg mykje høgare. Ein reknar med at i Skandinavia betyr ei global gjennomsnittsoppvarming på to gradar sannsynlegvis om lag fire gradar. Ekstremvêret vil ramme oss ekstra hardt i vårt vêrutsette land. Meir regn, flaum og vind gir større risiko for skred, orkanar og ulykker med konsekvensar for menneske og økonomi.

Økonomisk ansvarleg politikk er viktig, men det er like viktig med ein økologisk ansvarleg politikk som tek vare på klimaforhold og miljøkvalitetar, og det heng tett saman. Om klimapolitikken har ein kjerne, så er det overgangen frå fossil til fornybar energi. Det er òg kjernen i den økonomiske politikken. Vi har eit mål om å auke vår fornybardel endå meir mot 2020, frå eit utgangspunkt blant dei høgaste i verda.

I sommar ga vi konsesjon til ny vindkraft som er like mykje som alt vi har til no, og vi har eit stort potensial på vind både onshore og offshore i Noreg. Det må byggjast ut på ein skånsam måte. Men det må òg kombinerast med auka pris på fossil energi. Derfor er det rett å auke CO₂-avgifta på sokkelen. Vi må arbeide med miljøkrefter i EU for å få opp kvoteprisen, og det er rett å verne sårbare område som dei utanfor Lofoten, Vesterålen og Senja mot petroleumsaktivitet. For det er faktisk sånn at CO₂-utsleppa frå summen av all olje, gass og kol vi kjenner til internasjonalt, vil gi fem gonger så stor oppvarming av atmosfæren og føre til fem gonger så stor opphoping av CO₂ i atmosfæren som det vi tåler dersom togradersmålet skal halde.

Bypolitikken er òg viktig, for i tillegg til energi er areal kjernen i vår økologiske og økonomiske politikk. Noreg er eit land dominert av byar og tettstader. Fire av fem nordmenn bur i byar og tettstader. Oslo er den raskast voksende regionen i Europa. Befolkningsveksten er ein fantastisk fordel, men det gir oss òg store utfordringar.

Vi må byggje tettare og høgare, og vi må byggje rundt kollektivknutepunkt. Vi må ha vekst i persontrafikk med sykkel, gange og kollektiv, slik klimaforliket seier, og vi må bevare bykvalitetane våre, kvalitetane i bustader, i service og næring og i nærnaturen.

Det er dei som synest å tru at natur er noko som må vekk for å sikre byutvikling, men nærleik til naturen er ein av dei fremste kvalitetane i norske byar. Det er rett og slett sånn at det å gå tur i skog og mark er den mest vanlege fritidsaktiviteten i Noreg. Det er få ting som er så typisk norsk som det, og det vil i framtida vere eit knappare gode som vi må ta godt vare på i byane våre.

Representanten Høybråten hadde eit utsyn som eg likte. Vi må sjå lenger enn oss sjølve og utafør oss sjølve. Spør du meg, er global fordeling og globalt miljø kjerneutfordringane i det hundreåret vi har begynt på no.

Eit regjeringsalternativ av Høgre og Framstegspartiet, som seglar opp som det mest sannsynlege, vil vere eit systematisk tilbakesteg for natur og miljø og eit systematisk tilbakesteg i utviklingspolitikken. Finst det eitt einaste felt der Framstegspartiet og Høgre vil tilby ei meir miljøven-

leg retning eller betre utviklingspolitikk for Noreg? Tvert imot: Det er systematisk lavere ambisjonar vi kan vente oss, dersom vi les program eller budsjettforslag. Det vi treng, er stadig høgare mål, og det er det dei raud-grøne har tilbode – høge mål, tøffe tiltak, og det er det vi skal ha enda meir av i åra som kjem.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Oskar J. Grimstad (FrP) [10:51:52]: Statsministeren, og på samme måte miljøvernministeren, viste i sine innlegg til den rekordstore issmeltinga i Arktis. Mange forslag er lagde fram. Det som kjenneteiknar altfor mange av dei, er at dei er sprikande. Vi kjenner dieseldebatte, der ein ei stund er for, for så å starte opp debatten om kva ein skal forby. Biodieselsaka er ei av dei. Grøne sertifikat er den siste der ein no registrerer at statssekretæren som bar fram saka, no faktisk argumenterer sterkt imot. Vi opplever òg på ein vindkraftkonferanse at ministeren sjølv synest at dette er veldig bra. Vi kan då lure på: Kva meiner ein om grønne sertifikat? Er ein for, eller er ein imot? Samstundes ser ein at i dei tusen heimane blir det lagt påbod for å få gjort noko med klima og klimatiltak. Men kva vil statsråden sjølv foreslå innanfor dei områda der sjølv staten har eit ansvarsområde?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [10:52:58]: Med respekt å melde: Når Framstegspartiet melder at problemet med klimaendringane er at forslaget til tiltak er så sprikande, så må eg seie at eg reagerer, for eit av problema er at Framstegspartiet sjølv ikkje trur på «CO₂-hypotesen», som representanten Amundsen i miljø- og energikomiteen har pleidd å kalle det, og systematisk har stemt imot ei rekkje av dei viktige tiltaka som ligg der.

Så må eg kort nemne nokre viktige ting. På fornybar energi-området gjekk eg igjennom dette: Vi har grønne sertifikat som sørgjer for omfattande ny utbygging, men vi må òg ha med den andre sida – høgare CO₂-avgift og høg kvotepris som gjer at det faktisk erstattar fossil energi.

Vi har veldig store ambisjonar om at veksten i all persontrafikk i storbyane framover skal takast av kollektiv, sykkel og gange. Vi har eit teknologifond i industrien som gir utslippsreduksjonar, og ei rekkje andre tiltak, i tillegg til det internasjonale arbeidet med ein global avtale som er veldig viktig.

Siri A. Meling (H) [10:54:11]: Jeg hadde tenkt til å spørre om oppfølging av klimameldingen i budsjettet, men så sa statsråden noe i sitt innlegg som fikk meg til å reagere. Han sier at det var rett å verne områdene utenfor Lofoten og Vesterålen mot petroleumsutvinning. Da må jeg spørre om det er regjeringens politikk at områdene utenfor Lofoten og Vesterålen skal vernes mot petroleumsutvinning. Det statsråden fort glemmer, er at norsk petroleumsproduksjon faktisk har blant de laveste klimagassutslippene i verden. De ligger 60 pst. under de globale utslippene på denne typen produksjon. Det å kutte norsk petroleumsproduksjon på bekostning av annen produksjon, kan jeg ikke på noen måte se gagnar klimaet. Heller ikke vil det

gagne klimaet å ikke benytte muligheten for å utvikle en hel landsdel, noe petroleumsutvinning utenfor Lofoten og Vesterålen vil gjøre for Nordland.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [10:55:14]: Det stemmer at områda utanfor Lofoten, Vesterålen og Senja ikkje er opna for petroleumsvirksomhet. Det vart presentert for Stortinget tidlegare her i perioden. Så eg trur eg berre må gå igjennom biletet lite grann igjen.

Ein kan seie kva ein vil, men noko av det sikraste vi veit om klimaendringane, er at bruk av fossil energi er hovudgrunnen til at dei har oppstått, og dersom ikkje vi klarer ein gradvis overgang frå å basere oss på fossil energi – kol, olje og gass, der kol er det som har aller tyngst effekt, og gass har mindre CO₂-effekt enn olja – vil vi ikkje kunne gjere noko med klimaendringane, for det er ein så dominerande del av problemet. Som eg sa: All kol, olje og gass – alle ressursar vi kjenner til – gir utslepp som vil medføre ei opphoping i atmosfæren fem gonger det vi kan ha for å nå togradersmålet. Så dersom vi meiner alvor med våre eigne mål, må verdssamfunnet ta tak i den utfordringa.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:56:27]: Jeg er enig med statsråden i at vi skal ha høye mål når det gjelder utvikling og bistand. Det er jo hyggelig at den nåværende regjering har nådd énprosentmålet, som første gang ble nådd da Kristelig Folkeparti hadde bistandsminister Reidun Brusletten på 1980-tallet. Det som jeg er mest stolt av når det gjelder Kristelig Folkepartis innsats i regjering, er at uansett hvem vi har samarbeidet med i regjering eller i opposisjon, så har vi alltid stått for og fått til økt innsats for verdens fattige. Det kan statsråden regne med også vil være Kristelig Folkepartis varemerke i årene framover, uansett i hvilken konstellasjon vi vil samarbeide.

Men det som er problemet, er at under denne regjeringen og med SV i lederposisjon i bistandspolitikken, har man fått inn en gjøkunge i bistandsbudsjettet som heter regnskogsmidler, og som har fortrenget innsatsen og økningen i innsatsen når det gjelder klassisk bistand innenfor helse og utdanning slik at den andelen har gått ned. Hva vil SV gjøre med det?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [10:57:38]: Eg er einig i representanten Høybråtens beskriving av innsatsen til Kristeleg Folkeparti gjennom mange år, og særleg kunne eg sjølv observere han som aktiv politikar i perioden 2001 til 2005. Men eg er ueinig i hans beskriving av vår innsats, og iallfall i omgrepet «gjøkunge». Ein kan seie mykje om regnskogen i verda, men ein gjøkunge er han ikkje. Regnskogen er det viktigaste området for artsmangfald – 30 til 40 pst. av verdas artar finst der. Han har ein enorm global betydning – veldig mange menneskjer, fattige menneskjer i land som Indonesia, Brasil og i heile Kongo-området bur i regnskogen. Det å utvikle områda og gi dei alternativt levebrød til å hogge ned skogen, er god utviklingspolitikk, og det er ekstremt viktig for klimaet i tillegg. Det er noko av det viktigaste ein kan gjere for å redusere klimautsleppa, og derfor er det hovudmålet med den nors-

ke regnskogssatsinga. Men det er god miljøpolitikk og god utviklingspolitikk.

Så rakk eg ikkje å spørje om det vidare forholdet til Framstegspartiet.

Trine Skei Grande (V) [10:58:53]: I Dagens Næringsliv i dag leser vi at miljøvernministeren vil slette EU-kvoter for å få ned kvoteprisen og få ned utslippene. Det syns vi er kjempebra. Men nå er det en gang sånn at denne regjeringa sjøl selger EU-kvoter for 1,1 mrd. kr i inneværende statsbudsjett – kvoter som i stedet kunne vært slettet hvis ministeren hadde villet. Vil ministeren gjøre det han ber EU om å gjøre, nemlig slette Norges egne kvoter sånn at utslippene går ned og kvoteprisen går opp?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [10:59:36]: Noreg både kjøper og sel kvotar, for vi er deltakarar i ein marknad, og det gjer vi etter visse reglar. Så har vi sjølv sett den standarden for kva vi skal gjere – at i tillegg til å oppfylle våre forpliktingar, skal vi overoppfylle dei med 10 pst. Når den rekneskapa skal gjerast opp, kjem vi til å måtte kjøpe betydelege mengder kvotar frå andre. Så til hovudbiletet: Det er ikkje riktig at vi berre er ein seljar, vi gjer begge delar.

Vi ein del av EUs kvotesystem, vi er ein naturleg aktør i det, og den samla slettinga vil angå oss på same måte som andre. Det er ikkje riktig at det berre vil vere i EU-land det blir sletta og ikkje i Noreg. Det vil dra opp prisen både i Noreg og i andre land, så det vil ha dei same konsekvensane i alle land.

Difor er det er eit riktig verkemiddel at dei europeiske landa – som ein del av kvotesystemet – vert einige om å ta ut kvoter, både fordi taket då vil gå ned, utsleppa vil gå ned, men viktigast er at prisen vil gå opp, slik at ein vil få sterkare insentiv for omstilling i Europa.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Are Helseth (A) [11:01:04]: I sommer møtte jeg en matematikklærer i Hellas. Lønnen hans var satt ned flere ganger, men alt familien trengte, gikk opp i pris. En sønn studerte ved et godt universitet i England. Nå kunne ikke familien lenger betale skolepengene. Sønnen må avbryte studiene. Matematikklærerens ektefelle fortalte at det blir kaldt om vinteren også hos dem. De har ikke penger til å kjøpe ny fyringsolje. Det er helt selvforklarende for denne matematikklæreren at når inntekten går ned og prisen på det de trenger, går opp, så strekker ikke lønnen til.

Vi har det annerledes. Vi har styrt klokt og levd etter evne. Vi har husholdt med vår økonomi, og vi har husholdt med vår viktigste ressurs, kvinner og menn som deltar og arbeider i landet vårt. Arbeidsdeltakelsen er historisk høy. I hverdagen tar mange dette for gitt, men andre land skjønner ikke at det er mulig og kommer til oss for å lære.

Tidligere ble det sagt at den norske modellen ikke var bærekraftig inn i den nye tid. I dag kan vi si at ingen annen modell skaper så store verdier og så stor selvfølelse hos enkeltindividet gjennom eget arbeid som akkurat denne modellen. En del av modellen er at vi skal løse avgjørende vel-

ferdsoppgaver i fellesskap. Vi bygger fremtidens velferd gjennom gode utdanninger i dag. Godt vett er likt fordelt uavhengig av familienes private velstand. Da er fellesskole riktig, og universitetene skal fordele plasser etter innsats og resultater og ikke etter familiens evne til å betale skolepenger.

God helse har ingen kjent måleenhet, men moren til representanten Tove Karoline Knutsen har formulert det slik: Når vi er friske, ønsker vi oss mange ting, når vi er syke, ønsker vi oss bare én ting.

Det er her en politisk oppgave å sikre trygghet for alle. Helsehjelp må være et likeverdig tilbud i hele landet helt uavhengig av formue. Da må vi skape fellestiltak. Vanlige familier kan ikke klare å spare til en privat hjerte-transplantasjon eller til private sykehjems plasser. Men alle vi som har vunnet i lotteriet og får være friske, kan gjøre dette mulig. Kanskje trenger jeg hjelp av fellesskapet i morgen.

Fellesskapsløsninger er verdivalg. Vi trenger både likeverd og valgfrihet. Det er en utfordring å skape likeverd i helsetjenestene i et land med fjell, fjorder, mye vær og spredt bosetting. Jeg kjenner ikke til noe annet land som har fått det til med våre rammebetingelser. Jeg har min fastlege, og jeg kan bytte når jeg vil. Tidligere sto mange distriktslegekontorer i Norge tomme – uten lege, ikke noe legevalg. Vi kan velge sykehus for planlagt behandling. Flere bør vurdere det, derfor gjør vi ordningen bedre kjent. Valgfrihet når det gjelder velferd skal fortsette å øke, men det skal ikke øke på bekostning av likeverd.

Høyresiden vil ha frislipp av private etableringer i spesialisthelsetjenesten. I norsk virkelighet kan det føre til nybygg i Oslo, Bergen og Trondheim, men private sykehus med korte økonomiske horisonter vil ikke bli bygd i Hammerfest, Narvik, Namsos, Volda og Kongsvinger. Derimot vil frislipp av private sykehus i hovedstadsområdet tappe offentlige sykehus i Hammerfest, Narvik, Namsos, Volda og Kongsvinger for leger og sykepleiere. Prisen blir at likeverdet i landet vårt forvitrer.

Matematikklæreren i Hellas fikk kutt i lønnen slik at sønnen måtte slutte på universitetet. Våre sterke fellestiltak bygd på likeverd og valgfrihet i hele landet, undergraves dersom privatisering og sentralisering blir de politiske målene. Høyresidens skattelette gir mindre velferd for menneskene i Norge. Skattelett på 25 mrd. kr vil tilsvare hver femte sykehuskrone. Det vil mange mennesker i Norge i så fall måtte føle på kroppen. Opposisjonen vil hevde noe annet, men regninger skal betales. Det kan matematikklærere i Hellas og Norge bekrefte.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Eirin Sund (A) [11:06:26]: Sett i et større perspektiv, der Norge er en del av verden og en del av Europa, og når jeg hører en del av representantene på borgerlig side beskrive hverdagen i Norge, må jeg bare si at jeg ikke kjenner meg igjen. Jeg underslår ikke at det er utfordringer. Jeg underslår ikke at det er oppgaver som skulle ha vært løst, som ikke blir løst. Men vi bor i Norge

og lever på toppen av kransekaken, de aller fleste av oss.

Til tross for en urolig internasjonal finansverden og et Europa i krise, både når det gjelder finanser og sosialt, går det godt i Norge. Siden 2005 er det skapt mer enn 300 000 arbeidsplasser i Norge, og om lag to tredjedeler av disse er i privat sektor. Dette er ikke noe som har kommet av seg selv. Det er målrettet politisk arbeid hver eneste dag for at folk skal ha et arbeid å gå til, og for at folk skal ha en hverdag som er trygg.

Det er ingen tvil om at vår energirikdom har bidratt betydelig til at vi så langt har vært relativt skjermet fra det som skjer i Europa. Men det er heller ikke noe som har kommet av seg selv. Det er også et resultat av politiske valg. Forvaltningen av våre felles ressurser skal komme folket til gode. Det er et politisk valg.

Norge er en energinasjon. Vår velstand er bygd på energi – først gjennom vannkraften og muligheten den ga oss for industribygging, deretter gjennom olje- og gassnæringen. Fra 2005 og til nå har vi sett en stor vekst i energinæringen. Gjennom petroleumsmeldingen, vellykkede tildelingsrunder og tilrettelegging for mangfold på sokkelen har vi lagt til rette for en veldig positiv utvikling.

I mitt hjemfylke Rogaland har vi i over 40 år sett store ringvirkninger som har stor betydning. Petroleumssressene på norsk sokkel har lagt grunnlaget for en høykompetent og internasjonalt konkurransedyktig olje- og gassnæring. Det har også vært sterk vekt på helse, miljø og sikkerhet og på gode og ordnede lønns- og arbeidsvilkår. Dette har vært viktige forutsetninger for å bidra til at petroleumssaktiviteten på norsk sokkel har blitt en suksesshistorie.

Leverandørindustrien til olje- og gasselskapene har blitt en av de viktigste motorene for vekst i norsk økonomi. Næringen har, som jeg sa tidligere, hatt store ringvirkninger for det norske samfunnet gjennom de siste 40 år. Utfordringen nå blir å sørge for at denne næringen fortsetter å skape lokale ringvirkninger når den nå skal bevege seg nordover.

Et bærende prinsipp for Arbeiderpartiet og for denne regjeringen i energipolitikken er offentlig eierskap og at forvaltningen av folkets ressurser skal komme folket i hele landet til gode. Det er et politisk valg å vise retning eller si hva en vil. Det er avgjørende at vi ikke åpner opp for at private aktører overtar eierskapet til våre kraftressurser. Uten et robust hjemfallsregime er det nettopp det som vil kunne skje.

Vi vet at tyngdepunktet i det borgerlige samarbeidet ligger mellom Fremskrittspartiet og Høyre. For noen knappe uker siden ble Høyres programutkast klart. Der kan vi lese at de ønsker å fjerne hjemfallsretten. Det kan vanskelig bety noe annet enn at de planlegger å selge folks ressurser, sånn som de gjorde i Trondheim før de mistet makten der, og sånn som de signaliserer at de vil gjøre i Oslo.

Den regjeringen som styrer nå – og Arbeiderpartiet – skal fortsette å videreutvikle Norge som en energinasjon. Da er det flere utfordringer som står foran oss, men i dette arbeidet er et tydelig offentlig eierskap kjempeviktig. Ressursene i fossene, i dammene og under havbunnen

tilhører folket, og de skal forvaltes ved et tydelig offentlig nærvær.

På borgerlig side tar de mål av seg til å styre sammen. Men det som er veldig uklart for meg etter denne debatten, er i hvilken retning de skal gå. Og hva er det de skal gjennomføre? I går spurte representanten Trine Skei Grande representanten Siv Jensen om hun tror at klimaendringene er menneskeskapte. Representanten Jensen svarte ikke på det, heller ikke i går.

En av verdens største utfordringer, nemlig klimaspørsmålet – i nær sammenheng med fattigdomsutfordringene – har altså ikke et av de største partiene på borgerlig side svar på.

Vi vet hvor vi vil, og vi vet hvilken retning vi skal gå i. Derfor handler vi, og gjennomfører.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:11:38]: I 1984 runget slagordet «Four more years» overalt i USA. Det var Ronald Reagan amerikanerne ønsket gjenvalgt. Den gangen var jeg «freshman» i Chicago, og amerikanernes entusiasme gjorde et uutslettelig inntrykk på meg. Ronald Reagan, som i Norge ble latterliggjort og stemplet som en B-kaliber skuespiller, hadde på fire år samlet amerikanerne og fått dem til å tro på seg selv igjen.

Norge er et av verdens mest heldigstilte land. Vi har ressurser til havs, vi har mange mennesker med høy utdanning, og vi har enorme oppsparte midler. Med et slikt utgangspunkt skulle man tro at Norges regjering leverte gode resultater for folk flest på løpende bånd, og at entusiasmen fra Reagans jubelår var å finne både i og utenfor Stoltenbergs mannskap.

Men, nei, i Norge uteblir jubelropene. Syv år med rødgrønt styre har skapt alt annet enn entusiasme. Hvordan er det mulig? Hvordan er det mulig at en regjering med nær sagt ubegrensede muligheter ikke har skapt det grannoptimisme eller fremtidstro?

La meg nevne noen områder, områder som står i grell kontrast til statsministerens skjønmmaling. Norge har store utfordringer i helsevesenet. Organiseringen er under enhver kritikk – helsebyråkratiet øker, ansvarsfraskrivelsen florerer, fagfolk er ikke på jobb når det er behov, og helsekøene øker.

I et land med fem millioner mennesker har vi innrettet oss slik at stadig flere unge mennesker får innvilget uførepensjon. Alle vet at mange av disse kan bidra, men noe slikt er det altfor ubehagelig å be om, og vi betaler oss heller ut av problemene. «Gjør din plikt – Krev din rett» er et utdatert slagord. Ja, det tilhører en annen tid – ja, det tilhører et helt annet Arbeiderparti.

Dagens regjering fører en innvandringspolitikk som ifølge SSB vil føre til at første- og annengenerasjons innvandrere vil utgjøre et flertall av befolkningen i landets hovedstad innen 2040. Statsministeren finner stadig nye honnørord for denne utviklingen, og i dag ble utviklingen definert som noe som beriker det opprinnelig norske. Statsministerens ordgyteri er grenseløst. Norge bidrar til opprettholdelse av ulike kulturer verden over. Hva med litt fokus på opprettholdelse av vår egen kultur og identitet?

Vi har en justispolitikk med et ensidig fokus på å få en-

hver kriminell raskest mulig tilbake til samfunnet. Offret blir en salderingspost for et høyere ideologisk mål: et samfunn basert på dialog, hvor straff ikke er et nødvendig onde, men kun et onde.

Sist, men ikke minst: Norge har et skatte- og avgiftssystem som bidrar til å presse lønningene i været, og som tvinger norske verdiskapere ut av landet. Dette gjør vi ikke fordi vi trenger pengene, men fordi regjeringen er livredd for at en eneste krone skal tilfalle dem som har mest fra før.

Den norske pengebingen har vokst seg større, samtidig som landets utfordringer langt overgår det som kan betales med penger. Mange land i Europa gjennomgår en økonomisk krise. Norge sitter på den grønne gren. Norge har alle muligheter til å utnytte Europas krise til sin fordel. Ikke nok med det: En slik strategi vil samtidig være det beste for Europa. Vi trenger ikke å bli sittende på den grønne grenen og lure på når krisen treffer oss. Vi kan gjøre noe selv for å unngå at den finner sted. Da må vi tenke nytt. Det er meningsløst å bruke nøyaktig samme politikk og retorikk når verden rundt oss endres. Ja visst er forutsigbarhet bra, men når man kan resirkulere trontalen og finanstalen år etter år, er ikke det et tegn på forutsigbarhet, men mangel på visjoner og evne til omstilling.

Det jo nå, mens store deler av Europa ligger nede med brukket rygg, at Norge bør utnytte de fordelene vår solide økonomi utgjør. Vi burde benytte oss av vårt komparative fortrinn, nemlig kapital. Det er nettopp nå vi bør utlyse en rekke konkurranser for bygging av vei og annen infrastruktur. Dette bør fortrinnsvis skje gjennom etablering av statlige infrastrukturselskaper, for mens det i Norge ikke finnes tilstrekkelig kvalifisert arbeidskraft, går tusenvis av greske, spanske og italienske ingeniører arbeidsledige i sine hjemland.

Fremskrittspartiet utfordrer regjeringen til å tenke nytt: Etabler arbeidskraftbroer fra Sør-Europa, basert på nord-sjøturnusprinsippet. Slike ordninger vil gjøre alle til vinnere. Bygging av norske veier og annen infrastruktur setter fart, sør-europeerne får jobb med norske lønnsvilkår, inntekten blir benyttet i hjemlandet, samtidig som det norske velferdssystemet ikke belastes.

Fremskrittspartiet vil bruke skattestimulans for å opprettholde aktiviteten og verdiskapingen i Norge. Vi må ha et konkurransedyktig skattenivå, både for bedrifter og for arbeidstakere. Gir man markedet muligheter, vil markedet skape. Det er markedet som skaper arbeidsplasser, ikke regjeringer. Regjeringer er tilretteleggere, og skatt er et verktøy.

Fremskrittspartiet fører en ansvarlig økonomisk politikk. Vi tror at mennesker er skapende og kreative og at de gjennom markedet vil skape muligheter for seg selv og andre. Regjeringens fremste oppgave er å holde seg unna. Uansett hvor velmente de måtte være – skaperkraft trenger aller minst reguleringer, restriksjoner og andre byråkratiske hindringer. Gi bedrifter en mulighet til å vokse på markedets premisser. Reduser skattene på arbeid og kapital og la bedriftene beholde overskuddet, slik at de kan gjøre nye investeringer. Nettopp derfor er det å redusere skatt på vanlig inntekt og det å fjerne formuesskatten et ansvarlig økonomisk grep som vil gi grobunn for nye teknologier og nye

arbeidsplasser. Det som virkelig er økonomisk uansvarlig, er for staten å tviholde på disse skatteinntektene og innbille seg at den er bedre til å investere disse pengene enn pengenes opprinnelige eiere er. Det er en illusjon.

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen [11:16:57]: Høyres leder spurte ved innledningen av denne debatten om vi klarer å omsette det vi «vedtar i denne sal, til faktisk å bli politikk som folk ute kjenner?».

Hele det norske samfunnet preges av at Norge, til tross for finanskrisen, har et av de laveste arbeidsledighetstallene i Europa. Mens det under den Høyre-dominerte regjeringen før finanskrisen knapt var økning i antallet arbeidsplasser i Norge, er det etter at denne regjeringen overtok skapt over 300 000 nye arbeidsplasser, de fleste i privat næringsliv.

Barnefamilier over hele landet merker hver dag at denne regjeringen har klart å nå full barnehagedekning, og at prisen er redusert med rundt 1 000 kr hver måned.

Selv om det er mange uløste oppgaver i helse- og omsorgstjenesten, merkes det at antall utredninger og behandling er økt med om lag 1,4 millioner. Vi ligger blant de fremste i verden i behandlingen av livmorhalskreft og er blant de beste i Europa for brystkreft.

Jeg er like overbevist om at det over hele landet merkes at vi har gjennomført de løftene vi ga om økt vei- og jernbaneutbygging. Vi har lagt fram, og følger, den nasjonale transportplanen, der vi øker bevilgningene til vei, bane og sjøtransport med 100 mrd. kr.

Dette er viktige eksempler på regjeringens vilje og evne til å forme og til å gjennomføre en politikk som tar Norge videre.

Mye av det som gjennomføres, viser samtidig skillelinjer mellom oss og en eventuell Høyre-/Fremskrittspartiregjerings. Vi har stoppet privatiseringen av skolene, stått vakt om en felles skole, der Høyre og Fremskrittspartiet tvert imot vil ha frislipp av private skoler. Neste høst er valget om Norge skal satse videre på fellesskolen, eller om vi skal skape et samfunn med flere private skoler.

Vi har valgt å bygge ut velferdstjenestene innen skole, omsorg og kulturliv i kommunene, i stedet for å gi store skattelettelser. Under Høyre-regjeringen ble antall ansatte i kommunene økt med under 10 000. Under denne regjering er antall ansatte økt med godt over 60 000.

Jeg tror mange husker ordførere over hele landet i opprør mot Erna Solbergs politikk, der hun strammet inn på tilbudet i kommunene for å få råd til skattelettelser til de rikeste.

Neste høst er valget om vi skal bruke de store pengene til fortsatt utbygging av skole, omsorg og kulturliv, eller om vi heller skal bruke pengene til skattelettelser.

Vi har stoppet Høyres og Fremskrittspartiets beslutning om mer bruk av midlertidige stillinger og tvert imot satt inn en kraftfull innsats for å hindre sosial dumping.

Neste høst er valget om vi skal styrke arbeidstakernes rettigheter, eller om vi skal ta fatt på nye Høyre-Fremskrittsparti-forsøk, med svekkelse av arbeidstakernes rettigheter.

Valget neste høst er et retningsvalg. Vil vi bygge vi-

dere på den norske modellen som vi er så stolte av, eller vil vi endre det norske samfunnet fundamentalt? Vil vi ha det Siv Jensen kaller «et helt annet Norge», og slik at det «blir markedstenkning på alle nivåer», som Siv Jensen har uttalt?

Så må vi hele tiden fornye, forbedre og forsterke velferdssamfunnet. Denne regjeringen har gjennomført store forenklinger for næringslivet der tidligere regjeringer har pratet. Bortfall av revisjonsplikten for de minste bedriftene og lavere krav til aksjekapital betyr lettelser i milliardklassen for norske bedrifter. NHO-sjef John G. Bernander sa: «Dette er tidenes forenklingstiltak».

Pensjonsreformen er et av de viktigste tiltak som er gjennomført for å trygge vår felles folketrygd og styrke muligheten for å kunne kombinere arbeid og pensjon – uten kutt i pensjonen – uføretrygdreformen likeså. Samhandlingsreformen er et avgjørende viktig grep for å bedre samspillet i helsetjenesten, bare for å nevne noen eksempler.

Nå står vi foran en ny, stor reform, en ny digital forvaltning. Norge skal ligge i front internasjonalt.

Dette får vi til fordi regjeringen har klare mål om et samfunn med økt frihet og økt trygghet. Vi får det til fordi regjeringen tar tak i utfordringene, og vi får det til fordi regjeringen har evne, vilje og kraft til å gjennomføre. Det er slik vi fortsatt vil ta Norge videre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Arne Olsen (FrP) [11:22:19]: Da jeg så at statsråden sto på talerlisten, begynte jeg å tenke litt på: Hva skal jeg egentlig forberede spørsmål om? Hva er det konstitusjonelle ansvaret statsråden har, og hva har han tenkt å snakke om? Jeg formodet at det ikke var regjeringens bilordning han ville snakke om i dag, som er et av de få konstitusjonelle områdene han har ansvar for. Men det å snakke sammen, det å ha en dialog mellom departementene og – ikke minst – statsrådene imellom, formoder jeg er en del av statsrådets ansvar.

Vi ser at Samhandlingsreformen – som statsråden selv viste til – var et viktig grep i norsk helsepolitikk. Der kommuniserer man med taxi og telefakser. Så mitt spørsmål til statsråden blir da: Bruker man den samme kommunikasjonsformen mellom departementene, eller unner han norsk helsevesen å kunne kommunisere på elektroniske plattformer? Og hva vil han gjøre for at så kan skje, så de kan slutte å bruke telefakser og taxi?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen [11:23:20]: Det er mange utfordringer i norsk helsevesen. Disse har regjeringen tatt tak i, bl.a. gjennom store strukturelle reformer, som omorganiseringen av sykehusene – fått spisset kompetansen. Vi har fått resultater i verdensklasse, slik jeg også refererte til i mitt innlegg. Men samtidig må vi få de ulike delene av helsetjenesten til å fungere bedre sammen.

Da kan vi ikke ha en situasjon hvor pasienter på den ene siden må forholde seg til at staten eier deler av helsetjenesten, og kommunene andre. Vi må få dem til å snakke bedre sammen. Derfor er det avgjørende viktig for å få en bedre

pasientbehandling at vi får en bedre samhandling mellom de ulike nivåene i helsetjenesten. Det får vi til gjennom Samhandlingsreformen, og vi ser at resultatene allerede er gode når det gjelder å gjennomføre den.

Så må vi selvfølgelig også ligge fremst i å utvikle en informasjonsteknologi, få en bedre kommunikasjon mellom de ulike nivåer. Det tar vi tak i i forbindelse med utviklingen av kommunikasjonen mellom de ulike nivåene og mellom de ulike institusjonene.

Jan Tore Sanner (H) [11:24:31]: Når man lytter til statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, er vel hans fremstilling noe av det nærmeste man kan komme et propagandaministerium. Jeg tror ikke at folk kjenner seg igjen i glansbildet, og jeg tror ikke at folk kjenner seg igjen i skremmebildet.

For ikke så altfor lenge siden skrev en avdelingsdirektør i Kulturdepartementet en meget interessant kronikk i Aftenposten, hvor han beskrev hvorfor ting tar tid. Han skrev:

«Til tross for at mange oppgaver er borte og stadig flere blir ansatt, ser det ut til at produktiviteten er på vei ned.»

Han beskriver en byråkratisering i departementene som ikke er byråkratens ansvar, men som er et politisk ansvar – og jeg ville tro at det kanskje var et Karl Eirik Schjøtt-Pedersen-ansvar.

Mitt spørsmål er: Hva har denne regjeringen gjort for å redusere byråkratiseringen og sørge for større gjennomføringskraft i regjeringens beslutninger?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen [11:25:41]: Det er dessverre ofte slik at de som lytter til en politisk debatt, kan ha vanskelig for å kjenne seg igjen. For eksempel vil jeg tro at de aller fleste har vanskelig med å kjenne seg igjen når representanten Sanner, i likhet med andre Høyre-representanter i denne debatten, prøver å gi ufordelaktig inntrykk av en regjering som for det første har fått landet gjennom finanskrisen – med Europas laveste ledighet, ved siden Liechtenstein – som gjennomfører Nasjonal transportplan, som ligger milevis utover det Høyre-representantene kalte for papirpenger, før denne regjeringen tiltrådte, men som har satset på en ekstra innsats på 100 mrd. kr, en regjering som har gjennomført full barnehagedekning, en regjering som har gjennomført en stor pensjonsreform og uføretrygdreform, og som er i stand til å gjennomføre forenklinger for næringslivet der Høyre har pratet i periode etter periode.

Ja, denne regjeringen har vist at den klarer å handle, og da nytter det ikke at Høyre prøver å framstille det som at man ikke klarer å gjennomføre. Folk gjennomskuer det. Det er nettopp det som bidrar til at man ikke kjenner seg igjen.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [11:26:54]: Ja, regjeringen er opptatt av fellesskapsløsninger, og det har også statsråden brukt sine 5 minutter til å fortelle stortingsalen.

Når det gjelder nasjonal klimapolitikk, er vi opptatt av fellesskapsløsningene. I klimaforliket for 2008, og også i

klimaforliket for 2012, var vi enige om at alle deler av det norske samfunnet måtte stille opp for å ta sin del av klimadugnaden.

I dagens medier sås det tvil i forhold til om gass- og oljedelen skal være med. Et av de viktigste tiltakene i årets klimaforlik var det som gikk på Utsira-høyden, at også de funnene skulle elektrifiseres. Det ble strammet inn i klimaforliket gjennom den behandlingen som Stortinget hadde i forhold til det regjeringen hadde lagt opp til.

Mitt spørsmål er da: Er det Stortinget og regjeringen som bestemmer norsk klimapolitikk, eller er det olje- og gasselskapene?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen [11:28:01]: Regjeringen påser selvfølgelig at alle deler av klimameldingen og klimaforliket blir fulgt opp, også de temaene som representanten her tar opp. Da har Stortinget gjennom behandlingen og gjennom det forliket som ble oppnådd, sagt at man skal ha en grundig gjennomgang av spørsmålet om elektrifisering. Det sørger vi selvfølgelig for at blir gjort.

Det som jeg likevel må få lov til å si, er at jeg med interesse har fulgt både Kristelig Folkepartis og Venstres innlegg i denne debatten. Og det er, som bl.a. representanten Kolberg var inne på tidligere i dag, veldig stor grad av sammenfall. Det som forundrer meg, er hvordan representanten Hjemdal, i likhet med Kristelig Folkeparti, kan tro at man får gjennomført mer av klimapolitikken i et samarbeid med Fremskrittspartiet, hvordan man kan tro at man får gjennomført mer av bistandspolitikken i et samarbeid med Fremskrittspartiet, og hvordan man kan få gjennomført mer av det sterke sosiale engasjementet som Kristelig Folkeparti har, i likhet med Arbeiderpartiet, i et samarbeid med Fremskrittspartiet. Det må jeg si undrer meg.

Trine Skei Grande (V) [11:29:21]: Det er aldri lett å vite hva man skal spørre denne statsråden om, og han har tydeligvis litt vanskelig med å finne ut hva han skal prate om også, så han tester ut AUFs skolevalgsinnlegg. Og jeg kan gi en tilbakemelding om at jeg synes dette kanskje var å dra det litt langt.

Men jeg skal stille et spørsmål om noe som statsråden har stått for tidligere, nemlig handlingsregelen. Den er det bred enighet om i salen. Handlingsregelen har flere elementer enn den ene setningen om pengebruk. Det handler også om hva man skal bruke pengene til.

I Bondevik II-regjeringa brukte man 80 pst. av oljepengene til de langsiktige tingene som man var enig om at man skulle satse på: infrastruktur, kunnskap – alt det man skulle bygge samfunnet på framover – mens 20 pst. gikk til drift av staten.

Under denne regjeringa har det snudd seg. Nå brukes 80 pst. til drift og 20 pst. til det som handlingsregelen egentlig snakket om å bruke penger på, nemlig å investere i framtida.

Hvorfor har statsråden husket en del av handlingsregelen og glemt den andre?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen [11:30:28]: Jeg må nok si at jeg husker handlingsregelen veldig godt og er redd for at det er representanten som husker handlingsregelen feil. Det står ingenting i handlingsregelen om hva pengene skal brukes til. Derimot er det slik at det ved framleggelsen av handlingsregelen ble understreket viktigheten av å ha et langsiktig perspektiv. Det har denne regjeringen. Det at vi har styrket Nasjonal transportplan med 100 mrd. kr, vil jeg nok mene er en klar satsing på framtiden. Det at vi har styrket innsatsen på forskning slik at det er en betydelig realvekst, er en klar satsing på framtiden. Det at vi styrker kvaliteten i skolen, styrker lærerutdanningen, styrker lærernes kompetanse, er en klar satsing på framtiden.

Men det er ikke slik at det at man satser på lærernes kompetanse, er en mindre satsing på framtiden enn det at man bygger en vei. Begge deler er viktig.

Så er jeg nok også redd for at representanten tar feil med hensyn til at det er bred enighet i denne sal, eller full enighet i denne sal, om handlingsregelen. Det er bred enighet, men det er ett parti som ikke er enig, det er Fremskrittspartiet – som Venstre dessverre har bestemt seg for å samarbeide med.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Marianne Marthinsen (A) [11:31:53]: Da vi startet denne debatten i går, var det åpenbart at opposisjonen hadde bestemt seg for at årets moteord er «gjennomføringsevne». I fjor var det «konkurranseskraft». Den reglen ble det slutt på etter at vi fikk stadige bevis på at norsk næringsliv er blant de mest innovative og konkurransedyktige i verden. Men i år er det altså «gjennomføringsevne».

Det er jo alltid mye man kan kritisere en regjering for, men det er vanskelig å framføre en troverdig kritikk om manglende gjennomføringsevne når vi har en regjering som faktisk har tatt tak i noen av de virkelig store strukturelle utfordringene vi har. Da snakker vi f.eks. om Nav-reform, pensjonsreform, samhandlingsreform, omstilling av Forsvaret osv., osv. Det er store, tunge reformer – av og til vanskelige. De krever omstillinger som gjør at vi stiller oss laglig til for kritikk. Men vi tar ansvar – og vi gjør det – i motsetning til Bondevik-regjeringen, som skjøv store utfordringer foran seg.

Så påstår høyresiden gjennom hele denne debatten at de har så fryktelig mange nye ideer, men det er med all mulig respekt veldig vanskelig å få tak i hva alle disse flunkende nye ideene faktisk dreier seg om.

Erna Solberg gjorde et forsøk på å opplyse oss i åpningsinnlegget sitt. En av de få såkalt nye ideene som hun trakk fram, var bruken av OPS. Det er ingen ny idé. Spania og Portugal er to land som har prøvd det, og der har samrøret av offentlige og private finansielle løsninger gitt to veldig åpenbare resultater: masse gjeld og stopp i alle samferdselsprosjekter. Spania og Portugal er bare to av de landene som har gått bort fra bruk av OPS. Det er ikke så rart, for de landene som begynte med dette, ser nå baksiden av det. OPS kan være fryktelig gøy på kort sikt, men ikke på lang sikt når

hele samferdselsbudsjettet bindes opp i å betale OPS-bidrag.

Dette er ikke nye ideer, og for øvrig er de nye ideene lite annet enn velkjent skattelette- og privatiseringspolitikk. Mye kan sies om det, men nytt er det i hvert fall ikke. Det er ikke sånn at man får mange nye ideer av å gjenta ofte nok at man har mange nye ideer.

Så har vi også gjennom debatten sett en opposisjon som står samlet i iveren etter å erstatte dagens rød-grønne regjering med den mest mørkeblå Norge har sett. Men den er splittet på tunge, viktige politikkområder. Vi har gjennom hele denne debatten prøvd å utfordre Kristelig Folkeparti og Venstre på hvor de er villige til å gi Fremskrittspartiet innrømmelser. Er det bistanden til verdens fattige som skal ofres? Vi hørte for bare få minutter siden representanten Tybring-Gjedde fra denne talerstolen gå til angrep på det flerkulturelle Norge. Nok en gang: Er det her Fremskrittspartiet skal få gjennomslag? Er det klimapolitikken som skal legges i skuffen? Hvilke velferdsordninger er det disse partiene er villige til å begrave for å imøtekomme de 100 mrd. kr som Fremskrittspartiet krever i skattelette? Kan de garantere for handlingsregelen? Kommer de til å kreve at Fremskrittspartiet legger sin hjemmesnekrede handlingsregel i skuffen og sikrer en stabil ansvarlig økonomisk politikk?

Vi får ikke svar. Vi får ikke annet enn at de går til valg på sine egne saker. Men regjeringsskifte, det garanterer de, og det skal åpenbart skje uavhengig av hva slags politikk en ny regjering skal føre, og helt uavhengig av hva de måtte legge av egen sjel og identitet i skuffen.

Det viktigste er å bli kvitt en regjering som styrer på en sånn måte at nærmest alle piler peker i riktig retning – fordi de vil ha noe nytt, uten at man helt klarer å spesifisere hva det er.

Men en helt åpenbar fordel med dette, og som debatten helt tydelig illustrerer, er jo at bildet for velgerne blir veldig oversiktlig. Ett år før valget er alternativene veldig klare. Vi ser en polarisering i norsk politikk med de veivalgene Kristelig Folkeparti og Venstre har gjort. Det står mellom en rød-grønn regjering – fortsatt satsing på fellesskapsløsninger, fortsatt satsing på trygghet i folks hverdag, at vi skal løse de store oppgavene sammen – og et mørkeblått alternativ, det mest mørkeblå som Norge noensinne har sett gjennom sin moderne historie.

Politikken er ikke klarlagt, vi får ikke tydelige svar, men vi vet at tyngdepunktet i en sånn regjering kommer til å ligge i skjæringspunktet mellom Høyre og Fremskrittspartiet. Utrolig nok garanterer nå både Venstre og Kristelig Folkeparti for at et sånt skifte skal skje – fordi de vil ha noe nytt, uten at de svarer på hva det vil være.

Jeg tror at dette kommer til å bli et spennende år. Jeg ser fram til valgkampen.

Rannveig Kvifte Andresen (SV) [11:37:14]: Jeg er stolt over å representere et feministisk parti i denne sal. Jeg er stolt over at en statsråd fra SV tok initiativet til å nedsette et likestillingsutvalg for å utrede norsk likestillingspolitikk.

Likestillingspolitikken har aldri tidligere vært gjen-

stand for en tilsvarende bred gjennomgang – denne har vi fått fordi vi hadde en formening om at vi kanskje ikke var så likestilte som vi yndet å tro i dette landet. Nå har vi gjennom NOU 2012: 15 Politikk for likestilling et godt grunnlag for en helhetlig og kunnskapsbasert likestillingspolitikk for framtida.

Det er små forskjeller mellom folk i Norge, men vi finner dessverre noen systematiske forskjeller, f.eks. mellom kjønn. I gårsdagens Aftenposten kunne vi lese at norske kvinner har 60 pst. høyere sykefravær enn menn, lønnsforskjellene er forbausende stabile, og fortsatt er det kvinnen som primært er omsorgspersonen i familien, mens det er flest menn i de viktigste maktposisjonene i samfunnet.

Vi skal ikke glemme at det har skjedd en positiv utvikling. Framveksten av barnehager har gjort at begge foreldrene har frihet til å velge å arbeide, til at kvinner har kommet ut i arbeidslivet og i større grad har frihet til å kunne få en økonomi å leve av. Fedre tar pappapermisjon – fra 1. juli neste år enda mer, forhåpentligvis – og holdningene er mer positive til en likestilt familiemodell. Men dette har ikke kommet av seg selv, det har kommet gjennom politisk vilje, prioriteringer og vedtak.

Det er altså ikke nok – kvinner har ikke den samme frihet som menn. Utredninga viser at vi har et godt stykke igjen før vi kan si at begge kjønn nyter den samme grad av frihet.

Vi blir formet helt fra vi er nye, ja, egentlig før vi er. Da min datter gikk gravid i fjor, fikk hun stadig spørsmålet: Blir det gutt eller jente? På svaret: Det vet vi ikke, kom oppfølginga: Ja, men hva med klær og utstyr, da – er det ikke vanskelig? Altså er det en forventning om at man allerede i graviditeten skal segregere på kjønn. Forskning viser at personalet i barnehagene har forventninger til og forestillinger om kjønn som reproducerer stereotypier og kjønnsrollemønstre. I sommer kunne vi lese i Dagbladet at spesialprodusert leker og klær til barna basert på kjønn, har tatt helt av.

Nå har vi fått dokumentasjon som knuser myten om at vi er i mål med likestillinga i Norge. Det er på tide å diskutere hva vi skal gjøre. Likestillingsutvalget har levert mange forslag til nytenkning om hvordan vi bør ta tak i likestillingsproblematikken, noe vi i SV er svært glad for.

For norsk barnehage og skole har vi klare målformuleringer om likestilling. Lovverk og rammeplaner fastslår at det pedagogiske arbeidet skal motvirke stereotypier, og at læremidler skal bygge på likestilling. Men dette skjer ikke i praksis. Utvalget anbefaler en landsdekkende pedagogisk satsing for likestilling. Dette vil bl.a. kunne gi kompetansehevingstiltak rettet mot ansatte i barnehager og grunnopplæringa, styrking av likestillingsperspektivet i rådgivning i skolen, og mentorordninger i videregående opplæring innenfor sterkt kjønnsdelte fag – jeg har også tidligere hørt om likestillingsstipend som skal stimulere til mer utradisjonelle valg.

Seksuell trakassering er et stort likestillingsproblem som må tas på alvor. En anbefaling er at det opprettes et nasjonalt program for å forebygge seksuell trakassering og seksuelle overgrep. Programmet vil være rettet mot både skoleelever og ansatte i skolen. Det bygger bl.a. på erfaringer

gene fra Sør-Trøndelag, der man har hatt et systematisk og helhetlig arbeid mot seksuell trakassering.

Topposisjonene i norsk politikk er fullstendig mannsdominerte, med 80 pst. menn som ordførere og komitéledere her på Stortinget. Middeldrende menn dominerer til de grader i norsk politikk – det er et demokratisk problem. Vi må jobbe for bedre representasjon. Det er viktig for demokratiet at folkevalgte forsamlinger faktisk er representative for befolkninga. Det er på høy tid med offensive tiltak for å fremme likestilling i folkevalgte forsamlinger. Igjen er det anbefalt et landsomfattende program: bredde i folkestyret med mål bl.a. å øke kvinneandelen på alle nivåer av folkevalgt arbeid. Ny bestemmelse i valgloven om regler for kjønnsrepresentasjon – hvor forsamlingen bl.a. pålegges å diskutere likestillingsstatus før hvert valg – kan også være et godt tiltak.

Det er med en viss spenning jeg ser fram til arbeidet med likestillingspolitikk for framtida, med langt flere forslag enn det jeg her har nevnt. Så langt har jeg hørt argumenter fra høyresiden om at integreringsstrategien er det som er best. Men det har vi jo prøvd i lange tider. Den krever at folk som ofte ikke selv har likestillingskompetanse, integrerer et likestillingsperspektiv i alt de gjør. En besnærende tanke, og som vi har hatt tro på, men fåfengt når det ikke fører til mer likestilling.

Skal vi få et mer rettferdig samfunn, med mindre forskjeller enn det vi har i dag mellom folk, også mellom kjønn, må vi ta likestillingsutfordringene på alvor. Da må vi gjøre modige og offensive vedtak for å lykkes. I SV er vi beredt til det. Først da kan vi få reell valgfrihet for begge kjønn, det være seg frihet til å velge å være sammen med egne barn, frihet til å delta fullt ut i arbeidslivet eller frihet fra seksuell trakassering, vold og voldtekt.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:42:31]: I 1997 var jeg medforfatter av boka Annerledeslandet – som ikke er seg selv nok. Bærebjelker for det gode ved landet vårt er folkestyre, miljøvern og internasjonal solidaritet. I unionsstriden sto vi i Senterpartiet vakt om samholds-Norge i konflikt med tilhengerne av markeds-Norge. I dag, 18 år etter EU-avstemningen, tør ingen fra Arbeiderpartiet eller Høyre holde fram unionen som drøm eller håp for det norske folk. Unionen er i en økonomisk, politisk krise som følge av at det over tid ikke er mulig å ha en økonomisk union uten en tilhørende politisk union. EU i dag har en grunnleggende systemfeil. I dag forsterkes den politiske og sosiale krisen i flere land.

Dagens Norge er annerledeslandet i Europa, men et annerledesland som i altfor stor grad er seg sjøl nok, som følge av unionstilhengernes vektlegging av Markeds-Norge. Samholds-Norge er tufta på målet om jambyrdighet mellom folk, næringer og landsdeler i Norge. Det er i dag svært ulik lønnsomhet for næringslivet utover landet. Innlands-Norge og store deler av kysten taper. Dyktig, godt utdannet ungdom får ikke gode nok framtidsmuligheter der de ønsker å slå seg ned med familie utover i landet. Sen-

traliseringa er svært sterk. Vi opplever sentraliseringas pris på boligmarkedet.

Det har vist seg lett for Norge å drive motkonjunkturpolitikk. Den aktive næringspolitikken derimot – hvor olje- og gassektoren får de realressursene de trenger som følge av politiske vedtak og svært høy lønnsomhet – fører til at regjeringa må ta hensyn til dette og dempe engasjementet for andre deler av næringslivet. Sånn sett blir det vanskelig å føre medkonjunkturpolitikk til fordel for omstilling og kommersialisering av ny teknologi og for foredling av våre unike og rike fornybare naturressurser i havet og skauen. Det er imidlertid dette som er Samholds-Norges virkelige behov i dag. Dette er langsiktig politikk å bygge velferdsstaten på framover.

Leverandørindustrien til olje og gass skaper svært mye positiv teknologiutvikling. Som andre næringer ønsker de en jamn utvikling, ikke vekst og fall. Derfor må den aktive næringspolitikken dempe veksttaktene i sektoren. Når vi også erfarer at sektoren rokker så fundamentalt med jambyrdigheten mellom næringer, distrikter og yrkesgrupper og skaper sterke spenninger og forskjeller, trengs politisk korrigering. Det er et varsku når lærerne i Stavanger krever et eget Stavanger-tillegg på kanskje 100 000 kr. Jeg forstår lærerne, men en slik utvikling er i strid med bærebjelkene for det gode i vårt land.

Som vår statsminister sa: Det er i gode tider vi velger feil. Det er ikke tid for populære løsninger på kort sikt som gjør at norsk realinntektsvekst er helt i utakt med våre naboland og vår egen produktivitetsutvikling. Da overlater vi regninga til neste generasjon.

Tove Karoline Knutsen (A) [11:45:44]: Høyres nestleder Bent Høie påstod fra denne talerstolen i går at vi har fått et mer klassedelt helsevesen, og han begrunner sitt syn med at over 300 000 personer i vårt land har private helseforsikringer. Representanten Høie skrev nylig i en kronikk at det burde være unødvendig med slike forsikringer.

Nå vet ikke jeg om begrepet «krokodilletårer» er et parlamentarisk uttrykk, så jeg skal ikke si det. Men det er fristende å ta en slik betegnelse i bruk når det gjelder Høyres snakk om private helseforsikringer. Det store, altoverskyggende spørsmålet jeg baler med, er som følger: Dersom Høyre mener at private helseforsikringer er et tegn på – eller bidrar til – et klassedelt helsevesen, hvorfor i all vide verden innførte den borgerlige regjeringa, hvori opp-tatt Høyre, i 2003 skattefritak for arbeidsgiverbetalte behandlingforsikringer? Og når vi så etter hvert har sett at slike forsikringer først og fremst er bedriftsordninger som i stor grad har kommet høytlønnede nøkkelpersonell til gode, hvorfor foreslo Høyre på nytt i 2010 å unnta private helseforsikringer fra både personbeskatning og arbeidsgiveravgift, etter at den rød-grønne regjeringa i 2006 fjerna slike usosiale skattefritaksordninger?

Sannheten er at bruken av private helseforsikringer i Norden først og fremst har skutt fart når høyresida har hatt makta. I Danmark økte andelen slike forsikringer dramatisk under den borgerlige regjeringensperioden, der mellom 35 pst. og 40 pst. av de sysselsatte i dag har private helseforsikringer. Norge ligger faktisk etter våre naboland

på dette området, og bare en liten brøkdel av slike forsikringer er hos oss individuelt tegna. De fleste er inngått av bedrifter og kommer altså primært høytlønte til gode.

Det er en sann glede for meg å bruke nettopp debatten om private helseforsikringer til å vise de politiske forskjellene mellom Arbeiderpartiet og høyresida. Vårt valg er ikke å gi skattefritak for bedriftskjøp av private helseforsikringer til høytlønte, slik Høyre gjør. Vi velger annerledes, som f.eks. å bruke øremerkede midler til ordningen «Raskere tilbake», som blir forvaltet av de regionale helseforetakene. Denne ordningen er rettet inn mot tidlige, tverrfaglige behandlings- og rehabiliteringstilbud til arbeidstakere som er sykemeldte, eller som står i fare for å bli det, og det er et tilbud som gjelder alle, ikke bare høytlønte.

Derfor blir Høyres sukk og stønn når det gjelder private helseforsikringer, en pinlig oppvisning som jeg inderlig håper vi nå heretter kan slippe å se framført i det offentlige rom.

Jon Georg Dale (FrP) [11:48:49]: Denne debatten har handla mykje om korleis ein skal bruke pengar og altfor lite om korleis vi skal bidra til auka verdiskaping. I trontalen seier regjeringa at dei vil føre ein aktiv næringspolitikk over heile landet og satse på område der vi har særlege føresetnader for å skape verdiar, og det høyrer jo tilforlateleg positivt ut.

Men når ein begynner å sjå på kva slags satsing regjeringa har gjort på næringsida dei siste åra, kan ein spørje seg om det er det vi ser i praksis. Ny kapitalinnsprøytning i SAS – ein marknad som fungerer utmerkt godt utan at staten blandar seg inn i det – og ei betydeleg auka subsidiering av eit landbruk med desperat behov for modernisering og omstilling har vore tydelege eksempel på det regjeringa har kalla satsing på område der vi har særlege føresetnader for å lykkast. Det siste har vi sett når regjeringa legg ytterlegare toll på landbruksprodukt, trass i at dette kan ramme fiskerinæringa og akvakulturnæringa, som er av dei viktigaste næringane vi har. Norsk eksport av 33 millionar måltid vert sett på spel for å berge Senterpartiet over sperregrensa ved neste val. Retorikken vert hul når argumentasjon om kortreist mat vert brukt for å forsvare auka toll, mens regjeringas politikk i praksis rammar noko av det mest kortreiste vi har, nemleg fiskeriprodukta våre.

Framstegspartiet vil derfor representere ei fornying i næringspolitikken som legg grunnlaget for vekst og verdiskaping langs kysten. Det gir tryggleik for arbeidsplassane i distrikta. Noreg har vore og bør fortsetje å vere ein sjøfartsnasjon. Skal ein få til det i praksis, er eit av dei aller viktigaste tiltaka, som alle er einige om, at vi får ei god og fullverdig nettolønnsordning.

Arbeidarpartiet har dobbeltkommunisert rundt innføringa av ei fullverdig nettolønnsordning i ei årrekke. Måndag legg regjeringa fram statsbudsjettet for siste gong. Då får vi måle ho på om ho faktisk når målsetjinga. Eg håpar på vegner av eit samla næringsliv langs kysten at dei omsider opprettheld sine løfte. Framstegspartiet vil vere garantisten for ei fullverdig nettolønnsordning.

Framstegspartiet representerer den handlekrafta næringslivet no etterlyser. Næringslivet etterspør fridom frå

regjeringas reguleringsiver, byråkrati og avgiftsregime. Derfor vil Framstegspartiet fjerne arveavgifta og formuesskatten, for å gi norske bedrifter tryggleik for arbeidsplassane sine og leggje grunnlaget for nye investeringar.

Næringslivet har i ei årrekke etterspurt forenklingar og dereguleringar for å kunne auke produktiviteten. Framstegspartiet har handlekraft til å ta opp kampen mot reguleringsiveren for å fremme vekst og verdiskaping.

Heidi Greni (Sp) [11:52:09]: Norge har nylig passert fem millioner innbyggere, og SSB har beregnet at vi vil være seks millioner rundt 2030. Pressområdene sliter allerede i dag med store utfordringer på boligforsyning, kapasitetsutfordringer i kollektivtrafikken, trafikk-kø og problemer med luftkvalitet, for å nevne noe. Skal vi takle folketallsutviklingen uten å forsterke disse problemene, må vi snu trenden med at økningen i stor grad kommer i Oslo-området. Vi må ta hele landet i bruk. Undersøkelser viser at mange ønsker å flytte ut fra pressområdene, men folk tvinges til å bosette seg der det er arbeid å få.

Senterpartiet vil ha en næringspolitikk som legger til rette for et livskraftig næringsliv og verdiskaping i hele landet. Vi må sikre eksisterende næringsliv i distriktene gode, forutsigbare rammevilkår, noe som bl.a. et sterkt tollvern bidrar til, og vi må legge til rette for at etablering av nye arbeidsplasser, både statlige og private, i størst mulig grad kan skje utenfor pressområdene. Derfor vil Senterpartiet flytte underliggende statlige etater ut av Oslo for å øke antall kompetansearbeidsplasser i hele landet.

Næringslivet er ulikt fra region til region. Vi har styrket Innovasjon Norge og SIVA, og de må videreutvikles som strategiske redskap for lønnsom næringsutvikling i hele landet. I tillegg må vi få på plass regionale ordninger.

Norges råvareressurs ligger i distriktene – olje, gass, sjømat, landbruk og mineralressurser, for å nevne noe. Næringslivet er avhengig av effektiv infrastruktur og rask tilgang til markedet for å være konkurransedyktig. Investeringer i samferdsel må derfor komme hele landet til gode.

Senterpartiet ønsker regionforstørring og sterke arbeidsmarkedsregioner også utenfor Oslo. Derfor er det viktig at vi prioriterer både utbygging av infrastruktur rundt Oslo og samferdselsprosjekt rundt de andre store byene våre, og selvsagt også prosjekter rundt om i distriktene. Opprustning og elektrifisering av Trønderbanen og Rørosbanen, utbygging av E6 fra Trondheim til Oppland grense og god kapasitet på kollektivtilbudet i Trondheim er like viktig for Trondheim-regionen som intercitytriangelet er for Oslo-regionen.

Distriktskommunene i Innlands-Norge har spesielt store utfordringer. De har ikke mulighet til å ta del i verken oljeeventyret eller oppdrettseventyret, og er ofte i regioner med begrenset tilgang på risikokapital. Innlandskommunene har store utviklingsmuligheter innenfor reiseliv, og Senterpartiet vil jobbe for å få et eget såkornfond for reiselivet. Mange av disse kommunene har også store mineralressurser. Bergverksnæringen må revitaliseres på en bærekraftig måte for å sikre sysselsetting, verdiskaping og lokal kompetanseutvikling. Derfor mener Senterpartiet det må opprettes et statlig mineralselskap. Jeg er

glad for at regjeringen nå vil legge fram en ny strategi for mineralnæringen.

Både bygd og by er avhengig av at regjeringen fortsatt har en aktiv distriktspolitikk, og jeg ser fram til at regjeringen vil legge fram en melding om distrikts- og regionalpolitikken, en melding som skal omhandle politikk for verdiskaping og utvikling i hele landet.

Akhtar Chaudhry (SV) [11:55:39]: Utdanning er det beste våpen mot fattigdom, for rettferdighet og for utjevning av sosiale forskjeller. Derfor vil SV og regjeringen fortsette sitt arbeid for å styrke kvaliteten i utdanningen og utdanningstilbudet i Norge. I løpet av våre syv år i regjering har vi fått til full barnehagedekning, som dokumentert hjelper barn med å lære språk. Det gjør det lettere for dem når de begynner på skolen.

Vi har innført gratis leksehjelp i lavere klasser. Det gir elevene bedre mulighet til å tilegne seg kunnskap. Det utjevner klasseforskjeller. Vi har innført gratis læremidler i skolen. Det gir alle barn, uavhengig av noens lommebok, mulighet til å fullføre videregående skole. Vi har styrket timetallet i både norsk, matematikk og engelsk. Det øker kompetansen. Vi har innført fysisk aktivitet. Det øker konsentrasjonen.

Dette arbeidet skal nå videreføres offensivt. Vi vil innføre to barnehageopptak i året, slik at tilbudet blir enda bedre. SV vil utvide gratis halvdags barnehagetilbud til å gjelde flere barn i landet.

Utdanningsministeren har satt som mål at flest mulig unge mennesker skal fullføre videregående skole. Regjeringen skal gjennomføre et forsøksprosjekt hvor skoler med behov setter tak på hvor mange elever en lærer skal ha ansvar for.

Vi er fornøyd med at det er rekordmange unge mennesker som vil bli lærere. Dette vil gi oss som nasjon nødvendige ressurser til å gjøre en viktig jobb i skolen. Her er det viktig å slå ring rundt den offentlige skolen.

Høyre varsler at det vil bli flere privatskoler i Norge dersom de vinner valget. Det overrasker meg ikke. Men det gir meg inspirasjon til å kjempe for et fortsatt flertall på venstresiden i norsk politikk etter valget. Et slikt flertall er viktig for at det fortsatt skal være makspris på barnehager, gratis halvdagsbarnehage i mange bydeler i landet, leksehjelp i skolen og gratis læremidler, for det vil Høyre fjerne dersom de vinner valget. For Høyre er det viktig at private investorer skal kunne tjene penger på utdanning. SV mener derimot at vi skal kunne bruke nettopp disse midlene og lærerressursene på å gjøre utdanningen bedre for våre barn. Det fortjener våre barn, og det fortjener vår framtid.

Arne Bergsvåg (Sp) [11:58:44]: Det er velkjent for alle som sit i denne salen, at Senterpartiet er eit parti som byggjer politikken sin på eit prinsipp om jambyrdigheit. Som folkevalde meiner me at det skal vera like moglegheiter uansett kvar ein bur.

For oss er samferdselspolitikk også ein grunnpilar i ei rettferdig fordeling mellom alle innbyggjarane i Noreg. Det betyr at me ikkje kan bruka målestokken «samfunns-

messig lønnsamt» på kort sikt. Men vågar me å ha eit litt større perspektiv, er iallfall eg overtydd om at dei pengane som me i dag brukar på samferdselstiltak rundt om i heile landet, vil gi store ringverknader. Det gir trygge skulevegar, effektiv varetransport og større moglegheit i jobbmarknaden. TØI har rekna ut at det er eit stort potensial for veginvesteringar – ein kan då skapa større arbeidsmarknader og få til fornuftige pendlaravstandar.

Det er òg sjølvstykkt viktig med intercitisatsing her på Austlandet, E39 langs kysten og E134 aust–vest. Men som Kongen sa i trontalen:

«Et velfungerende transportsystem er viktig for økt verdiskaping og livskvalitet, og for å ta hele landet i bruk.»

Eg vil derfor retta merksemda mot fylkesvegnettet og Senterpartiet sitt mål om at me skal vera like flinke til å halda denne delen av vegnettet i god hevd som me er til å satsa på riksvegane. Senterpartiet meiner at den komande nasjonale transportplan òg skal innehalda eit opprustingsprogram for fylkesvegnettet som sørgjer for at forfallet blir teke igjen like raskt her som på riksvegnettet. Folk bryr seg ikkje om kva forvaltningsnivå som eig vegane, det er kvaliteten og tryggleiken som tel. Men me må ikkje gløyma at det er vegane som er den viktigaste og iblant einaste moglegheita for transport i store delar av landet.

Når me står ved inngangen til eit nytt arbeidsår i Stortinget, peiker det seg ut nokre milepælar i tida som kjem. Eitt av desse høgdepunkta er Nasjonal transportplan. Med vår erfaring frå den gjeldande NTP-en og frå den førre har me all grunn til å gleda oss. Transportnettet skal bli meir effektivt og moderne via auka rammer, kortare planleggingstid og ei meir samanhengande og effektiv utbygging, og eg vil understreka at me skal byggja meir veg i heile landet.

Me kan òg spara ein del trafikk ved å byggja ut meir breiband, slik at folk kan bu og arbeida overalt. Det vil òg føra til mindre press i dei områda som slit med kø, høge bustadprisar og mangel på areal. Me har mange gode eksempel på at fylke, kommunar og kraftselskap har fått til gode løysingar på breibandsutbygging. Dette må me òg ha meir av.

Gjermund Hagesæter (FrP) [12:01:52]: Kommune-Noreg har dei siste åra hatt ein veldig sterk befolkningsvekst. No er befolkningsveksten i Kommune-Noreg ca. 70 000 personar per år. Det kjem hovudsakleg av innvandring, og det gjer sjølvstykkt at kommunane har fått mange nye ekstra kostnader som dei er nøydd til å finne finansiering til. Det har aldri vore så dyrt å drifte norske kommunar som det er i dag. Når ein snakkar med kommunepolitikarar, opplever ein ikkje at regjeringa – altså Stortinget – har følgd med på finansieringa, og det er derfor mange kommunar som gir tilbakemelding om at dei slit økonomisk med å få endane til å møtast. Det viser også dei økonomiske oversiktene.

Derfor forventar Framstegspartiet at det blir eit betydeleg økonomisk lyft til Kommune-Noreg, og at ein tek på alvor befolkningsveksten og dei auka utfordringane som Kommune-Noreg har fått både når det gjeld ei aldrande be-

folkning, og når det gjeld nye oppgåver som er blitt overførte til kommunane. Det må vere slik at alle må kunne sikrast tryggleik for at ein får dei velferdstenestene ein har behov for, når ein har behov for dei. Vi må også gjere eit krafttak for å få bort dei uverdige køane.

Ei anna tilbakemelding som vi får frå Kommune-Noreg, er at dei fleste kommunar opplever at det har blitt ei betydeleg innsnevring i den handlefridomen og den sjølvråderetten som ein har i Kommune-Noreg. Det gjeld på fleire område. Det kjem først og fremst av at ein får rundskriv med detaljregulering og detaljstyring. For eksempel har plan- og bygningsloven blitt meir detaljert og meir komplisert dei siste åra. I tillegg til det opplever ein meir overprøving frå statlege instansar enn det ein har hatt før.

Det er også tal som viser at 94 pst. av kommuneplanane blir møtte med motsegn eller varsel om motsegn. Det er altså berre 6 pst. av kommuneplanane som ikkje får den typen reaksjonar. Det betyr at ein mistar fridomen sin og handlekrafta si i Kommune-Noreg. Det fører sjølvstykkt til auka byråkrati, det blir fordyrande byggjeprosessar, og når det blir bygd for dyrt og i tillegg også for lite, ser vi resultat av det: galopperande prisar, som er veldig uheldig.

Gorm Kjernli (A) [12:05:05]: Debatten har vist gjennom mange rød-grønne innlegg at Arbeiderpartiet og regjeringa har både gjennomføringsvilje og -kraft. Vi har oppnådd resultat på alle områder, men vi er ikke mette. Det er fortsatt uløste oppgaver som vi ønsker å ta tak i – i helsepolitikken, for Kunnskaps-Norge, på samferdselsområdet og en rekke andre områder.

Et gjennomgangstema fra Høyre i debatten har vært nye ideer og nye løsninger, et retorisk grep for å framstille Arbeiderpartiet som gammeldags. Men hva ligger egentlig i det begrepet, foruten Høyre-lavvoen, som vi lærte om i går? Ta samferdsel: OPS er Høyres løsning, og det skal løse alt og virkelig gjøre vei i vellinga, bokstavelig talt. Men OPS er jo ingen ny løsning. For det første var det Arbeiderpartiet som satte i gang de tre OPS-prosjektene vi har hatt i Norge. Det er også Arbeiderpartiet i regjering som ikke har satt i gang flere.

Høyre hevder vi er imot OPS fordi vi har privat allergi. Det er feil. Private bygger og vedlikeholder de aller fleste veiene i Norge. Dette er vi for. Vi er imot OPS fordi erfaringene fra Europa viser at OPS er en dyr og dårlig løsning. Eksemplene fra Spania og Portugal er dokumentert i tidligere innlegg. Storbritannia er et annet eksempel der OPS har satt økonomien over styr, og det er den vanlige skattebetaler som betaler den største prisen nå.

Høyre framstiller OPS som en «quick fix». Men hvor mange prosjekter skal de sette i gang – 30, 40, 50? Og hva blir kostnaden i dag og i framtiden? Det svarer Høyre aldri på. OPS er ikke nytt og moderne. Det er vel utprøvd, og flere land går bort fra dette.

Moderaternas finansminister i Sverige, Anders Borg, har sagt det veldig treffende om OPS: Om de – altså de private – vil låne ut penger til oss til en vesentlig høyere rente, leder dette til dyrere kostnader på infrastruktur. Det ville vært vanvittig, jeg tror ikke på å manipulere budsjetter, sa

Anders Borg i 2008. Og den holdningen har han holdt fast på.

Jeg er overrasket over at Høyre i Norge ikke ser det høyre i Sverige, Storbritannia og en rekke andre land ser: OPS er manipulering av budsjettene, det er ikke god økonomistyring, og det kommer ikke kommende generasjoner til gode, tvert om.

Sammen med Fremskrittspartiets nye, doble handlingsregel representerer alternativet til vår økonomiske politikk en modell som land rundt oss har brent seg på. Vi skal investere for framtiden, som Arbeiderpartiet og regjeringen gjør også i dag. Men å overlate til kommende generasjoner gjeld og bindinger som vi ikke vet størrelsesordenen på og konsekvensene av, er ikke en god arv å gi.

Tove Karoline Knutsen (A) [12:08:24]: Jeg har ennå litt på hjertet når det gjelder helsepolitikk.

Høyre har, i likhet med Fremskrittspartiet, lansert et begrep i helsepolitikken som de antakelig håper skal gi positive vibrasjoner, nemlig: fritt behandlingsvalg. Jeg skjønner godt at Høyre serverer et slikt begrep, det er nemlig svært så anvendelig når bruda skal pyntes. Men bruda sjøl – Høyres helsepolitiske hovedbudskap – er faktisk noe heilt annet, og det ser man når brudepynten skrelles av. For Høyre formulerer nå en politikk som vil sende helsevesenet i vårt land ut på farlige veier, en politikk som bygger på gammelt, ubrukkelig tankegods.

Hovedbudskapet til Høyre er nemlig at man nå vil rulle ut et privat helsevesen som skal kunne fungere på linje med det offentlige, bare med den lille fordelen at de private ikke trenger å ha avtale med staten for å sende regninga dit når man behandler pasienter. Dette er dramatisk, og jeg har stilt Høyres representanter følgende spørsmål flere ganger i Stortinget: Mener virkelig Høyre at f.eks. store, internasjonale konsern med adresse i skatteparadis, fritt og uten avtale, skal kunne etablere sykehus tjenester der de sjøl vil, og innenfor de medisinske områdene der f.eks. fortjenesten er størst, og så sende regninga til staten? Svarene fra Høyre har riktignok vært temmelig kryptiske, men de har faktisk bekreftet mine bange anelser.

Dermed står dilemmaene i kø, som også representanten Are Helseth var inne på. For det første gir Høyre med dette slipp på to av de viktigste verktøyene man har i helsepolitikken, nemlig muligheten for prioritering og fordeling. Høyre sier i sitt program at de vil ha sterkere nasjonal, politisk styring av sykehusene, bl.a. med konkret beskrivelse av minimumstilbud og innhold i lokalsykehus. Hvordan kan det være mulig når Høyre samtidig vil at private aktører skal kunne etablere sykehus tjenester fritt og med innhold etter eget forgodtbefinnende – på statens bekostning? Hva med å lære på tvers av sykehus og foretak når nyvinninger og «beste praksis» blir håndtert som forretningshemmeligheter, som de ofte, naturlig nok, gjør i et kommersielt, markedsstyrt system? Det er for øvrig svært så god fortjeneste i mye av det private, kommersielle helsevesenet. Ingen bør derfor tvile på at interessentene finnes der ute, klare til å rykke inn på helsearenaen i et land som vårt, som er villig til å bruke de store pengene på helse.

Skal vi ha verdens beste helsevesen, må det bygge

på rettferdig fordeling, gode prioriteringer, klart definerte oppdrag og tydelig styring. Det helsevesenet må være offentlig. Og så kan både private ideelle og ikke-ideelle aktører være et svært så godt supplement som leverer tjenester ut fra avtale og med basis i de prioriteringene som folkevalgte politikere har gjort. Det er den norske modellen, som høyresida nå vil sette på spill.

Bård Langsåvold (A) [12:11:39]: Høyre er blitt lyseblått, sier de som vil forklare framgangen på meningsmålingene. Skal vi sjekke et partis politiske farge, er det best å gå til partiprogrammet. Da kan vi heller ikke bli beskyldt for å forvrengte det våre politiske motstandere står for. Jeg skal gi et par testresultater, hentet fra programutkastet til Høyre for neste stortingsperiode. Temaene er ikke helt likegyldige for det norske folk. Det ene gjelder den framtidige forvaltningen av våre naturressurser. Det andre gjelder det lokale sjølstyret.

Først naturressursene: Hjemfallsordningen må endres, heter det, og forklaringen er at kommuner og private må likestilles med staten som eier av vannkraftressursene våre. Det høres flott ut når Høyre snakker om likestilling og fri konkurranse. Men det Høyre ikke sier, er at en sånn likestilling og fri konkurranse på vannkraftsektoren med sikkerhet vil føre til én ting: et omfattende utenlandsk eierskap til norske vannkraftressurser.

Det andre er lokalt sjølstyre. Høyre vil styrke det lokale sjølstyret, grunnlovfeste det og gjøre kommunene i stand til å utnytte egne næringsgrunnlag, heter det også i programutkastet. Man kan for så vidt være enig i det. Men det er ikke det som er poenget. Det er ikke her spørsmålet ligger. Spørsmålet er: På hvilken måte skal Høyre gjøre det?

Jeg kan gi et svar til fra Høyres programutkast: Høyre vil over tid avskaffe eiendomsskatten. Det høres også for så vidt greit ut. Er det så galt da? Hva har det med lokalt sjølstyre å gjøre? Vel, det er ikke annet enn at eiendomsskatt er den eneste kommunale skatteordningen, og at norske kommuner i dag har 7,6 mrd. kr hvert år i eiendomsskatteinntekter. Hver av disse 7,6 milliardene går til velferd for innbyggerne. Det er jo faktisk slik at alle sammen bor vi i en kommune.

I min verden er denne politikken det stikk motsatte av det Høyre forteller velgerne at den er. Det er det som med et moderne ord kalles «dobbelkommunikasjon».

Det er en sammenheng mellom de to sakene jeg trekker fram, og det er hvordan vi i Norge vil forvalte våre naturressurser. Det regimet vi i dag har rundt olje- og gassvirksomheten i Nordsjøen, kom ikke av seg sjøl på 1960- og 1970-tallet. Nei, det var sterkt inspirert av det regimet denne salen skapte rundt vannkraften for rundt hundre år siden. De av dere som så intervjuet med Finn Lied på NRK forleden dag, vet det. Og det koker ned til spørsmålet: Hvordan skal Norge forvalte sine naturressurser til det beste for hele landet?

For Arbeiderpartiet gjelder dette politisk ideologi, hvor nasjonalt eierskap er helt grunnleggende. For det andre skal verdiskapingen også komme dem til gode som avstår sine naturressurser. Jeg tror ikke det er jeg som er

fargeblind. Denne politikken er så mørkeblå som den kan bli.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [12:14:50]: Den rød-grønne regjeringen er glad i å klippe snorer. Det skrytes av økte bevilgninger til samferdsel. Kristelig Folkeparti er for hver eneste snor som klippes, og vi har stemt for hver eneste krone til samferdsel. Men faktum er følgende: Fra 2006 og fram til i dag har det vært omtrent nullvekst i statlige veikroner per nordmann når vi justerer for prisstigningen. Det er ingen statlig satsing på investering i veier.

I tillegg til fylker og kommuner er det bilistene gjennom bompengereordninger som står for en betydelig del av finansieringen. Kristelig Folkeparti er ikke imot bompenger, tvert imot. Bompenger gir mulighet for mer forutsigbar og helhetlig finansiering. Og så lenge regjeringen nekter å ta i bruk prosjektf finansiering og flerårig budsjettering, er det nødvendig med bompengeprojekter for å få realisert viktige veiprojekter. Men la oss ikke late som om det er en tung statlig satsing på investering i vei, for det er det ikke.

Jeg forventer at regjeringen øker den statlige innsatsen for å ta igjen det enorme etterslepet vi har på veisiden. Og vi må sørge for mer langsiktighet.

I Stortingets spørretime 26. oktober i fjor uttalte statsministeren at «hvis Norge begynner å lånefinansiere veiprojekter, har vi innrettet oss veldig dumt». Statsministeren hevdet videre:

«Vårt problem er ikke at vi har for lite penger, vårt problem er den totale bruken av penger og eventuelt press på renten. Vi behøver ikke å kjøpe veier på avbetaling, vi kan bevilge til dem kontant.»

Det sa altså statsministeren fra Stortingets talerstol. Men bompengesystemet har renteutgifter som selskapene må betjene som følge av lån de tar opp i vanlige banker. Selskapene har også andre kostnader ved å drifte. Bompengeselskapene må dessuten forskuttere statens bidrag til bygging av veier og får derfor også renter på dette. Så dersom regjeringen mener at dette er å innrette seg veldig dumt, burde den rød-grønne regjeringen bevilge flere statlige kroner, men det gjør den altså ikke.

Vi må kalle en spade for en spade. Låneopptak kan være et fornuftig verktøy, prosjektf finansiering gir forutsigbarhet. OPS har fordeler. Målet er bedre veier, bedre vedlikehold og mer effektiv bruk av ressurser. Vi må tenke nytt om samferdsel. De rød-grønne har hatt syv år på seg. Sektoren må fornyes, og det tror jeg sannelig denne regjeringen må også.

Camilla Storøy Hermansen (KrF) [12:17:41]: På den store lærardagen kan dette passe. Læreren er skulen sin viktigaste ressurs. Det er fleire tiltak vi er usikre på om vil gje ein betre skule, men ein ting veit vi fungerer: Fleire og betre lærarar. Nøkkelen til ein betre skule er læraren. Utan fleire og dyktige lærarar klarer vi ikkje å skape ein skule med kunnskap og trivsel.

Det er mange som har forsøkt å kome med forklaringar på kvifor tilstanden er som den er i skulen. Eg trur problemstillinga er samansett, og at mange kan ha rett. Vi må

sjå nærmare på gruppestørrelsar, klasserom og fokusere på grunnleggjande ferdigheiter. Men eit like viktig spørsmål er om læraren i dag har tid til å vere lærar.

Læreren har i dag svært mange roller og funksjonar som går langt utover kjerneområdet, det å vere pedagog. Sosialarbeidar, spesialpedagog, administrator, kurator, meklar, litt mamma og pappa osv. – dette representerer nokre av dei arbeidsoppgåvene ein lærar vert utfordra på i løpet av ein skuledag. Eg trur vi i sterkare grad må ta på alvor at det samfunnet vi ser utanfor skulen, også vert gjenspegla i skulen. Eit barn sine behov for vaksenkontakt, ein å snakke med, ein som ser deg – dette stoppar ikkje på skuletrappa. Lærarar eg møter i mitt daglege arbeid, er flotte menneske som brenn for det dei held på med. Dei ynskjer å bety noko for barna. Dei vil gje dei noko som dei treng for resten av livet.

Skulen og elevane vil spegle det lokalsamfunnet dei er ein del av. Derfor meiner Kristeleg Folkeparti at også generelle familiepolitiske tiltak vil vere eit bidrag til å skape gode læringsmiljø på skulen. Blant anna vil satsing på foreldrerettleiing, barne- og ungdomspsykiatri, familirådgjeving, det å kjempe mot arbeidsløyse og vaksenopplæring vere med på å skape gode oppvekstvilkår og ha ein positiv effekt på elevane si fokusering på læring.

Læreren si rolle vil alltid vere mangfaldig. Den nære kontakten og tillitsforholdet mellom elev og lærar er sjølv sagt viktig og må takast vare på. Vi ynskjer ikkje å auke avstanden mellom elev og lærar og at læraren ikkje skal bry seg. Men vi må gjeve lærarane betre moglegheit til å vere det dei først og fremst skal vere, nemleg pedagogar og kunnskapsformidlarar som har tid til å halde seg fagleg oppdatert og utvikle gode læringsstrategiar.

Vi treng engasjerte lærarar, politikarar, fagfolk, elevar og foreldre for å skape ein god skule – samarbeid for å lyfte læraren.

Martin Kolberg (A) [12:20:42]: Først det jeg vil kalle en merknad. Den går ut på at noen av Høyres representanter, sist nå representanten Flåtten, har sagt at jeg var fornærmet over kritikken fra opposisjonen. Representanten Sanner karakteriserte statsråd Schjøtt-Pedersen som propagandaminister. Jeg bare noterer at opposisjonen har behov for å bruke den slags karakteristikker, og sier at det kanskje ikke er nødvendig å gjøre det i et forsøk på å komme på offensiven. Man kan heller holde seg til den saklige, politiske debatten, spesielt i denne salen.

Så til det som var Flåtten's resonnement om at det er nødvendig å ha verdiskaping for å kunne finansiere velferdsgodene. Det er en selvfølgelig ting å si, som jeg er veldig enig med Flåtten i. Det som imidlertid er bristen, slik jeg bedømmer det, er når Flåtten sier at vi har de nye ideene, mens regjeringen er servil og ikke forstår problemstillingen. Det er det jeg rett og slett ikke begriper. For det første har verdiskapingen i Norge aldri vært så høy i Norges moderne historie som det den har vært nå. Bruttonasjonalproduktet har økt mer enn i alle andre land i Europa. Eksporten har økt med 34 pst. Vi så nettopp de nye undersøkelsene som viser at næringslivet utenfor oljesektoren også går veldig godt. Det betyr selvsagt ikke at vi ikke

skal ha respekt for det presset som norsk næringsliv er utsatt for – det er klart vi skal ha det. Det som Flåtten tok opp, nemlig det man kaller for todelingen i forholdet mellom oljeindustrien og annen industri, er en utfordring. Det respekterer vi fullt ut – selvsagt. Men det løses ikke ved å redusere formuesskatten. Det handler om helt fundamentale strukturer i samfunnet, bl.a. det som jeg aldri forstår at høyrepartiene ikke tar inn over seg, nemlig at fleksibilitet og dynamikk i samfunnet, som er en forutsetningen for et godt næringsliv, krever en god offentlig sektor. NHO har forstått det. Derfor sier aldri NHO et vondt ord om utviklingen av offentlig sektor. Nettopp fordi de forstår at uten velferdsordningene i den offentlige sektoren, får de ikke dynamikken. Men her angripes det altså, og jeg vil si at det er det som er det fundamentale angrepet på verdiskapingen, ikke formuesskatten.

Bent Høie (H) [12:23:59]: Jeg er enig med representanten Kolberg i at stortingsdebatten bør være saklig. Jeg håper at han etter mitt innlegg vil ta en alvorsprat med sin parlamentariske leder, Helga Pedersen, for Helga Pedersen hadde i sitt innlegg i går et usaklig og kraftig angrep på Høyre og vårt standpunkt når det gjelder å ta vekk eugenisk indikasjon som et selvstendig abortkriterium.

Høyre vil tvinge kvinner til å bære fram foster uten hjerne, presterte representanten Helga Pedersen å si i trontaledebatten i går. Dette er feil. Det er grovt feil. Det viser at hun verken kjenner Høyres politikk eller dagens abortlov. Høyre vil frata kvinnene det eneste kriteriet for abort etter tolvte uke, påsto representanten Pedersen, og avslører at hun ikke engang har lest Høyres forslag. Hun avslører også at hun ikke kjenner reglene i dagens abortlov.

Abortloven fra 1975 § 2 lister opp hele fem kriterier, ikke ett, for abort etter tolvte uke. Høyre vil ikke fjerne noen av disse kriteriene. Høyre står fast på at dagens abortlovgivning skal ligge til grunn, kun med den ene presiseringen – eugenisk indikasjon skal ikke være et selvstendig kriterium for å bryte grensen for fri abort. Det Høyre har foreslått, er at § 2 c), om sykdom hos fosteret, ikke skal være et kriterium alene. Det må ses i sammenheng med de andre kriteriene: § 2 a) slår fast at abort skal tillates etter uke tolv dersom svangerskapet, fødselen eller omsorgen for barnet kan føre til urimelig belastning for kvinnens fysiske eller psykiske helse. I § 2 b) slås det fast at abort tillates etter uke tolv dersom svangerskapet, fødselen eller omsorgen for barnet kan sette kvinnen i en vanskelig livssituasjon. Dette vil Høyre skal bestå, i likhet med de andre kravene.

I praksis har Høyres forslag først og fremst noe å si for funksjonshemninger, ikke alvorlige, og i hvert fall ikke dødelige sykdommer. At dette skulle tvinge kvinner til å bære fram fostre uten hjerne, er blank løgn og rent oppspinn. Jeg er overrasket over at Pedersens fornuftfilter ikke stoppet henne fra å si noe sånt fra Stortingets talerstol, spesielt siden Høyre har presisert dette flere ganger etter at vårt programforslag ble lagt fram. Et Google-søk etter «Høyre og abort» ville ha gitt svaret som representanten Pedersen var ute etter, så hadde hun sluppet å holde et så sterkt innlegg fra Stortingets talerstol, som bare bidrar til å

redusere kvaliteten på debatten i denne salen og ikke minst skaper helt unødvendig frykt blant kvinner.

At vi ikke skal tillate selektiv abort, basert på kjønn, i dagens abortlov, er nettopp fordi det er en grense for frihet, når konsekvensen av frihet blir diskriminering, som et samfunn ikke bør godta. Det er også bakgrunnen for Høyres forslag.

Kjersti Toppe (Sp) [12:27:27]: Stortinget har vedteke at bioteknologilova skal evaluerast. Arbeidet er på gang. Forslag til endring i bioteknologilova er grundig debattert i media i det siste. Det er forslag som inneber store verdimeslige problemstillinger.

Senterpartiet har programfesta at bio- og genteknologien må møtast ut frå den grunnhaldninga at alle menneske har rett til liv, uavhengig av utviklingsmoglegheiter og evner. Lovverket innanfor bio- og genteknologien må varetta dei positive moglegheitene som ligg innanfor dette feltet. Samtidig må ein setja klare grenser for kva som er etisk, medisinsk og ressursmessig forsvarleg. Det betyr at det ikkje er teknikken aleine som skal setja standarden for kva slags reproduksjonsteknologi som blir tillaten brukt, og som skal kunna vera eit offentleg ansvar. Det betyr at sjølv om eit tilbod er medisinsk og etisk forsvarleg, er det ikkje sikkert at det er ressursmessig forsvarleg og skal vera eit offentleg helseansvar. For eksempel det å bruka offentlege helsekroner på eit nasjonalt tilbod om tidleg ultralyd til alle gravide i den tradisjonelle svangerskapsomsorga når vi veit at dette ikkje vil gi helsegevinst for mor og/eller barn, er ei prioritering det vil vera vanskeleg å forsvare. Når vi i tillegg har erfaring med at den offentlege kommunale svangerskapsomsorga, fødselsomsorga og barselomsorga treng fagfolk, er det å prioritera fagfolk til eit tidleg ultralydtilbod langt frå uproblematisk i eit prioriteringsperspektiv.

Senterpartiet har programfesta at ein berre skal tilby fosterdiagnostikk til risikogrupper. Det betyr at vi ikkje vil gjera det til ein rett for alle friske gravide utan risikofaktorar å få utført kromosomanalyse av fosteret. Senterpartiets stortingsgruppe meiner det ikkje skal vera ein rett for einlege å få barn, men at dette framleis må vera eit tilbod for par. Vi meiner det er eit viktig prinsipp at eit barn har rett til å kjenna sitt biologiske opphav. Barnets rett til å kjenna sitt opphav står heldigvis sterkt i dagens lovverk. Det må vidareførast.

Formålet med dagens bioteknologilov er å sikra at medisinsk bruk av bioteknologi blir utnytta til beste for menneska i eit samfunn, der det er plass til alle. Det skal skje i samsvar med eit prinsipp om respekt for menneskeverd, menneskelege rettar, personleg integritet, utan diskriminering på grunnlag av arveanlegg, basert på etiske normer, nedfelt i vår vestlege kulturarv. Eg saknar ein overordna debatt om desse viktige prinsippa som er i dagens bioteknologilov. Til no har debatten vore dominert av enkeltforslag.

Eg er glad for at Senterpartiet har bidrege til at vi no får ei stortingsmelding om dette, og at vi får høve til ein slik debatt. Vi må i den debatten ha respekt for at dette er ei vanskeleg politisk sak og eit vanskeleg politisk om-

råde, der vi ser skiljelinjer i posisjon, i opposisjon og i fagmiljøet.

Tor Bremer (A) [12:30:39]: Det er slik at trontalen er godt eigna til å ha ein debatt mellom posisjonen og opposisjonen om dei lange linjene i utviklinga i samfunnet. Slik sett må eg tilstå at eg har sett fram til ein debatt med opposisjonen – Høgre og Framstegspartiet – spesielt på kunnskapspolitikken sitt område. Det er eit område dei har lagt stor politisk prestisje i. Men så langt har det vore tynne greier. Eg skal faktisk lata Framstegspartiet og Siv Jensen liggja – hennar bidrag i hovudinnlegget var lik null, zero. Ho hadde altså ti minutt til disposisjon – god tid å gå igjennom Framstegspartiet sitt syn på kunnskapspolitikken og kor viktig han vil vera for utviklinga i samfunnet, men ho valde å ikkje nemna det med eitt ord.

Eg skal nemna ei anna pinleg tilnærming frå Siv Jensen, og det gjeld klimapolitikken og klimaforliket. Framstegspartiet sitt bidrag i debatten og bekymring er openbert – det aller viktigaste for dei er at klimaforliket må ta omsyn til bedriftene sine behov. Naturlegvis – dei fleste er einige i det. Det var altså ikkje eit kløyva ord om omsynet til klimaet, til miljøet, til naturen – eller for den del mennesket. I det perspektivet var det for så vidt veldig opplysende for oss andre kvifor ho valde å ikkje svara – på direkte spørsmål frå Venstre – på om det kunne tenkjast at klimaendringane kunna vera menneskeskape.

Når det gjeld Høgre, yndar dette partiet å framstilla seg som det store kunnskapspartiet. Men igjen – orsak, gode president: Høgre står fram meir puslete, meir tilbakeskoddande og mindre visjonær på dette området enn nokon gong. Eg skal forklara kvifor. Eg trur ærleg talt at Kristin Clemet ikkje lenger er særleg seljeleg – ikkje eingong på billegsal. Det store, nye i debatten i går var da representanten Erna Solberg kunna lansera eit Dokument 8-forslag om desentralisert opplæring for vaksne. Eg registrerte ettertenksam nikking i heile salen – frå alle parti. Kort og godt, alle parti er einige her, og alle andre parti har innarbeidd dette i sine program. Så velkommen etter, Høgre!

Eit anna område som Høgre forsøker – med vekslande hell – å profilera, er yrkesfaga. Det er eit prisverdig forsøk, men Høgre si oppskrift og Høgre sitt problem er at dei vil svekkja den faglege profilen på utdanninga gjennom utstrakt bruk av praksisbrev. Det er ei ordning som ikkje eingong næringslivet vil ha – ja, dei åtvarar til og med sterkt mot å svekkja det kunnskapsbaserte og faglege nivået til elevane på denne måten.

På eit område er me i Arbeidarpartiet og Høgre derimot einige, og det er i synet på kor viktig læraren er. Alle veit at det er stor forskjell frå skule til skule, men det er større forskjell frå klasserom til klasserom. Det seier litt om betydninga av kvaliteten på læraren.

Per-Kristian Foss hadde her overtatt presidentplassen.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:34:03]: Når jeg hører de rød-grønnes bekymring for Kristelig Folkepartis framtid, lurer jeg ikke bare på om de har gått tom for nye

ideer selv, som tidligere finansminister Kristin Halvorsen har uttrykt, men også om de har mistet troen på at den politikken de selv fører, vil gi stemmer ved valget i september 2013. Jeg skal prøve å berolige de rød-grønne kollegaene i salen med å understreke at Kristelig Folkeparti er og blir et sentrumparti.

Kristelig Folkeparti er et løsningsorientert parti. Vi går til valg fordi vi vil ha et skifte av regjering, og vi vil ha ny politikk på viktige områder for Kristelig Folkeparti. Det er lite tilfredsstillende å sitte på tribunen i fire år til og se på en politikk som er rød-grønn.

Kristelig Folkeparti sier at vi trenger en ny regjering. Vi trenger en regjering som ser enkeltmenneskets behov, ikke bare systemenes krav. Vi trenger en regjering som legger til rette for familienes behov – ikke bare prøver å styre dem. Vi trenger en regjering som støtter frivilligheten – og som ikke prøver å styre den. Vi trenger en regjering som ikke gir opp kampen mot fattigdom hjemme og ute, men som heller velger å si at ingenting – ingenting – skal være uprøvd. Vi trenger en regjering som vil gjennomføre verdighetsgarantien i praksis, ikke bare på papiret. Vi trenger en regjering som viser forståelse for kristendommens betydning for enkeltmennesker i landet vårt og for Norge som samfunn.

La det være klart at en stemme til Kristelig Folkeparti på valgdagen er en stemme til Kristelig Folkeparti-politikk – og ingenting annet.

Presidenten: Siri A. Meling er neste taler.
– Det ser ikke ut til at hun er i salen.

Siri A. Meling (H) (fra salen): Jo.

Presidenten: Da har hun gjenvunnet pusten og kommer på talerstolen.

Siri A. Meling (H) [12:37:23]: President, det gjelder å ha god kondisjon.

Trontaledebatten nærmer seg slutten. Det har vært en god debatt. Jeg synes jeg ser klare konturer av hvilke politiske alternativer vi har foran valget neste år.

Høyre har benyttet anledningen til å snakke både om våre nye ideer og bedre løsninger. Regjeringspartiene har benyttet anledningen til å snakke om hva de har drevet med de siste syv årene.

Det er to ting som bekymrer meg: Det første er selvgodheten de rød-grønne representantene viser fra talerstolen. Men det som bekymrer meg mest, er den manglende gjennomføringskraften vi ser i dagens regjering. Det ser jeg spesielt på mitt eget felt som medlem av energi- og miljøkomiteen.

For det første tok det år og dag før regjeringen fikk somlet seg til å legge frem klimameldingen. Den skulle ha kommet i 2010, men ble ikke lagt frem før i 2012.

Så har vi rovdyrpolitikken. Her klarte ikke regjeringen å presentere et eget politikkforslag, men sendte utfordringen rett til Stortinget. Her laget vi i fellesskap et rovdyrforlik. Takk og lov at Stortinget har mer gjennomføringskraft enn regjeringen.

Jeg kunne ha nevnt månelandingen på Mongstad, noe som en gang ble lansert med brask og bram av statsministeren. Jeg kunne ha snakket om rensingen av Kårstø – eller snarere mangelen på rensing. Men det som er mest betegnende, er regjeringens somling med innføring av grønne sertifikater. Ordningen ble påtenkt av den forrige borgerlige regjeringen og var tenkt innført fra 1. januar 2007. Regjeringens manglende gjennomføringskraft førte til at grønne sertifikater ble en realitet fem år for sent.

Grønne sertifikater er viktig for å sikre utbygging av fornybar energi, men her har regjeringen manglet gjennomføringskraft.

Regjeringens klimamelding ble bedre da andre partier fikk delta i politikktutforming. Det var altså gjennom samarbeidet med bl.a. Høyre at man fikk inn nye ideer og bedre løsninger i klimapolitikken. Det synes jeg man skal ta til etterretning.

Jan Tore Sanner (H) [12:39:37]: Det er alltid interessant å lytte til Martin Kolberg. Jeg skal starte med å gi ham rett på to punkt, men så må jeg legge til to punkt hvor representanten tar feil.

Det er riktig som Martin Kolberg sier, at mye går godt i Norge. Det er også riktig som Martin Kolberg sier, at deler av norsk næringsliv står overfor betydelige utfordringer. Men Marin Kolberg tar feil når han for det første sier at formuesskatten, den særnorske skatten på norske arbeidsplasser, ikke er et problem for norske bedrifter. Selvsagt er det det. For dette er en særnorsk beskatning som bare gjelder norskeide arbeidsplasser.

Ifølge OECD og Finansdepartementet er den effektive beskatningen av avkastningen på investeringer i aksjer, 113 pst. Selvsagt innebærer dette at det blir mindre lønnsomt å investere i norske arbeidsplasser, og mange eiere må tappe bedriften for kapital for å betale den særnorske beskatningen.

Det andre punktet hvor representanten Martin Kolberg tar feil, er at Høyre bare snakker om formuesskatt når det gjelder bedrifter. Vi snakker om verdien av å investere i kunnskap, investere i forskning. Når bevilgningene til forskning har stått stille to år på rad – i 2011 og 2012 – ifølge regjeringens egne beregninger, er det klart at det over tid også svekker innovasjonsevnen i norsk næringsliv.

Vi snakker om verdien av å investere i infrastruktur, og vi snakker om betydningen av å ha gode rammebetingelser. Når konkurransevnen for norske bedrifter ifølge regjeringen selv er blitt svekket hvert år under rød-grønn regjering – den kostnadmessige konkurransevnen – er det klart at det over tid vil føre til utfordringer. Når produktivitsveksten i Norge har vært på samme nivå som – eller lavere enn – hos våre handelspartnere, samtidig som vi tar ut langt høyere lønnsvekst, er det klart at det over tid vil ha betydning.

Disse utfordringene tar ikke regjeringen sterkt nok tak i – det blir for mye kortsiktighet og for lite langsiktig tenkning. Ja, det er flott at man har fjernet revisjonsplikten for de små selskapene. Men World Economic Forum la frem en rapport for få dager siden som viser at når det gjelder offentlige reguleringer, ligger Norge på 65. plass når det gjel-

der byrden for norske bedrifter. Sverige ligger på 8. plass; Finland ligger på 9. plass. Norge har falt.

Spørsmålet er: Hva kan regjeringen få til på tolv år som man ikke har klart på åtte år? Det er behov for at noen tar tak i disse utfordringene.

Dagfinn Høybråten (KrF) [12:42:47]: La meg innledningsvis bemerke at Stortinget fikk en interessant opplysning i Kjersti Toppes innlegg. Hun opplyste at spørsmålet om endringer i bioteknologiloven vil bli lagt fram for Stortinget i form av en melding. Det er en god nyhet, fordi det gir både regjering og storting anledning til å tenke seg om, før man gjør de drastiske endringene som er på trap-pene. Hvis man i tillegg følger representanten Toppes råd, kan det bli adskillig bedre enn fryktet.

Jeg må si – da jeg lyttet til debatten – at jeg tror denne anklagen for manglende handlekraft som er rettet mot regjeringen og regjeringspartiene, må ha truffet midt i solar plexus. Jeg vet ikke om det er et parlamentarisk uttrykk, men nå ble det nå sagt. Man blir så febrilsk i å slå tilbake at man tar æren for absolutt alt som er bra i det norske samfunnet. Representanten Svein Roald Hansen gikk vel lengst i å liste opp rubbel og bit av offentlige reformer de siste 10–15 årene som ikke hadde kommet på tale hvis det ikke hadde vært for sosialdemokratiet. Det minner meg litt om mine kolleger i Sverige, dvs. Svein Roald Hansens kolleger i Sverige, som ville ta patent på den nordiske modellen og søkte Patentstyret om det.

Så unyansert er ikke dette. Jeg kan berolige de rød-grønne representantene i salen: De er ikke uten handlekraft. De har mye handlekraft, men de bruker den feil – det er det som er problemet, sett fra Kristelig Folkepartis side. Man har brukt denne handlekraften til å fjerne K-en for kristendom i KRL-faget, man har fått lagt ned en lang rekke flotte, ideelle institusjoner på grunn av overdreven bruk av anbud og markedsløsninger på et område det ikke passer, og man har radert vekk mye av det vernet om ufødt liv som Kristelig Folkeparti fikk til i bioteknologiloven i forrige periode.

Hvis representanten Kolberg og hans kolleger er overrasket over at det gjør inntrykk på Kristelig Folkeparti, blir jeg litt forundret. Da kjenner de oss dårlig. Disse og en rekke andre saker – jeg kunne nevnt ekteskapsloven osv. – har gjort et dypt inntrykk på Kristelig Folkeparti, våre medlemmer og våre velgere. Hvis de leter etter en forklaring på at vi ønsker en ny regjering, der vi kan sette vårt preg på politikken, har de noe av svaret her.

Afshan Rafiq (H) [12:45:49]: Mye er bra i Helse-Norge, takket være en utrolig innsats fra de mange som til daglig jobber på legekontor, sykehus og andre institusjoner. Samtidig har regjeringens politikk ført til at det ved inngangen til 2012 sto over 280 000 personer i helsekø. Det er 80 000 flere enn da den rød-grønne regjeringen overtok. I 2005 hadde 68 000 nordmenn private helseforsikringer, i 2012 var antallet økt til 300 000 ifølge Dagens Næringsliv.

Regjeringen skryter av mer penger til helse, men pasienter og helsepersonell opplever kutt, høyt press, krevende omstillinger og kaos. Dette viser at regjeringen har

manglende bakkekontakt og gjennomføringskraft. Spørsmålet mange stiller helseministeren som sitter i en regjering som har hatt flertall i snart åtte år nå, er: Hvordan skal de klare å få ned helsekøene de kommende fire årene – altså, hvis de får en ny tillit etter neste stortingsvalg – når det er slik at helsekøene har økt med 80 000 personer de første syv årene de har sittet med makten?

Årsaken til veksten i helsekøene og i private helseforsikringer er at det offentlige helsevesenet har for liten kapasitet, samtidig som de kjøper for få plasser hos private institusjoner. Pasienter opplever at private, etter kontakten med helseforetaket, ikke kan ta imot dem før det er gått uker og måneder, mens det er plass på dagen dersom man betaler av egen lomme. Dette er urettferdig, unødvendig og usosialt. Resultatet blir et todelt helsevesen, der de med penger kan kjøpe seg forbi køen, mens de andre må vente. Er det spørsmål om en kreftdiagnose, må pasientene leve med usikkerhet om hvorvidt de har kreft eller ikke, i mange uker eller måneder. Dette er urettferdig.

Det gjøres for mange feil i det norske helsevesenet. Så mange som 15 000 pasienter skades årlig, og 2 000 omkommer som følge av feil i helsevesenet. Det jobbes for lite for å heve kvaliteten i behandlingen, og det læres for lite av de feilene som begås.

Høyre har i sitt programutkast til stortingsvalget for kommende stortingsperiode lagt fram ganske gode og grundige forslag. Høyre har nye idéer og bedre løsninger for å kutte helsekøer og ventetider, slik at pasienter får behandling raskere.

Det er flere gode grunner til å skifte ut denne regjeringen i 2013 – helsepolitikken er absolutt én av dem.

Helga Pedersen (A) [12:49:13]: Høyres formuleringer i programmet, om endringer i abortlovgivningen, har vakt bekymring og reaksjoner. Det jeg hørte representanten Høie gjøre her fra talerstolen, var å bekrefte at Høyre vil fjerne § 2 c) i abortloven. § 2 c) omhandler kriteriet for å få abort etter tolvte uke. Det er fem kriterier – c er det eneste som omhandler fosterets tilstand. Der står det at man kan få innvilget abort når «det er stor fare for at barnet kan få alvorlig sykdom, som følge av arvelige anlegg, sykdom eller skadelige påvirkninger under svangerskapet».

De andre fire kriteriene for å få innvilget abort etter tolvte uke handler utelukkende om den gravides psykiske helse, helsemessige tilstand for øvrig eller sosiale situasjon. Det Høyre gjør, er å ta til orde for å fjerne det eneste kriteriet som handler om fosterets tilstand. Om man fjerner det kriteriet, har ikke abortnemndene lenger hjemmel til å innvilge abort hvis det er noe alvorlig feil med fosteret. Med andre ord, hvis § 2 c) fjernes, er konsekvensen at kvinner kan bli tvunget til å bære fram foster som ikke er levedyktig, eller som mangler vitale organ. Tall fra 2010 viser at abortnemnda da innvilget 43 aborter med bakgrunn i Downs syndrom og 217 aborter med bakgrunn i alvorlige misdannelser og stor fare for dødelighet. Med den innskjerpingen som Høyre har tatt til orde for, fjerner man altså tryggheten for at mor, hvis det oppdages at et foster er alvorlig misdannet, skal få slippe å bære det fram til fødsel. Til et parti som ellers hyller individets frihet, må jeg si:

Dette er en merkelig manøver på et svært grunnleggende område for de fleste kvinner og familier. Høyre kan ikke være overrasket over at dette vekker reaksjoner og også blir omtalt fra Stortingets talerstol.

Når det gjelder debatten for øvrig, bekrefter den at denne salen er delt i to når det gjelder valg av samfunnsretning. Jeg registrerer også at Høyre, Fremskrittspartiet og de andre partiene i opposisjon svært gjerne vil ha regjeringsskifte og føre landet i en annen retning, men de er overraskende lite villige til å gi nødvendige avklaringer om sentrale spørsmål som den økonomiske politikken, olje- og pengesaken og nivået på skatteuttak. De svarene hadde jeg faktisk forventet at vi hadde fått i løpet av disse to dagene, men det må jeg konstatere at vi ikke har fått.

Torgeir Micaelsen (A) [12:52:31]: Det har vært en interessant debatt. Jeg har bare noen få kommentarer til noe av det som foregikk i går.

Flere representanter, både fra Høyre og for så vidt også fra Fremskrittspartiet, forsøker å pulverisere forholdet mellom skattenivå, skatteinntekter og hva det er mulig å få igjen i form av velferd. De tåkelegger, og de pulveriserer. Spesielt ille er det når Høyres leder og statsministerkandidat, Erna Solberg, får seg, fra denne talerstolen og andre steder, til å si at handlingsrommet til regjeringen fra 2005 og fram til 2012 har vært – som jeg har hørt – på over 300 mrd. kr. Det hun da snakker om, er løpende priser hvor det ikke er tatt høyde for prisstigningen alle disse årene. Gjør du det, så er ikke tallet over 300 mrd. kr, men 140 mrd. kr. Jeg går ut fra at Høyres leder og Høyre, med Fremskrittspartiet på slep i den økonomiske politikken, også i fremtiden har tenkt å dekke økte pensjoner, trygder osv. gjennom økte utbetalinger gjennom folketrygden. Tar du det tallet med i betraktning, er ikke handlingsrommet på 140 mrd. kr, men på under 100 mrd. kr i de årene vi snakker om.

Hva er poenget med en slik talldiskusjon? Jo, poenget er at når vi hører løfter fra Høyre og Fremskrittspartiet om at de skal kutte skattene med mellom 25 mrd. kr, som er ca. 25 pst. av dette handlingsrommet, en fjerdedel, og 100 mrd. kr – Fremskrittspartiet bekreftet senest i sommer, gjennom sin skattepolitiske talsmann, at løftene om skatteuttak på nærmere 100 mrd. kr står ved lag – da må man være Høyre-mann eller Fremskrittsparti-representant for ikke å se at det er en klar sammenheng mellom hvor mye penger du er villig til å betale i skatt, og hva du får igjen på velferd.

I verste fall, satt på spissen – nå tror ikke jeg det vil skje, men det kunne jo hende at det ulykksalige skjedde at Siv Jensen ble enda større enn hun er i dag og fikk enda mer innflytelse over den økonomiske politikken til Høyre enn hun har i dag – kunne hele handlingsrommet i de to foregående stortingsperiodene vi nå har bak oss, gått til å finansiere skatteuttakene. Det synes jeg er såpass alvorlig at det er greit å få avklart de tallene her og nå, så vi kan legge dette dødt og være enige om at det er helt fair å foreslå skatteuttak, men at det da har klare innvirkninger på hva man har mulighet til å betale for i form av velferd. Også i verdens rikeste land er det en klar sammenheng mellom skattenivå og hva vi får igjen i form av velferd.

Siv Jensen (FrP) [12:55:38]: Det er fristende å begynne med å si til representanten Micaelsen at jeg ikke har noen ambisjoner om å bli større enn det jeg er i dag, men at jeg har store ambisjoner om å gjøre Fremskrittspartiet større enn de er i dag.

Så kan jeg i grunnen si at jeg synes det mest interessante med denne debatten ligger i aggresjonsnivået, frustrasjonsnivået, fremført av regjeringspartiene gjennom disse to dagene. Helga Pedersen etterlyser det hun kaller «nødvendige avklaringer» fra de ikke-sosialistiske partiene. Vel, velgerne ser altså ut til å ha fått med seg disse avklaringene. Velgerne ser ut til å ønske seg en endring, ønske seg et skifte. Men innerst inne tror jeg også at de rød-grønne partiene har fått med seg dette, etter aggresjonsnivået å dømme.

Det har vært en debatt hvor regjeringspartiene fullstendig har latt være å fokusere på egne saker og brukt all energi på litt forvrengte påstander rettet mot Fremskrittspartiet, Høyre og de andre ikke-sosialistiske partiene. Jeg har ikke tenkt å falle for fristelsen til å gå ned på det nivået i debatten. Jeg mener vi står oss på et høyt saklighetsnivå, og vi står oss på å vise velgerne hva det er vi faktisk vil. Fremskrittspartiet skammer seg ikke over å gå til valg på lavere skatter og avgifter. Også her tror jeg velgerne har forstått at det er mulig både å redusere det samlede skatte- og avgiftstrykket og satse på viktige prioriterte oppgaver innenfor velferdssamfunnets rammer. Det finnes nemlig en tredje del, som også velgerne etterlyser, nemlig kutt i byråkrati, kutt i administrasjon, kutt i unødvendige oppgaver som man bruker stadig mer av skattebetalernes penger på, og som velgerne sitter og lurer litt på hvorfor man i alle dager gjør, når andre kan løse de oppgavene på en billigere og bedre måte enn politikerne. Det kommer mye av den politiske debatten fremover til å handle om, nemlig at det finnes alternative måter å løse samfunnsutfordringene på. Jeg gleder meg til hver eneste debatt vi skal ha frem til valget, hvor vi kan få frem forskjellene på den sittende regjering og Fremskrittspartiets alternative løsninger. Det kommer vi til å fortsette med, fortsette med å fokusere på Fremskrittspartiets løsninger for frihet, for trygghet og vise det gjennom vår evne til handlekraft.

Så helt til slutt, bare en kort stemmeforklaring til Venstres forslag nr. 5–14: Fremskrittspartiet kommer til å stemme for forslagene nr. 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12 og 14, og vi kommer til å stemme mot forslagene nr. 9 og 13. Bare veldig kort til forslag nr. 13: Vi er delvis enig i intensjonen i forslaget, men mener at det fremstår for generelt og vil derfor heller komme tilbake til å avgrense det gjennom et representantforslag.

Presidenten: Representanten Elisabeth Aspaker har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Elisabeth Aspaker (H) [12:58:50]: Regjeringspartiene har brukt årets trontaledebatt til å spre skremser om Høyre istedenfor å snakke om sin egen politikk. Representanten Tor Bremer brukte sitt innlegg til å spre usannheter om Høyres yrkesfagpolitikk. For Høyre er det viktigste nå

å yrkesrette fellesfagene og skaffe nok læreplasser, og på ingen av disse områdene leverer regjeringen som forventet. Det andre forslaget Bremer omtalte, om livslang læring og desentraliserte, fleksible utdanningstilbud, kan han umulig ha lest, i hvert fall ikke ut fra de kommentarene som kom fra talerstolen.

På verdens lærerdag er jeg glad for å kunne si at Høyre har vist langt større vilje og evne til å prioritere å løfte lærernes kompetanse. Det er utrolig viktig hvis vi skal ha en god offentlig skole som skal kunne løfte alle elevene, uavhengig av foreldrebakgrunn. Hvis det er én ting jeg er sikker på, er det at når skolehistorien skal skrives, kommer Kristin Clemet til å bli stående som den kunnskapsministeren som fikk norsk skole tilbake på sporet som et sted å lære, ikke et sted å være.

Erna Solberg (H) [13:00:16]: Jeg tror det kan være grunn til å minne om at det ikke er skatteinntekter som er avgjørende for hvor mye skatteinntekter et land får, men skattegrunnlaget. Det er hvilken økonomisk aktivitet et land har, som gir grunnlag for å ilegge skatt. Det er f.eks. land som i dag er i økonomisk krise i Europa, som har hatt et høyere formelt skatteinivå enn Norge har, men fordi de har unnlatt å ta vare på ressursene i sitt samfunn – bl.a. bygge god nok innovasjon, kunnskapskraft – og fordi de har hatt skjeve skattesystemer, som gjør at de ikke får inn skatt på det skattegrunnlaget de har, eller at det går skjevt med det, får de heller ikke en god velferdsstat basert på de skattepengene, og de får mindre inn, selv om nivået i utgangspunktet er høyere.

Dette er en av de viktigste grunnene for de skattelettelsene som Høyre går inn for. Det er ikke først og fremst et spørsmål om nivået på skattene, men om å fjerne og endre ting i vårt skattesystem som er dårlig. Formuesskatten er dårlig. Formuesskatten er en skatt som bidrar til at bedrifter som går med underskudd, må ta ut penger og tære på egenkapitalen sin for å betale skatt, i stedet for å bruke de pengene til å videreutvikle produkter. Det er en av grunnene til at vi nå har feil incentiver i forhold til det som er et problem, nemlig at norsk næringsliv forsker og utvikler for lite til at vi får et godt skattegrunnlag i fremtiden.

Jeg skjønner at Arbeiderpartiet ikke forstår det. Det er vel kanskje også en av de viktigste grunnene til at de bør forlate regjeringskontorene. Hvis du ikke skjønner så grunnleggende ting som at når du tømmer bedrifter som går med underskudd år for år, bidrar du til at de til slutt velter. Det er slik et negativt skattesystem faktisk fungerer.

En annen ting som er viktig med dette, er – det høres ut som om vi får fantastisk mye – at når vi summerer opp og sier at de løftene som ligger i vårt program, vil være maksimalt opp mot 25 mrd. kr, og at vi vil fase det inn, tilpasset norsk økonomi, ser det ut som Arbeiderpartiet har glemt at sist vi satt i regjering og senket skattene, syntes de det var så behagelig at vi hadde gjort det, at de beholdt 19 mrd. kr av den senkingen. Da er det altså 6 mrd. kr i forskjell fra det man synes er «helt fint». Hvis det var slik at det var skatteinivået som var avgjørende, burde man jo ha løftet det opp med 19 mrd. kr, for da kunne man fått så forferdelig mye mer velferd for det. Da kunne vi f.eks. ha innført investere-

ringsavgiften på nytt – som den forrige regjeringen måtte fjerne – for å bidra til bedre utvikling i norsk næringsliv.

Det er fullt mulig å ha en god, balansert velferdsutvikling, skape bedre grunnlag for fremtiden og samtidig ha skattelettelse.

Jeg hadde egentlig tenkt å gi en liten stemmeforklaring. Jeg kan tegne meg på nytt til det, eller kan jeg ta den raskt nå?

Presidenten: Hvis det går raskt, så går det bra.

Erna Solberg (H) [13:03:16]: Når det gjelder forslagene fra Venstre, kommer Høyre til å stemme for forslagene nr. 5, 6, 7, 8, 10, 12 og 13. Noen forslag er det åpenbart at vi er imot.

Når det gjelder forslag nr. 11, har jeg lyst til å si: Vi er egentlig for dette forslaget, men da vi laget et klimaforlik, hvor vi ble enige om akkurat dette spørsmålet, synes vi ikke vi skal bruke første vedtaksdag i Stortinget til å stille nye krav på dette området som vi ble enige om under klimaforhandlingene.

Når det gjelder forslagene nr. 1–4, så stemmer vi for forslag nr. 2.

Vi er for omorganiseringer og en del endringer både innenfor riksveiiinvesteringer og jernbane, men vi er ikke sikre på at det er Statnett – statsforetaksløsningen – som er svaret på disse spørsmålene, og derfor stemmer vi imot det.

Audun Lysbakken (SV) [13:04:25]: Representanten Aspakers merknad minnet meg på en ting som vi har vært innom tidligere i debatten. Det er at det er veldig bra å ha et sted å være hvis du skal lære, og derfor er det et problem at det å vedlikeholde de stedene ikke er en del av Høyres kunnskapspolitikk.

Jeg begynte denne debatten med å etterlyse oppmerksomhet rundt det som er vår tids aller største spørsmål – faren for vesentlige klimaendringer i årene og tiårene framover. Jeg sa at det må være sak nr. 1, prioritet nr. 1, for oss alle. Når vi nå ser tilbake på debatten som har vært i dag og i går, ser vi at for de to største opposisjonspartiene framstår dette spørsmålet åpenbart som totalt uinteressant, for det har vært fullstendig fraværende fra Høyre og Fremskrittspartiets dagsorden. Det er til og med slik at etter representanten Trine Skei Grandes iherdige og beundringsverdige stamina når det gjelder å utfordre representanten Siv Jensen på spørsmålet om det finnes menneskeskapte klimaendringer, venter vi alle fortsatt i spenning på svaret. Vi får se om det kommer noe før neste trontaledebatt.

Det har vært snakket mye om gjennomføring. Det viser at Høyre og Fremskrittspartiet er opptatt av å skape en diskusjon som gir inntrykk av at motsetningene i norsk politikk kun handler om hvorvidt man er best på å gjennomføre noe vi alle stort sett er enige om. Slik er det jo ikke. Motsetningene i norsk politikk handler om viktige veivalg for dette samfunnet, om forskjellige retninger vi skal gå i. Derfor er det påfallende at Høyre og Fremskrittspartiet i så liten grad velger å snakke om det, for når de blir presset, innrømmer de at de fortsatt er for – privatisering av

skolen, 25 mrd. kr i skatteletter hvis det blir den skuffende versjonen for Siv Jensen, og mye mer hvis hun skal være glad. Null interesse for klimaspørsmålet, og det er jo disse spørsmålene som avgjør hva slags hovedretning det norske samfunnet skal gå i i årene framover.

Derfor har vi nok en gang fått se Høyre og Fremskrittspartiet være flinkest til å klage på regjeringens gjennomføring på ulike områder og lite villige til å snakke om egne, sentrale politiske målsettinger. De må venne seg til å bli utfordret på det. Jeg tror det skyldes lav selvtilit på at folk faktisk ønsker høyrepolitikk. Høyresiden vet at store skatteletter til dem som har mest fra før, privatisering og økte forskjeller ikke er populært i Norge. Derfor går jeg dette stortingsåret og valgkampen optimistisk i møte.

Lars Peder Brekk (Sp) [13:07:48]: Det har vært en interessant debatt, som har klargjort viktige forskjeller.

Jeg har lyst til å kommentere et innlegg fra tidligere i dag. Det var utenriks- og forsvarskomiteens leder, Ine M. Eriksen Søreide, som sparket litt til Senterpartiet, til regjeringen. Hun uttalte noe slikt som at gjennom tollendringer, gjennom norsk landbrukspolitikk viser ikke Norge solidaritet med et Europa i krise. Ja, vi deler utenriks- og forsvarskomiteens leders bekymring for arbeidsledighet og sosialt opprør i Europa. Ja, vi deler bekymringen for hvilke konsekvenser krisen i Europa kan få for norsk økonomi. Men det er vel litt av en overdrivelse i denne salen å oppgi norsk landbruk, norsk matindustri, denne tollbeskyttelsen som også er nedfelt i eksisterende WTO-avtale – ja, endog i Senterpartiets landbrukspolitikk – som årsak til krisen i Europa, slik representanten Eriksen Søreide nærmest gjør. Riktignok er landbrukspolitikk viktig, men det må vel kalles «overkill» å beskyldte norsk matindustri beskyttelsesbehov for å være ansvarlig for 20 pst. arbeidsledighet i mange europeiske land, de sosiale utfordringene osv.

Uttalelsen viser mer Høyres manglende vilje og evne til å sikre norsk næringsliv, sikre norske interesser i situasjoner der vi kommer i diskusjoner med EU, der vi har ulike interesser i forhold til EU. Denne gangen er det eksempelvis slik med bruken av tollbeskyttelsen.

Jeg vil gjenta det jeg sa i mitt innlegg i går, at Høyre står mer med luen i hånden enn noe annet parti når det gjelder EØS og EU. Det er til skade for norsk næringsliv, det er til skade for norske interesser. Vi må utnytte det handlingsrommet vi har i forhold til våre handelspartnere, gjennom WTO-avtaler, gjennom EØS-avtaler og gjennom de frihandelsavtaler vi har.

Helt til slutt vil jeg – apropos gjennomføringsevne – vise til at denne regjeringen har gjort mer enn noen gang når det gjelder Nasjonal transportplan, på samferdselssektoren, når det gjelder kulturløftet, barnehagesatsing og ikke minst modernisering av Forsvaret. Det viser at regjeringen handler – det viser at regjeringen gjennomfører.

Presidenten: Bent Høie har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bent Høie (H) [13:10:51]: Jeg er uenig med representanten Audun Lysbakken i at Høyres representanter har snakket om regjeringens politikk. Høyres representanter har stort sett snakket om Høyres politikk, men det har også regjeringens representanter gjort. De har stort sett snakket om Høyres politikk, eller for å presisere det: De har stort sett snakket om det de hadde ønsket var Høyres politikk. Sist var det representanten Helga Pedersen, som åpenbart ikke har fått med seg at selv om en løgn gjentas, blir den ikke mer riktig for det. Jeg sa fra talerstolen mens representanten satt i salen: Høyre vil ikke fjerne noen av kriteriene i dagens abortlov. Høyre har foreslått at eugenisk indikasjon ikke skal være et selvstendig kriterium, men ses i sammenheng med de andre.

Så for at representanten Helga Pedersen skal få dette med seg – siden jeg sa det samme da programmet ble lagt fram, og sa det samme fra talerstolen – så sier jeg det igjen: Høyre skal ikke fjerne noen av kriteriene i dagens abortlov. Høyre skal ikke fjerne noen av kriteriene i dagens abortlov. Jeg håper nå at representanten Pedersen har fått det med seg.

Knut Arild Hareide (KrF) [13:12:11]: Representanten Brekk er bekymra for EU/EØS-spørsmålet. Ja, det er vel eit av dei spørsmåla der eg har lita bekymring, for same kva for regjering me kjem til å få etter valet i 2013, trur eg nasjonalforsamlinga kjem til å følge Kristeleg Folkepartis politikk på dette området. Det er eit tydeleg ja til EØS, og det er eit nei til EU. Det blir teikna eit tydeleg bilete – om det framleis blir eit raud-grønt styre, eller om det blir ei ny ikkje-sosialistisk regjering. Så det er eit område der ein trygt kan vite kva som er føringane frå Kristeleg Folkeparti.

Denne debatten synest eg har vore god. Det som har vore tydeleg, er at regjeringspartia snakkar veldig mykje om kva dei har gjort. Så snakkar dei veldig mykje om kva Framstegspartiet eventuelt kan kome til å gjere, og lite om kva dei vil gjere sjølve. Eg har opplevd forståing for Kristeleg Folkepartis strategiske val, ja, faktisk frå så å seie alle partia her. Det er forståing for at Kristeleg Folkeparti ikkje kan seie ja takk til å sitje på tribune plass og sjå på fire nye raud-grøne år. Da er vårt alternativ å seie ja til å vere ei løysing med ei ny ikkje-sosialistisk regjering, ei ny regjering som må styrkje familiane og valfridomen deira, som må satse på fattigdom både heime og ute, som må prioritere dei eldre, realisere verdigheitsgarantien og kjempe mot sorteringssamfunnet.

Representanten Dagfinn Høybråten kommenterte Kjersti Toppes veldig gode innlegg, der ho bl.a. sa at det kjem ei eiga stortingsmelding. Når eg no ser på helseministeren – nei, eg beklagar, det gjer eg ikkje no lenger – men når eg ser på den tidlegare helseministeren, vil eg seie at dette er ein debatt som Kristeleg Folkeparti ser veldig fram til. Eg trur at dette er krevjande og vanskelege problemstillingar, og me skal ha respekt for ulike ståstader. Men nettopp det at me får ei eiga stortingsmelding der me får lagt fram alt, synest Kristeleg Folkeparti i seg sjølv er veldig bra, sjølv om me ikkje deler dei konklusjonane som Arbeidarpartiets stortingsgruppe bl.a. har offentleggjort.

Eg skal avslutte med vår stemmegiving. Me stemmer for forslaga nr. 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13 og 14 frå Venstre. Når det gjeld Framstegspartiets forslag, har me vurdert forslaga nr. 3 og 4, men fordi «tilsvarende Statnett SF» er teke med i dei formuleringane, vel vi ikkje å støtte forslaga frå Framstegspartiet.

Trine Skei Grande (V) [13:15:45]: Jeg er i og for seg enig i at det har vært en ganske avklarende debatt. Det har vært et klart skille mellom de som har snakket om alt de ikke vil, og de som snakker om alt de vil. Jeg mener at politikk handler om vilje.

For Venstre har det vært viktig å trekke opp to aspekter i denne debatten. Det ene aspektet er knyttet til at vi som nasjon må satse på de framtidssrettede grepene for å være klar for et Europa som en gang vil reise seg fra den økonomiske krisen det er i i dag. Derfor er det viktig å satse på ny teknologi, forskning og kunnskap, for det er dette vi skal leve av i framtida.

Det andre aspektet er å definere hvordan vi skal utvikle vår velferdsstat, og definere den nye solidariteten mot en veldig konservativ regjering som prøver å holde på alle strukturene som er i dag. Det å utforme velferdsstaten på nye måter, utvikle den og se på hvordan vi skal hjelpe dem som faller utenfor på nye måter, blir viktige utfordringer. Den som er glad i velferdsstaten, må være med på å reformere den. Den som ikke er glad i velferdsstaten, prøver bare å holde den akkurat slik som den er i dag. Vi må kjempe mot oppbygging av byråkrati, vi må også kjempe mot virkelighetsforståelser i systemer som ikke henger sammen med den virkeligheten som føles på grunnplanet, som jeg prøvde å si i mitt spørsmål til statsministeren i dag. Det var det vi var opptatt av å fortelle. Så har vi hørt alle dem som har vært opptatt av å fortelle at vi egentlig mener noe annet.

Så til en kort stemmegiving: Vi stemmer for alle våre forslag. Vi er veldig glade for å se at når Venstre legger fram forslag, får vi ganske mye støtte i denne salen. Det er jeg glad for. Men jeg merker meg også at vi de siste sju årene har fremmet tusenvis av forslag, og vi har aldri noen gang opplevd å få støtte fra regjeringa for disse forslagene. Det får sjølsagt følger når vi skal vurdere hvem vi skal samarbeide med. Derfor har vi tatt de konklusjonene vi har tatt.

Vi stemmer da også for forslag nr. 2. Vi syns vi er kommet til et punkt der vi faktisk bør se på en av de største delene av vår velferdsstat, nemlig sykehussektoren vår. Hvis man ikke tar seg på tak og ser på store organiseringer, får vi heller ikke gjort noe på den sektoren. En må gå inn i sektoren og se på om alt er bra nok som det er. At vi skal holde alt som det er, tror jeg i hvert fall er et svik mot alle dem som i dag jobber for å ha en god helsesektor i Norge.

Presidenten: Torgeir Micaelsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Torgeir Micaelsen (A) [13:18:43]: Først må jeg få lov til å si at det høres leit ut å være Trine Skei Grande om

dagen. Jeg må si at jeg er ikke sikker på at selv om hun hadde fått gjennomslag for alle disse forslagene hun har fremmet, ville hun likevel satt pris på å stemme sammen med Arbeiderpartiet eller samarbeide med Arbeiderpartiet og Jens Stoltenberg.

Min korte merknad etter en god debatt er at jeg registrerer at Høyres leder og statsministerkandidat for Høyre ikke kommenterte at mine tall var feil. Da kan vi legge til grunn at Høyres skatteutforslag ville betydd å bruke omtrent 25 pst. minst av det handlingsrommet dagens regjering har hatt. Samarbeider man med Fremskrittspartiet og Siv Jensen, kan handlingsrommet nesten være spist opp av de samme skatteuttene.

Det er helt i orden, med da kan vi ha en seriøs og ordentlig debatt hvor de klassiske elementene i norsk politikk gjelder fortsatt, og det er en sammenheng mellom hvor mye du er villig til å finansiere, og hvor mye du får igjen. Hvis ikke må man begynne med sånne helt spesielle historier om at lavere skatter gir økte inntekter. Det er en del land som har prøvd seg på det uten spesielt hell.

Helga Pedersen (A) [13:20:07]: Jeg har skjont veldig godt hva Høyre foreslår som ny abortpolitikk, og jeg skjønner også at det er veldig ubehagelig for Høyre.

Når fosterets tilstand ikke lenger skal være et selvstendig kriterium for å få innvilget abort etter tolvte uke, betyr det i realiteten at man fjerner det kriteriet. § 2 c) i abortloven handler om fosterets tilstand, og i Høyres forslag ligger det at for at § 2 c) skal tre i kraft, må ett av de andre kriteriene ligge til grunn først. Det handler om kvinnens fysiske eller psykiske helse, at den gravide må være psykisk utviklingshemmet, eller at det ligger voldtekt eller incest til grunn for graviditeten.

Dette er en kraftig innskjerping av abortlovgivningen. Hvis ikke dette hadde vært en innskjerping eller endring sammenliknet med dagens praksis – hvorfor i alle dager foreslår man det?

Ine M. Eriksen Søreide (H) [13:21:31]: Jeg kunne ikke unngå å legge merke til representanten Lars Peder Brekks angrep for litt siden. Det pussige med denne saken er jo at det ikke først og fremst er Høyre som stiller seg i bresjen mot proteksjonisme. Det var Jonas Gahr Støre – da han var utenriksminister – som stilte seg i bresjen mot proteksjonisme.

Den 15. desember i fjor var WTO samlet til ministermøte i Genève. Det ble utgitt et opprop fra konferansen, hvor man avga et løfte om å bekjempe alle former for proteksjonisme i den vanskelige økonomiske situasjonen verden og spesielt Europa befinner seg i nå. Man forpliktet seg til å avstå fra nye handelsbarrierer for varer og tjenester. Det var i desember 2011.

Så kommer vi til årets budsjett, og det har allerede lekket ut at det kommer nye handels- og tollbarrierer på viktige landbruksprodukter fra land i vårt nære nabolag i Europa, som nå ikke lenger skal kunne eksporteres til oss uten at det legges store tollsatser på det. Det er da vi i Høyre spør: Hvor er solidariteten i det? Hvor er solidariteten i at vi – som regjeringa sjøl, i trontalen, beskriver som et

land med lav ledighet og stabil økonomisk utvikling – skal forhindre at bønder eller andre arbeidstakere i land i vår nærhet får lov til å selge sine produkter til oss? Vi derimot forventer full tollfri markedsadgang for en del av våre produkter, som er viktige for oss.

Om ikke annet sender det et uhyre dårlig signal til våre nærmeste naboer og handelspartnere om at vi ikke er klare til å bidra med den solidariteten som burde vært en selvfølge for et rikt land som Norge, i den situasjonen vi er i.

Jan Tore Sanner (H) [13:23:49]: Representanten Torgeir Micaelsen er opptatt av tall, og det er bra for en finansstalsmann. Men jeg har to merknader til Micaelsens innlegg.

Det første er at skattereduksjoner må selvsagt – i likhet med utgiftsøkninger – tilpasses handlingsrommet i økonomien. Det er punkt nr. 1.

Punkt nr. 2: Vi har en økonomisk politikk som innebærer at vi vil stimulere den økonomiske veksten, og derfor senker vi skatter, som kan bidra til at folk får litt mer igjen hvis de jobber litt ekstra, og som gjør det mer lønnsomt å investere i norske arbeidsplasser. Sammen med investeringer i kunnskap og infrastruktur vil dette bidra til økonomisk vekst, og med økonomisk vekst blir det plass til både velferd og investeringer. I vår tid i regjering gikk skattene og helsekøene ned. Under den rød-grønne regjeringen har skattene og helsekøene gått opp.

Erna Solberg (H) [13:25:11]: Jeg registrerer at noen mener at vi har veldig høye skatteforslag, og noen mener vi har puslete skatteforslag. Jeg tror sannheten er at vi har akkurat passe skatteforslag – akkurat passe i den forstand at de skal ha en betydning når det gjelder hvilken effekt de har i økonomien, ved å gjøre skattegrunnlaget vårt mer robust, gjøre velferden i fremtiden mer robust, fordi de vil sørge for at både arbeidsmarked og næringslivet kommer til å fungere bedre i årene fremover.

Vanligvis skryter regjeringen av hvor mye penger de har brukt på alle områder, men her forsøker man å si at handlingsrommet har vært utrolig lite. Sannheten er vel at – ifølge de tallene vi har – det etter at prisstigningen er tatt vekk, brukes 257 mrd. kr mer på statsbudsjettet.

Så kan man ha en litt pessimistisk eller fatalistisk holdning til at alle utgifter må stige like mye som de har gjort før. Jeg tror f.eks. at hvis vi hadde gjennomført vår politikk for å få flere funksjonshemmede ut i arbeidslivet, hadde vi hatt mindre trygdeutbetalinger som en konsekvens av det. Hvis vi hadde sørget for at flere innvandrere ble bedre integrert med våre integreringstiltak, hadde vi fått både større skatteinntekter og mindre utgifter knyttet til dette. Det ville også gitt oss et bedre grunnlag.

Hovedgrunnen til at jeg tegnet meg på talerlisten var Helga Pedersens spørsmål: Hvorfor vil dere fjerne eugeniske indikasjoner som et selvstendig grunnlag i abortloven? Hva betyr det?

For det første: Det betyr at eugeniske indikasjoner, sammen med de andre vilkårene, vil være et grunnlag for å kunne få ta abort. Det som den parlamentariske lederen for

Arbeiderpartiet behendig unnlot å sitere, er § 2 b), som slår fast at abort tillates etter uke tolv dersom «svangerskapet, fødselen eller omsorgen for barnet kan sette kvinnen i en vanskelig livssituasjon.»

Det er klart at hvis du får et sterkt funksjonshemmet barn, vil det være en betydelig indikasjon på at det blir en vanskelig livssituasjon. Men grunnen til at jeg mener at vi skal fjerne det – og Høyre har ment dette siden 1990-tallet, da vi hadde en god debatt om dette knyttet til vårt prinsipprogram, så dette er ikke noe nytt – kan illustreres med et eksempel: Noen av dem som er til stede her – det er ikke alle som har vært her like lenge som meg – husker miljøvernminister Guro Fjellanger i sentrumsregjeringen. Hun var en oppegående minister i en norsk regjering som har ryggmargsbrokk – som er en eugenisk indikasjon som gir abortgrunnlag i Norge.

Det er klart det svir for funksjonshemmede mennesker at de er grunnlag for abort. Det svir for barn og ungdom med Downs syndrom å vite at de er et selvstendig grunnlag for å bli abortert vekk. Det er et signal jeg ikke synes at det norske samfunnet skal gi til mennesker med funksjonshemminger. Vi skal ta vare på kvinnene, og vi skal ta vare på familien, men vi skal ikke fortelle mennesker som kan leve et godt og rikt liv i vårt samfunn, at egentlig er dere et abortgrunnlag.

Lars Peder Brekk (Sp) [13:28:25]: Jeg skal love at jeg ikke skal dra dette langt ut, etter en lang debatt.

Jeg satt i regjering da Jonas Gahr Støre skrev under på erklæringen i WTO. Jeg var enig i uttalelsen i erklæringen, og poenget med det var at de hadde skrevet en erklæring om at man ikke skal utvide proteksjonistiske tiltak utover eksisterende avtaler som de ulike landene har. Det var utgangspunktet for erklæringen. Det vi har sagt, er at vi skal utnytte handlingsrommet i eksisterende avtaleverk. Vi skal utnytte handlingsrommet i eksisterende WTO-avtale, og vi skal selvsagt utnytte handlingsrommet i andre avtaler. Det er det vi snakker om, og det er det Høyre ikke ønsker.

Hvis signalet er at Høyres krav om solidaritet med EU skal betales av norske distrikter og norsk matproduksjon, er det et greit signal til norske distrikter og til norske velgere rundt omkring i landet.

Marianne Marthinsen (A) [13:29:47]: Nå helt på tampen av debatten har vi utrolig nok fått tilløp til en abortdebatt. Jeg må si at jeg synes det er ganske oppsiktsvekkende, når vi står her i 2012, at det er en rettighet som vi opplever at utfordres.

Min generasjon vokste opp med at abort og kampen for selvbestemt abort var et tema i historiebøkene. Dette hørte 1970-tallet til, dette var våre mødres frihetskamp – og her står vi igjen. Høyre virker veldig provosert over at dette tas opp fra talerstolen, at Arbeiderpartiets parlamentariske leder velger å bruke tid på dette i trontaledebatten. Men jeg mener at den runden vi har hatt nå, har vært veldig klargjørende. For Høyre har vært utrolig unnvikende gjennom alle disse ukene når vi har stilt spørsmål om hva dette faktisk betyr. Vi har hevdet at §

2 c) ikke skal fjernes som selvstendig kriterium, men det er jo akkurat det Høyre gjør. Det er jo nettopp det det betyr når Høyre skriver at en av de andre paragrafene må tre i kraft for at fosterets egen helsetilstand skal kunne bli abortårsak. Det gjør at med mindre du kan få innvilget abort på bakgrunn av sosiale forhold, at du har vært utsatt for incest, at du har blitt voldtatt, at du har psykiske problemer, så kan du ikke få abort selv om fosteret f.eks. har alvorlig ryggmargsbrokk, som var det eksempelet som Erna Solberg selv brukte. Resultatet av det er jo at dersom du kommer som kvinne til abortnemnda og søker om abort med bakgrunn i fosterets helse og ikke kan vise til at du f.eks. har psykiske problemer, så er svaret nei. Det er umulig å lese Høyres forslag på noen annen måte. Det er mulig at den typen behandling vil gi kvinnen psykiske problemer. Kanskje er det slik Høyre resonnerer – at det da gir grunnlag for abort, men det er i så fall ganske oppsiktsvekkende. Jeg synes det er grunn til å gjenta representanten Helga Pedersens spørsmål: Hvorfor gjør dere dette? Det må jo være fordi dere ønsker å endre praksis, fordi dere ønsker å innvilge færre aborter på det grunnlaget. Jeg mener at det er oppsiktsvekkende og at det fortjener debatt. Og er det én ting norske kvinner skal vite, så er det at Arbeiderpartiet aldri kommer til å rygge med hensyn til deres rettigheter når det kommer til dette spørsmålet.

Erna Solberg (H) [13:32:30]: Jeg har nettopp svart på hvorfor vi mener at det er riktig å gjøre. Vi mener at for de svakeste i vårt samfunn er det veldig uheldig – det er faktisk veldig belastende – å vite at de i vårt samfunn regnes som et selvstendig abortgrunnlag. Det går for oss på menneskeverd.

Men så gjorde Marianne Marthinsen det samme som Helga Pedersen gjorde. Hun tok bare utgangspunkt i § 2 a) i abortloven og ikke i § 2 b) som sier at man kan tillate abort etter uke tolv dersom:

«... svangerskapet, fødselen eller omsorgen for barnet kan sette kvinnen i en vanskelig livssituasjon»

Den har ingen ting med psykiske plager å gjøre. Den har faktisk med den totale livssituasjonen for en familie å gjøre. Selvfølgelig kan et alvorlig skadet barn være en belastning for en livssituasjon. Det er krevende, men vi lar i alle fall være å sette merkelapper på de svakeste i vårt samfunn som en egen legitim grunn til at de skal aborteres.

Helga Pedersen (A) [13:33:49]: Jeg skal være særdeles kort. Det Høyre foreslår, er en innskjerping av abortlovgivningen. Det er hevet over enhver tvil. Bare den runden vi har hatt her viser hvilken uklarhet som er skapt, og det Høyre tar til orde for er å fjerne det eneste objektive kriteriet som handler om fosterets tilstand, og at mer subjektive vurderinger i abortnemndene skal ligge til grunn. Så det er veldig gode grunner til at dette har skapt debatt, bekymringer og sterke reaksjoner også i Stortingssalen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Etter at det var ringt til votering, uttalte
presidenten: Da går vi til votering over saken på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 14 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–4, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 5–14, fra Trine Skei Grande på vegne av Venstre

Det voteres over forslag nr. 5, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om snarest mulig å komme tilbake til Stortinget med sak om innfasing av femårig mastergradsbasert grunnskolelærerutdanning.»

Fremskrittspartiet og Høyre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 60 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.43.03)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 9, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en nasjonal minstenorm for sosialhjelp basert på Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) standard.»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 102 mot 1 stemme ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.43.32)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 11, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at dobbeltsporet jernbane til Skien, Halden og Lillehammer (Inter-City-triangelet) ferdigstilles innen 2025 i forslag til ny Nasjonal Transportplan som legges frem for Stortinget våren 2013.»

Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget ble med 72 mot 31 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.43.58)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 6–8, 10, 12 og 13 på vegne av Venstre.

Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti har varslet at de støtter forslagene.

Siv Jensen (FrP) [13:44:27] (fra salen): Nei, Fremskrittspartiet støtter ikke forslag nr. 13.

Presidenten: Da voteres det over forslagene nr. 6–8, 10 og 12.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en tidfesting av målet om 3 prosent av BNP til forskning, og legge frem en forpliktende årlig opptrappingsplan for hvordan forskningsmålet skal nås innen 2020.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om å styrke selvstendig næringsdrivendes sosiale rettigheter.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette som mål at kostnader som følge av statlige regler og skjemavelde reduseres med minst 25 prosent innen 2015 og at det fremmes en plan for hvordan målet kan nås.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke det kommunale barnevernet, blant annet gjennom å omfordele midler fra det statlige regionale barnevernet, samt heve kvaliteten på barnevernsutdanningene.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om skattefradrag for miljøtiltak i private boliger etter modell fra Sverige.»

Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti har varslet at de støtter forslagene.

Votering:

Forslagene fra Venstre ble med 55 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.47.09)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 13, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen lette arbeidsinnvandringen til Norge gjennom enklere regler, bedre rutiner og raskere saksbehandling.»

Høyre og Kristelig Folkeparti har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 79 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.47.56)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 14, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse implementeringen av datalagringsdirektivet.»

Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget ble med 72 mot 31 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.48.23)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 1, 3 og 4, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot særskilte rom for organisert religiøs aktivitet i den offentlige skolen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem sak om organisering av nye riksveiinvesteringer i et nytt statsforetak Riksvei SF, tilsvarende Statnett SF.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem sak om organisering av nye jernbaneinvesteringer i et nytt statsforetak Jernbane SF, tilsvarende Statnett SF.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 79 mot 24 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.48.49)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned en uavhengig kommisjon, som gis i oppdrag å gjennomgå helse- og omsorgssektoren. Kommisjonen skal ha som formål å gi et helhetlig og realistisk bilde av dagens helsevesen både når det gjelder ressursituasjon, organisering, medisinteknisk utstyr, bygningsmasse og IKT-systemer. Kommisjonen skal vurdere norsk helsevesen fra utsiden, men må også bestå av personer med pasient-, klinisk- og ledelseserfaring.»

Høyre og Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 60 mot 43 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.49.21)

Presidenten: Presidenten vil så foreslå at Hans Majestet Kongens tale til det 157. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [13:49:51]

Referat

1. (1) Lov om gjennomføring i norsk rett av EØS-avtalen vedlegg V punkt 2 (forordning (EU) nr. 492/2011) om fri rørsle av arbeidstakarar innanfor EØS-området (EØS-arbeidstakarlova) (Prop. 152 L (2011–2012))
Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen.
2. (2) Samtykke til å sette i kraft en skatteavtale mellom Norge og Malta, undertegnet i Valletta 30. mars 2012 (Prop. 137 S (2011–2012))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
3. (3) Endringar i forseinkingsrentelova mv. (gjennomføring av direktiv 2011/7/EU av 16. februar 2011 om kamp mot forseinka betaling i handelshøve) (Prop. 150 L (2011–2012))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
4. (4) Sametingets virksomhet 2011 (Meld. St. 35 (2011–2012))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
5. (5) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hallgeir H. Langeland, Snorre Serigstad Valen, Eirin Sund, Truls Wickholm, Marianne Marthinsen og Jette F. Christensen om å utrede republikk som styreform i Norge (Dokument 8:151 S (2011–2012))
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
6. (6) Endringar i «Regulativ for tillegg mv. til utskrivne vernepliktige mannskap» (Prop. 151 S (2011–2012))
7. (7) Nordisk samarbeid (Meld. St. 34 (2011–2012))
Enst.: Nr. 6 og 7 sendes utenriks- og forsvarskomiteen.
8. (8) Innberetning fra valgkomiteen om endring i de faste komiteers sammensetning (Innberetning 1 (2012–2013))
9. (9) Innberetning fra valgkomiteen om oppnevning av varamedlemmer for utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer av Europautvalget (Innberetning 2 (2012–2013))
Enst.: Nr. 8 og 9 vedlegges protokollen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.